מאָרגן, שבת 8.30 אוונט א גראנדיזער חנוכה מאסקאראד באַל און טאנץ אין תלמוד תורה זאל

פארשיידנארטיקע מאסקעס ווערטפולע פריזן. גוטע מוזיק
אויפזיכט: חנוער-העובד

זון אויפגאנג — 8.22.
זון אונטערגאנג — 4.27.

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

ווערטער:
וואלקנדיק, טילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

די אייניציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

Vol. 20, No. 280. Winnipeg, Fri. Dec. 19, 1930. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג, כמ׳ כסלו, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY DEC 24 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

17-טער ציוניסטישער קאָנגרעס אין קאַרלסבאַד וועט באשטימט פארקומען ארום פעברואר דעם 24-טן

פאַרצויגענע פארהאנדלונגען מיט רעגירונג וועלן ניט צוריק-האלטן צוזאמענרוף פון קאָנגרעס. — „דזשואיש קראָניקל" באקלאָגט זיך, אז פון נאָך דער „ביי-עלעקשאָן" אין ווייטשע-פעל ווערן די פארהאנדלונגען פארצויגן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

לאנדאן, דעצ (איטא).— דער 17טער ציוניסטישער קאנגרעס, באשטימט צו פארנרופן ווערן ארום פעברואר 24טן, אין קארלסבאד, וועט פארקומען צו דער באשטימטער צייט, סיי די איצטיקע פארהאנדלונגען מיט דער בריטישער רעגירונג וועלן פארענדיגט ווערן ביז יענער צייט, און סיי ניט.

די דאזיקע אינפארמאציע איז ארויסגעגעבן געווארן דער אידישער טעלעגראפן אגענטור פון דער ציוניסטישע רעקזעקוטיווע. דאס לייגט אָפּ דעם באריכט פארעפנטלאכט אין „דזשואיש קראָניקל", וואס האט געלייטעט, אז דער קאנגרעס וועט אָפּגעלייגט ווערן, אויב דר. ווייצמאן וועט אויסגעפינען אז די פארהאנדלונגען האבן נאך ניט געמאכט ביז דאן. דעם געהעריקן פארשריט.

דער „דזשואיש קראָניקל" באהויפטעט, אז זינט עס איז דורכגעפירט געווארן די „ביי-עלעקשאָן" אין ווהייטשעפעל, וואו די פאלעסטינער פראגע האט געשפילט א ראָל, און וועלכע האט זיך פארערגיגן מיט דעם פאר דער רעגירונג, כאטש מיט א רעדנער-טער מערהייט, — זינט דאן קומען פאר א צוזאמענקומען פון די פארטרעטער פון דער אידישער אגענטור און פון דער רעגירונג צוזעלטענער, און די פארמאלע שמור עסן גיבן זייער ווייניק צופרידנהייט צו ביידע צדדים.

די צייטונג זאגט פאראויס, אז א צאל רעזיגנאציעס וועלן נאך פארקומען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אידיער דער קאנגרעס קומט זיך צוזאמען.

שול אין דוכאָבאָרישן געגנט איפגעריסן געווארן פון באמבע

נעלסאָן, ב. ק., דעצ. 19. — א דריי-טויזנט דאָלאַרדיקע הילפערנע שול געבייד, אויף א בעמאנענעם פונדאמענט, אין דעם דוכאבארישן געגנט פון טראסם, 16 מייל פון נעלסאָן, ב. ק., איז תרוב געווארן פונ׳ם אויפריים פון א באמבע אריינגעווארפן אין שול דורך א פענסטער מיטוואך ביינאכט.

די באמבע, קאנטיק א גרויסע, האט חרוב געמאכט די שול פון אינווייניק און האט צעשטערט דעם פונדאמענט. די ביינקלאך, די אויוונס און די מעבל זיי-נען צעשמעטערט געווארן אויף פיצלאך.

דער אויפריים האט אויפגעפרייסלט די געביידעס ניט ווייט פון דער שול.

די פאליציי איז נעכטן אינפארמירט געווארן פון דעם פאל, און האט אָפּגע-שיקט א פאליציי אָפּטיילונג אויסצופאר-שען דעם ענין.

—(::)—

אינדוסטריעלע יוניאָן פייערט יובילײ

מאָרגן (שבת), 8.30 אין אוונט וועט אין פרייהייטס טעמפּל געפייערט ווערן דער דריטער יערלאכער יובילײ פון דער אינדאסטריעלער גאָרל־פאַך יוניאָן. די פייערונג וועט פארקומען אין דער פארמע פון א באנקעט.

פערל וועדראו, וועלכער האט זיך לעצ-טענס צוריקגעקערט פון א באזוך אין סאוועטן רוסלאנד וועט אדרעסירן דעם באנקעט. עס וועט אויך זיין א לעבעדיקע צייטונג. נאכ׳ן באנקעט וועט פארקומען א טאנץ.

—(::)—

ניו־יאָרק, דעצ. 19.— דער בריטישער שקונער „שאנאליאס" איז פארכאפּט גע-ווארן פון אמעריקאנער בראנז־וועכטער אוז איז געבראכט געווארן אהער אין פארט מיט א לאד פון משקה אָפּגעשאצט אין 200 טויזנט דאָלאר. די שיף איז פאר-כאפּט געווארן נאך א צוויי־שעה׳דיקן גע-יעג און א שיסעריי פון דער רעגירונג שיף.

אנטיסעמיטן רייסן אראָפּ פארזאם. לכבוד היינען

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא")

דוסעלדארף, דייטשלאנד, דעצ. 19 (איטא).— מיט פייפערייען און מיט געשריי-ען נידער מיט די איך! " האט א באנדע נאציאנאל־סאציאליסטן דא אטאקירט די געסט ביי א באל אונטער אויפזיכט פונ׳ם הייגע קלוב.

כאטש צוויישן די פארזאמלטע זיינען גע-ווען ווייניק אידן, זיינען אבער דיר שריפט-שטעלער און וויסנשאפטלייט ביים באל טעראָריזירט געווארן פון די כוליגאנעס.

דער טומל האט אנגעהאלטן ביז די פא-ליציי אין געקומען און האט אויסגערייניקט דעם גאנצן זאל.

דער קלוב זוכט צו שאפן מיטלען פאר א מאנומענט לכבוד היינען אין דוסלדארף, די געבורטשטאט פונ׳ם גרויסן דיכטער.

—(::)—

זשענעווא, דעצ. 19 (איטא).— דר. וויאסלאוו מארינקאוויטש, אויסרן־מי-ניסטער פון יוגאסלאוויע, איז באשטימט געווארן צום אמט פון באריכט־אָפּגעבער פון דער מאנדאט קאמיסיע צו דער פעל-קער־ליגע.

דר. מארינקאוויטש וועט פארנעמען דעם ארט פון היאלמאר פראקאפּ, אויסרן מי-ניסטער פון פינלאנד, וועלכער איז ביז איצט געווען באריכט אָפּגעבער, און וועל-כער איז שוין מער ניט קיין מיטגליד פון דער פעלקער־ליגע.

—(::)—

דא אין די אינטערעסן פון לערן סעמינאר

סעם סינאל, פון ניו־יאָרק, איז דא אין די אינטערעסן פונ׳ם אידישן לערער סע-מינאר, — איינע פון די חשוב׳סטע אי-דישע העכערע לער־אנשטאלטן אין אמע-ריקע.

דער סעמינאר ווערט געשטיצט פון די אנגעזעענסטע אידישע קולטור פירער, און אין זיין לערער־פערסאנאל גייען אריין אזעלכע פערזענלאכקייטן, ווי ש. ניגער, פראָפ. שניאורסאָן, חיים שוים, א. ש. זאאקס, א. רעזוואוצקי, פראָפ. י. גינזבורג און אנד.

לעצטע נעלענהייט צו קויפן געלערס בילדער

די ווייניפּענער אידן האבן נאך א געלעגענהייט, היינט און מארגן, איינצו-לאשאפן פאר זיך הארלעקינען („וואוד קאטס") און בילדער פון דעם גוט־באַ-קאנטן און ווייניפּעג קינסטלער, מאדרעס געלער, וועמעס שאפונגען עס זיינען אויף אן אויסשטעלונג אין האדסאנס בעי סטאר, אויפן פערטן פלאר.

—(::)—

ערשטע פארזאמלונג פון אר-בעטער קולטור צענטער

זונטאג, 2.30 נ. מ. וועט אין פריי-הייטס טעמפּל אָפּגעהאלטן ווערן די ערשטע אָפיציעלע פארזאמלונג פון דעם נײ געגרינדעטן ארבעטער קולטור צענ-טער.

עס וועט פארגעלייענען ווערן און דיס-קוטירט ווערן די קאנסטיטוציע וואס אין רעקאמענדירט געווארן פון דער ארגאניזאציאנס קאמיטעט.

אלע וועלכע ווילן זיך אנשליסן אין דער דאזיקער ארגאניזאציע און העלפן טאן קולטורעלע ארבעט צווישן די ווי-ניפּעגער אידישע ארבעטער, זיינען גע-בעטן צו קומען צו דער פארזאמלונג.

—(::)—

קלאוקמאכער מיטינג אָפּגע-לייגט

ווי מר. קירזשנער, ארגאניזאטאר פון קלאוקמאכער יוניאָן, בעט אונז צו מעלדן, וועט די רעגלמעסיקע פארזאמלונג פון דער יוניאָן ניט פארקומען קומענדיקן מיטוואך, ווייל ס׳איז ערב קריסטעס. די צייט פון דער פארזאמלונג וועט באזונ-דערס אנגאנסירט ווערן. דערווייל קאָן יעדער איינער, פאראינטערעסירט אין דער יוניאָן, זעען זיך מיט׳ן ארגאניזא-טאר אין רום 319, מעקלארען האטעל.

רומענישע רעגירונג וועט ניט באַ-קעמפן אנטיסעמיטישע אידעאלאָגיע

(ספעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

בוקארעסט, דעצ. 19 (איטא).— די רור-מענישע רעגירונג וועט האנדלען בלויז קע-גען אגרעסיוון אנטיסעמיטיזם, וואס דריקט זיך אויס אין גוואלדטאטן, אבער צו וועט ניט טאן גאנרנישט קעגן דער אנטיסעמי-טישער אידעאלאָגיע.

די דאזיקע דערקלערונג אין פארלאמענט האט געמאכט ווירגיל מאדגעארו, מיניס-טער פון אגריקולטור, אין ענטפער צו פארשלאָגן רעדנער וואס האבן זיך בא-טייליקט אין דער דעבאטע איבער דער רעדע פון טראָן.

עסטרייכער אנטיסעמיטישע סטודענטן איינציקע פאר-טרעטער פון סטודענטן

ווין, דעצ. 19 (איטא).— די אנטיסע-מיטישע סטודענטן אין ווינער קאמערציע-לער הויך־שול זיינען אנערקענט געווארן פונ׳ם רעקטאראט פון אוניווערסיטעט ווי דער סטודענטישער קערפּערשאפט. דער רעקטאראט האט דערביי גוטגעהייסן די קאנסטיטוציע פון דער דאזיקער פארטרעטונג פון סטודענטישע מאסן.

דער רעקטאראט זאגט אבער צו צו דער-לויבן די פארמירונג פון סטודענטישע אר-גאניזאציעס פון אנדערע נאציאנאליטעטן, אבער בלויז מיט מינדערהייט רעכט.

די אידישע סטודענטן אין די אידישע פירער פון ווין פלאנעווען צו אפעלירן צום גערעכט קעגן דער האנדלונג פון דער אוניווערסיטעטישער מאכט, וואס האט נאכגעגעבן אין דעם פאל די פאדערונגען פון די אנטיסעמיטישע סטודענטן.

—(::)—

מצה בעקעריי ווערט דא אָרגאניזירט

ווי מען לאזט אונז צו וויסן, ווערן דא איצט געמאכט פארבאריטונגען צו עפע-נען א מצה־בעקעריי פאר דעם קומענדיקן פסח. די ארבעט גייט שוין אָן, און רבי כהנאוויטש איז שוין אָפּגעפאר קיין סאס-קאטון, וואו פסח׳דיקע מעל ווערט געמאלן פאר דער בעקעריי, אכטונג צו נעבן דאר-טען אויף דער כשרות.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, דעצ. 19

מ. בלאשטיין ביי ארב. יוגנט: „וואס זוכן מיר אין דער ליטעראטור" 8.30 אוו. אין פרייהייטס טעמפּל.

„מענדעלע אוונט" 8.30 אוונט פונקט, אין פאלקס שול. אויפזיכט „הנער העובד".

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 8 אוונט, אין כנסת־ישראל שול.

שבת, דעצעמבער 20

חנוכה מאסקאראד באל אין־דריזן־ת׳ת זאל, 9 אוו., ווערטפולע פריזן אויפזיכט הנוער העובד.

בנות־ציון פון „יאנג דזשודיענס" חנוכה אוונט 8.30 נ. מ., אין ציון זאל.

זונטאג, דעצעמבער 21

חנוכה פארטיע פאר קינדער פון בית יתומים, אויפזיכט ליידים סאסייטי, 4 נ. מ. קאנצערט אין אוונט.

פייערונג פון 18־יאריקן יובילײ פון חב-רה לינת־הצדק און ליידים אקז., 6.30 נ. מ., אין נייער ת״ת.

5טע גראדואירונג פייערונג פון נאצ. העב. שול אן מואוויי „דער יונגער דור", 8 אוונט, אין פעלעס טעאטער.

„לינען און פענסי שאוער" פון מוטער פאראיין א. ר. פ. ט. שול ביי מרס. סימ-קין, 422 באראנס עוועו., 2 ביז שפעט.

טיי פאר׳ן ת״ת באזאר ביי מרס. ד. פריד, 232 גארפילד סט., 2.30 ביז 11.

סילווער טי פון סאשל קאמ. כ. י. ס. ביי מרס. פודאוויץ, 112־ששארלס סט.

ארב. אודיטאריע ביי יוגנט לינקע פוע״צ 3 נ.מ. אין פרץ אינסט.: „קלאסן אינט. און נאצ. פראגע" (אפגעליינט פון פרייס. און נאצ. פראגע" (ב. זארעצקי).

חנוכה־אוו. ביי עסטרייך פוילישן פאר-באנד, 6 נ.מ. אין תלמוד תורה זאל.

א. א. היפּס: „די ארבעטער פראבלעמען אין קאנאדע", ביי ארב. ריינג, 3.30 ביי טאג, אין פרייהייט־טעמפּל.

6טער יובילײ פון אחדות פרי לאאן, 8.30 נ. מ., אין פרץ־אינסט.

חנוכה קאנצערט אין כנסת־ישראל שול, 8 נ. מ.

מאָנטאג, דעצעמבער 22

ב. לאפער ביי 13טן יארצייט נאך ב. בארכאָוו, 8.30 אוו., אין פאלקס שול. אויפזיכט בר. 2 פוע״צ.

אלגעמ. פארזאמ. פון מוטער־פאראיין פון ת״ת, לעקציע פון דר. פעלדמאן, 9 אוונט, אין ת״ת.

„בארד" מיטינג פון כנסת־ישראל סיס-טערהוד, 8 אוונט, אין ת״ת.

לייען־קרייז פון מוטער־פאראיין פון פרץ־שול ביי מרס. פאלינסקי, 169 באַ-ראוס עוועו., 2.30 נ. מ., 8.30 נ. מ. — אלגעמיינע פארזאמ. אין שול.

דינסטאָג, דעצ. 23

„ברידזש" ביי יוגנט פרויען סיסטערהוד, 8.30 נ. מ., אין י. מ. ה. א. זאל, פריזן, צו-ביישן.

לעקציע פון דר. שאפירא ביי פארזאמ. פון פועלי־ציון פרויען קלוב, 8 נ. מ. אין פאלקס שול.

זונטאָג, דעצ. 28

וועטשערע און כאנץ צום 3טן יערלאכן יובילײ פון מוטער־פאראיין פון ת״ת, אין תלמוד תורה.

דינסטאָג דעצ. 30

טיי פון פוע״צ פרויען קלוב ביי מרס. האלפערין, 381 דאפערין, עוועו., 2.30 ביז שפעט פאר׳ן ארץ־ישראל באזאר.

דאָנערשטאָג, יאנוואר 1

יערלאכע אונטערנעמונג ביי אינדעפ. ליג סיק בעני. אסן., 6 נ. מ. אין נייער ת״ת.

—(::)—

חזן שטיינבערג אין כנסת יש-ראל שול

חזן שטיינבערג דאוונט היינט (קבלת שבת) און מארגן פרי אין כנסת ישראל שול.

15-נער קאָמיטעט גייט אָן מיט זיין ארבעט; שטאָט קאָמיטעט פארروفט מאסן-פארזאמלונג

דער „פופצעגער קאמיטעט" איבער דער בשר־כשר פראגע האט אָפּגעהאלטן נאך א פארזאמלונג לעצטן אוונט און האט אויס-נעהערט באריכטן פון דעם בשר־כשר מס-חר פון דער לעצטע 10 יאר פון די „פּע-קערס" און „האלסייערס", מיט׳ן צוועק צו קריגן די נויטיקע אינפארמאציע צו רע-גולירן דעם בשר־כשר פארקויף אין שטאט.

נאך א זיצונג פונ׳ם קאמיטעט וועט פארקומען דעם קומענדיקן מאנטאג אוונט, וואו פארשיידענע פלעגער און ווייטערדי-קער האנדלונג, מיט׳ן צוועק צו דערגרייכן אן אויסגלייך פונ׳ם סכסוך, וועלן פאר-האנדלט ווערן.

ווי רבי זילבערשטיין בעט אונז צו מעל-דן, איז ער געווען ביי דער קאמיטעט זיי-צונג פון לעצטן מאנטאג ניט ווי א פאר-טרעטער פון ווער־הער, ווי עס איז ניט ריכטיק באריכטעט געווארן, נאר ווי א פריוואטע פערזאן.

דער „שטאט קאמיטעט" אין דערווייל אויך אקטיוו. די טוער פונ׳ם קאמיטעט האבן זייערע מיינונגען ווענן די לויפנדי-קע פארהאנדלונגען, און צו מאכן קלאר זייער שטאנדפּונקט פאר׳ן עולם, פארروفן זיי א מאסן־פארזאמלונג אויף מאנטאג, דעצ. 22טן, 8.30 אוונט, אין גרויסן תלמוד תורה זאל.

—(::)—

א חשובער גאסט אין שטאָט

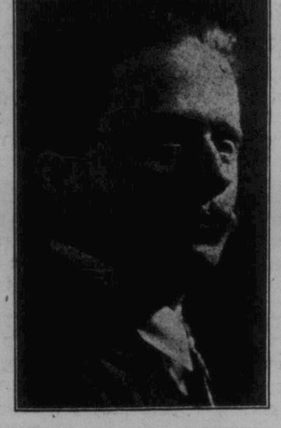

בערל לאקער, באקאנטער אידישער אר-בעטער פירער, סעקרעטאר פונ׳ם וועלט-פארבאנד פועלי־ציון, קומט אהער מאר-גען בלויז אויף צוויי טעג. דעם זונטאג וועט ער ריידן 8.30 אוונט, אין פאלקס שול, איבער דער טעמע „די פאליטישע סיטואציע אין ציוניזם". מאָנטאג אוונט, אויף דעם זעלבן פלאץ, וועט ער אדרע-סירן א באראכאוו אוונט.

ספּעציעלע פארזאמלונג פון שרייבער פאראיין

א ספּעציעלע פארזאמלונג פונ׳ם שריי-בער פאראיין ווערט פאררופן אויף דעם זונטאג, דעצ. 21טן, 3 אזייגער נ. מ. פונקט, אין אפיס פון „דאס אידישע וואָרט". אלע מיטגלידער זיינען געבעטן צו קומען צו פארהאנדלען א ספּעציעלע פראגע.

—(::)—

וויצע־פרעזידענט פון אוניווער-סיטעט באגייט זעלבסטמאָרד

לאס־אנדזשעלעס, קאל., דעצ. 19. — וואָרען באוואָרד, וויצע־פרעזידענט פון דעם אוניווערסיטעט פון סאוטערן קאליפ-פארניע, איז דא נעכטן באגאנגען זעלבסט-מארד דורך ארייגשיסן זיך א קויל אין קאפּ. לויט א באריכט פון דער פאליי-ציי, איז א באראכאוו אוונט.

פארמערס פון ווילקי, סאסק., פאר אָפּשפאלטונג פון מערב קאנאדע

ווילקי, סאסק., דעצ. 19.— אז די וועסט זאל זיך אָפּשפאלטן אין א באזונדער דאָ-מיניאָן פון די איבעריקע טיילן פון קאנא-דע, אויב די פאדערונגען פון די פארמערס וועלן ניט צופרידן געשטעלט ווערן,— איז אין דער וואונש אויסגעדריקט אין א רע-זאלוציע אנגענומען אויף א פארמער פאר-זאמלונג דא.

דער באשלוס לויטעט, אז אין פאל די רעגירונג וועט ניט נאכגעבן די פאדערונ-גען פון די פארמערס, זאל די וועסט דאו זוכן צו ארגאניזירן זיך אין א זעלבסט-שטענדיקער קאנאדאטיווער געמיינשאפט זואס זאל אנפירן האנדל דורכ׳ן טשוי־טשיל פארט מיט׳ן מוטער־לאנד אויס׳ן באזיס פון פרייען האנדל און פרייען אויס-טויש. מאניטאבא און אלבערטא וועלן איינגעלאדן ווערן צו ווערן מיטגלידער פון דער „קאמאנוועלט".

א גרויסע צאל פארמערס אין געקומען צו דער פארזאמלונג, מיט׳ן צוועק „אנצו-צייכענען דעם טשארטער פון פרייהייט".

עגלאכע פארשלאגן פאר אָפּשפאלטונג פון דער וועסט זיינען לעצטנס אנגענומען געווארן אויף פארשיידענע אנדערע פאר-זאמלונגען פון פארמערס אין דער וועסט.

שייפער זאָגט ער איז דא צו שטילן זיין דארשט; פאליציי זאָגט — צו ליידיקן קעשענעס

א. שייפער, אויף וועמען די פאליציי זאגט, אז ער איז אן אינטערנאציאנאל-באריכטער קעשענע גנב (פיקפאקעט), פון שיקאגו, און ער איז, לויט זיין איינענער געשיכטע, געקומען פון מינעאפאלים קיין ווייניפּעג צו מאכן א „לחיים", איז נעכטן אנגעקלאגט געווארן אין פאליציי גע-ריכט, אז ער זאל האבן גע׳גנב׳עט א בייטל מיט צוויי דאָלאר פון פיטער סע-דאסא, 669 פלאָרא עוועניו, ביי א טאנץ אין אוקראינער זאל, פרישטארד און מעקגרעגאר.

שייפער, האט אין געריכט געלייקנט דער קלאגע, ער האט דערקלערט, אז ער איז געקומען קיין ווייניפּעג בלויז צו „שטילן זיין דארשט", און אזוי ווי ער איז א בחור פון רוסלאנד, איז ער אוועק אין אוקראינער טעמפּל צו פאר-ווילן זיך ביים באזאר וואס דארטן איז פארגעקומען.

מאגיסטראט גרייהעם צווייפלט אָבער אין דעם אמת פון שייפער׳ס געשיכטע, און ער האט אים פארהאלטן ביז די ווי-ניפּענער פאליציי וועט אויסגעפינען וועגן אים א ביסל מער איינצעלהייטן.

אימיגראנטן הילף פאראיין וועט דורכ׳ פירן קאמפּיין פאר פאנדן

צום ערשטן מאל פאר א צאל יארן, וועט דער היגער אידישער אימיגראנטן הילף פאראיין דורכפירן אן עפנטלאכן קאמפּיין פאר פאנדן. דער קאמפּיין וועט זיך עפענען מיט א מאס־מיטינג זונטאג, יאנואר 11טן, אין גרויסן תלמוד תורה זאל.

דער באשלוס איז אנגענומען געווארן אויף א זיצונג פון דער עקזעקוטיווע פונ׳ם פאראיין לעצטן אוונט. אין הויז פונ׳ם פרעזידענט פונ׳ם פאראיין, ס. הארטגרין, קיי. סי. די לאגע פונ׳ם פאראיין איז באר-טראכט געווארן, און מען איז געקומען צום באשלוס, אז די דרינגענדיקע ארבעט פונ׳ם פאראיין קאן ווייטער ניט אנגעפירט ווערן אן אן עפנטלאכן קאמפּיין.

די פינאנציעלע לאגע פונ׳ם פאראיין איז געווארן באזונדערס דרינגענד א דאנק צוויי דעפּארטאציע פאלן (הארראשעניק און פרידמאן). צו רעכן די צוויי פון דע-פארטאציע מוז דער פאראיין האבן א סומע פון קרוב צו $2.500.

היינט פאשא אייבל און אנדערע אנגעזעענע קינסטלער ביי קונסט אוונט אין פלעיהאוז טעאטער

50c., 75c., קינדער 25c. „ראש סיטס" 35 סענט

אנגעפירט פונ'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווינניפעג

די קינדער האָבן אַליין גע'טשפּט...

א מעשה'לע פון אברהם בליי, תל־אביב

דאָס מאָל, קינדערלאך, וועל איך אייך דערציילן א מעשה, ווען א משפט וואָס האָט מאקע באמת געטראָפן. און ווייסט איר, וואו — אין ארץ־ישראל.

געטראָפן האָט אזא זאך:

ביים ברעג פון מיטל־לענדישן ים, אָט דער גרויסער און שיינער ים מיט וועלכן דער גאנצער מזרח שטאָלצירט אזוי, ביי דעם ברעג ליגט אויס־געשפּרייט די שיינע שטאָט תל־אביב. די שטאָט איז איינגאנצן א אידישע בלויז אידן וואוינען דאָ. אין קינדערלאך זיינען דאָ פאראן אזויפיל! האָבן די קינדערלאך שטארק ליב געהאט די שטאָט, וואָס פארמאָגט אזא וואריטע און שיינענדיקע זון, א פראכטפולן הימל וואָס ווערט פארוואנדלט אין א שטיק פייער און נאכדעם ווערט פון פייער א הימל פול מיט פארשיי־דענע קאָלירן. אזעלכע שיינע, וואָס איר האָט קיינמאָל אין אייער לעבן ניט געזעען . . . א האלבן חודש זיינען די נעכט ווייסע, אזעלכע ווייסע אין ריי־נע פונקט ווי שניי און דאמאָלט ווילן קינדערלאך אפילו שלאָפן ניט גיין . . .

און גערטנער, און שפּיל־פּלעצער, און אלצדינג וואָס קינדער האָבן ליב — איז אין דער שטאָט דאָ. האָבן טאקע די קינדער שטארק ליב אָט די שטאָט.

פאראן אין אָט דער שטאָט א סך אידישע ארבעטער. ארבעטער וואָס מאכן די שאָסייען, וועגן, בייקן הייזער און פלאנצן גערטנער. פרייילאכע זיי־נען די ארבעטער, וואשן זיי זיך ארום און גייען ארוים אין די גאסן און זינ־גען און טאנצן, אזוי פריי, און קיינער שטערט זיי ניט. די ארבעטער האָבן אן איינגעגע שול פאר זייערע קינדערלאך. איין דער שול לערנען זיי אלע יאָר און וואָס יעדעס קינד דארף קענען, דערווען דעם וועט ווערן גרויס ווערן, זאָל עס אלצדינג וויסן. די קינדער האָבן זייער לערער ליב און דער לערער זיי אוואדע! . .

די מעשה, וואָס איך וויל אייך דאָ דערציילן האָט טאקע געטראָפן אין דער ארבעטער שול, און נאָכדעם ווי איר וועט שוין אלצדינג וויסן, וועט איר זיכער באדויערן דעם צופאל. פונקט ווי איך, ווי די לערער און די קינדער פון יענער שול האָט באדויערט . . . און איצט צו דער מעשה:

חבר ישראל רייכמאן, איז אן ארבעטער וואָס איז מיט עטלאכע יאָר צוריק געקומען פון ווארשע קיין תל־אביב. דארטן, אין פוילן, האָט ער שטארק ליב געהאט די אידישע קינדערלאך, און ער האָט זיין גאנצע צייט אָפּגעגעבן פאר די אידישע שולן, כדי די אידישע ארבעטער־קינדער זאָלן האָבן וואו צו לערנען און זאָלן אויך האָבן אביסל פארגעניגן. דארטן, אין פוילן, איז ער געווען דעם גאנצן טאָג פארקויפט צו א פריוואטער ארבעט, נאָר ער האָט זיך דעם גאנצן טאָג געזעלשאפטלאכער אר־בעט. דאָ אָבער, אין תל־אביב, ארבעט ער דעם גאנצן טאָג ביי שאָסייען, ביי הייזער און גראָבן גריבער, אמת. ער קאָן זיך טער אזוי פיל ניט אָפּגעבן מיט קינדערלאך, אָבער ליב האָט ער די קינדערלאך פונקט ווי פריער . . .

האָט געטראָפן, אז ער און נאָך עטלאכע ארבעטער האָבן געגראָבן א גרוב פונקט לעבן דער שול וואו די ארבעטער־קינדער לערנען. איז דער טאָג געווען זייער און זייער א הייסער. די זון האָט געברענט. דער שוויים האָט זיך געגאָסן פון די ארבעטער פנים'ער און דער חבר ישראל איז געווארן זייער דורשטיק.

— קינדערלאך, ווער פון אייך וועט זיין א גוטער און מיר ארויס־ברייננען פון שול א גלאָז וואסער?

— איך! איך! האָבן אלע אויסגערופן. אלע קינדער האָבן געוואָלט ברייננען וואסער, נאָר צוויי איינגלאך, גרויסע שטיפער, האָבן פארכאפט דעם וועג און זיינען די ערשטע אָפּגעלאָפן צו ברייננען וואסער.

גרויסע שטיפערס זיינען די צוויי איינגלאך געווען, האָבן זיי אין וואַ־סער אריינגעטאָן אביסל זאָלץ, כדי צו האָבן אביסל שפאס.

חבר ישראל, זייענדיק שטארק דארשטיק האָט ביים אָנהויבן טרינקען גארנישט געפילט. ווען דאָס וואסער פון גלאָז איז שוין געווען ביים סוף האָט ער ערשט דערפילט, וואָס די חברה האָבן אים אָפּגעטאָן. שפּעטער מיט עטלאכע סעק איז ער פון דעם געזאלצענעם וואסער קראנק געווארן. אז ער איז געזונט געווארן און ווידער געקומען צו דער ארבעט, האָט ער דערציילט דעם לערער וואָס די קינדער האָבן אים אָפּגעטאָן. ער האָט געהאלטן, אז די קינדער האָבן זיך ניט גוט אויפגעפירט מיט אן ארבעטער און עלטערן מענשן און דערפאר האָט ער דאָס דערציילט דעם לערער.

ווען דער לערער האָט זיך דערוואוסט, וואָס די צוויי קינדער האָבן אָפּגעטאָן, האָט ער צוזאמענגערופן אלע קינדער פון קלאס און האָט זיי דער־ציילט די גאנצע געשיכטע. דער לערער האָט געזאָגט, אז ער אליין וויל די קינדער ניט באשטראָפן, נאָר ער וועט פון קלאס ארויסגיין און ער ווייל אז די קינדער פון קלאס זאָלן אליין באשטראָפן די חברים.

איר קענט זיך, קינדער, פארשטעלן, וואָס דארטן אין קלאס האָט זיך אָפּגעטאָן? איר דארפט וויסן, אז די קינדער זיינען גוטע און זיי האָט די מעשה שטארק פארדראָסן. עס זיינען געווען איינינקע, וואָס האָבן געפאָדערט אז קיינער זאָל זיך מער מיט די צוויי קינדער ניט חבר'ן, ווייל מיט דעם וואָס זיי האָבן אָפּגעטאָן האָבן זיי געמאכט א שלעכטן נאָמען זייער גאנצן קלאס. נאָר אנדערע זיינען געווען רואיקער און אזוי האָבן די קינדער פון קלאס צווישן זיך די זאך ארומגערעדט און געענדיקט האָט זיך די זאך אָט אזוי:

אין עטלאכע טעג ארום, האָט א איינגעלע אָנגעקלאפט אין הויז פון דעם חבר ישראל און אים איבערגעגעבן א קליין בריוועלע, וואָס האָט זיך אזוי געליינט:

"חבר! אונזער קלאס האָט באטראכט דעם פאל, וואָס האָט דיר פארשאפט אומאנגענעמלאכקייט. די קינדער פון אונזער קלאס האָבן אויס־געדריקט זייער מיינונג, וועגן דעם מיאוס'ן פאל. די צוויי קינדער, וואָס האָבן דיר דערלאנגט דאָס געזאלצענע וואסער, זיינען פון אונז באשטראָפט גע־ווארן דערמיט. וואָס זיי קענען ניט באזוכן די שול די קומענדיקע צוויי טעג. די קינדער האָבן מיר איבערגעגעבן אויסצודריקן אין זייער נאָמען זייער באדויערונג פאר דער אָפּגעטאָנער זאך.

ז. בעקער, סעקרעטאר פון קלאס".

זעט איר, וואָס פאר א שטראָף די קינדער האָבן אליין ארויסגעגעבן פאר זייערע חברים, וועלכע האָבן אָפּגעטאָן אזא ניט שיינעם שפאס.

זעט איר, אז איך האָב אייך דערציילט א מעשה, וואָס האָט באמת געטראָפן? און איצט זאָגט, ווען אזא געשיכטע וואָלט פאסירט ביי אייך, וואָלט איר אויך אזוי באשטראָפט אייערע חברים?

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואָס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

ווער זאָגט מיר קאָנען ניט?
מיר קלינען 100 העמד א טאָג און יעדע העמד געבלאקט און פראכטפול גע־מאכט.
בלויז 50¢
טעלעפאָן 37 266
Perth Dye Works Ltd.

פון וואָך צו וואָך

א שול אויסגאבע

די פארוואלטונג פון דער אידישער שול געזעלשאפט אין ווילנע האָט באשלאָסן ארויסצוגעבן אן איינמאליקע אויסגאבע, אין וועלכער ס'וועלן אריין ידיעות איבער דעם גאנצן שול וועזן אין ווילנער געגנט.

א נייע אידישע צייטונג

אין ווין האָט אנגעהויבן ארויסגיין א וואָכנטלאכע צייטונג געוידמעט די אינ־טערעסן פון אידישן לעבן אין עסטרייך, טשעכאָסלאָוואקיע און אונגארן.

וואָס איז דער אונטערשייד צווי־שן אן עראָפּלאן און א צעפּעלין

די צעפּעלינען זיינען געבויט אויף דעם כלל, אז קערפּערס, וואָס זיינען ליכטער ווי לופט, האָבן א טבע זיך אויפצוהויבן אלץ העכער — ביז דער הויך, ווען די גע־דיכטקייט פון דעם גאז וואָס זיי אויס מיט דער גע־דיכטקייט פון דער לופט. (ווי באוואוסט, ווערט וואָס העכער, די לופט אלץ שיטער רער). די דאזיקע לופט שיפן דאָס גאז א גרויס־סען באלאָן, אויסגעפילט מיט זייער א לייכטן גאז. דער גאז איז אזוי לייכט, אז ווען מיר וועלן אפילו צורעכענען די מש־שאָ פון באלאָן, פון די מענשן, וועלכע־פארן מיט, פון זייער באגאזש, פון די מאשינען א. א. וו. וועט נאָך אלץ א גלעכמיינע משא זיין פיל קלענער פון דער משא פון דער לופט אין דעם זעלבן פארנעם. דאריי־בער הויבט זיך דער צעפּעלין אויף אין דער לופט.

נאָר אנדערש איז דער אראָפּלאן. ער באוועגט זיך בלויז מיט דער קראפט פון זיינע מאשינען. בלויז זיך די מאָטאָרן בלויז אויף א קורצער צייט אפשטעלן, וועט דער אראָפּלאן, צוליב דעם וואָס ער איז שווע־רער פון דער לופט, אראָפּפאלן ווי א שטיין.

15 טויזנט ציגל אין א שעה

א ציגל מאשין וואָס קאָן אויסארבעטן פופצן טויזנט ציגל א שעה, בעת לויט דער ביז איצטיקער האנט מעטאָדע קאָן מען אויסארבעטן בלויז זעקס הונדערט ציגל א טאָג, איז דאָ איצט דערפונדן געווארן דורך דעם אידישן טעכניקער, יודין, וועל־כער ארבעט אין דער ציגל פאבריק פון אדינצאוואָ, נעבן מאסקווע.

דאָס אויסארבעטן די ציגל איז דורך דעם דערפינדער אזוי מעכאניזירט גע־ווארן, אז עס וועט זיך פאדערן ניט מער ווי אכט ארבעטער צו דער ארבעט. די טרי־קענונג מאשין, וואָס יודין האָט דערפונדן, ניט א מעגלאכקייט, אז די ציגל זאָלן קאָ־נען באנוצט ווערן צוויי און א האלבע שעה נאָכדעם ווי זיי ווערן פאבריצירט.

האָט א גוואלדיקן זכרון

שלמה שערעשעווסקי האָט פאר אן אונ־טערזוכונג קאָמיסיע פון געלערנטע אין מאָסקווער אויניווערסיטעט (סאוועטן פאר־באנד) ארויסגעוויזן א פענאָמענאלן זכרון. למשל, א געדענקן זאך געזעהן א מיש־מאש, אן שום זין און אן אינהאלט, קאָן ער געדיינקען אין משך פון 8 חדשים. ער קאָ הורכלייענען א סך זאצן און עס זאָגן אויף אויסנווייניק אויף צוריק (פון סוף צום אנהויב ווערט ביי ווערט, אדער אות ביי אות). ציפערן און וועלכער ניט אין א־הלבע שטימטער אדרעגונג קאָן ער, נאָר א קוק טועגדיק אויף זיי, איבער'חזר'ן אויף הין און צוריק. ער רופט ארוים גרויס באַ־וואונדערונג צווישן די געלערנטע פון דער וועלט.

א פריז פון $500 פאר'ן בעסטן ווערק אויף אידיש פאר'ן יאָר 1930

דער "היימישער ווינקל" ברענטש פון אידיש־נאציאָנאלן ארבעטער פארבאנד, וועלכער האָט געשאפן דעם ליטעראַרישן פריז פון 500 דאָלאר, וועלכער איז געגע־בען געווארן פאר די בעסטע ווערק אויף אידיש וואָס זיינען דערשינען אין יאָר 1928, האָט זיך אויצט גענומען צו שאפן נאָך אזא פריז פאר'ן בעסטן ווערק וואָס איז דערשינען אין אידיש אין יאָר 1930. דאָס געלט פאר'ן פריז ווערט איצט גע־שאפן. דער פריז וועט ארויסגעגעבן ווערן אין אנהויב מערץ, 1931. דער לעצטער פריז איז געגעבן צו ה. סעקלער, י. אאטאַ־שו און ש. צ. זעצער.

נאָך א טראָן וואקלט זיך

ביסלאכווייז באפייען זיך די פעלקער פון געקרוינטע הערשער. הגם דאָ און דאָר־טען רעדט מען נאָך פון א קעניג (אונגארן), הגם דארט און דאָ פארכאפט נאָך א קעניג צוריק א טראָן (רומעניע) — ס'איז אבער אן אויסגעשפּילטע קאמעדיע. ניטאָ שוין דער גלאנץ און די הייליקייט פון קאמע, בעת דאָס פאלק האָט נאָך געגלויבט אין טראָנען. די פעלקער, און ספּעציעל די אר־בעטער אין דער ערשטער רייע, נעמען זיך שוין ערנסט צו, די ניט געקרוינטע הערשער (מארנאן, ראקפעלער, פאָרד, בענעס). אָט אזוי האָט שטארק זיך געגומען וואקלען דער טראָן אין שפאניען. עס קומען דאָר־טען פאָר גרויסע סטרייקן, ארויסטרעטונ־גען פון ארבעטער, סטודענטן און פויערים קעגן קעניג. ביסלאכווייז וועלן מענשן זיך באפרייען.

קינדער שאפונגען

א בריוול

טייערע־קינדער:

א דאנק דעם "אידישן ווארט", וואָס האָט פאר אונז א באזונדער ווינקל אָפּגע־טיילט אין אזוי גוט צו אונז, און באַ־מיט זיך צו דרוקן אונזערע מעשה'לאך און בריוועלאך, — טאָ לאָמיר אויסנוצן די געלעגנהייט און זיך צונויפשרייבן דורך דער צייטונג און זיך באקאנען, וועט אונז ניט זיין אזוי אומעטיק און יעדערער פון אונז וועט געפינען נייע חברים און אפשר זיך אמאָל צוזאמען קומען.

איך וועל אייך דאָ שרייבן אין קורצן וועגן מיין דארף: מיר זיינען דאָ 5 אידי־שע איינוואוינער און 6 אידישע קינדער, ניט רעכענענדיק די קליינע קינדער. פון מיין באבען הערן, אז אונז פון מלאכים זיינען דאָס די שטערן.

איך וואָלט שטארק געוואָלט אויך א מלאך ווערן,
און האָבן א פאר אויגן
ווי א פאר שטערן . . .

—(::)—

ענטפערס

עני ראבינאָוויטש, אייטונא.

א דאנק פאר דיין בריוועלע. מיר דרוקן עס היינט אויף דער זעלבער זייט, און מיר וועלן זייער זיין צופרידן, ווען די קינדער וועלן דיר ענטפערן.

איטעלע ניק, ווינניפעג.

דיין מעשה'לע וועט ניט געדרוקט ווערן, ווייל די באשריבנקייט ניט גענוג קלאר, פאר וואָס דאָס מיידעלע האָט געדארפט פאר־קויפן איר פייגעלע. שרייב ווען דיין שולע און חברים.

ש. ראבקין, פארטידזיס לא פריירי.

דיין מעשה'לע וואָלט געווען זייער איני־טערעסאנט, ווען דו זאָלסט עס איבער־שרייבן פון אנהויב אָן. צום ערשטן באַ־שרייב דאָס ארט וואו איר וואוינט. דער־נאָך ווי איר זענט געפאָרן מיט אייער פער־דעל און וואָס איר האָט אלץ באנענט. דאן וועט עס זיין זייער אינטערעסאנט פאר די קינדער, און זיי וועלן דאָס לייענען גערן.

רחל סלאָבין, וואנקאָווער.

דיין מעשה'לע איז זייער שיין. מיר וועלן עס דרוקן. דו לייענסט אבער אויס די ווערטער זייער שלעכט. ס'איז כמעט אומ־מעגלאך צו לייענען דיין שרייבן. קיין איין ווארט איז ניט ריכטיק אנגעשריבן. זאָג דיין מאמען, אז זי זאָל דיך שיקן אין דער אידישער שול, וועסטו זיך אויסלערנען גוט שרייבן און דאן וועסטו אונז קאָנען דער־ציילן נאָך מעשה'לאך פון אייער פארס.

ברכה טוטשינסקי, ווינניפעג.

דיין מעשה'לע "דער ערשטער שניי" וועט נישט געדרוקט ווערן, ווייל א מעשה'־לע דארף זיין אינטערעסאנט און שיין גע־שריבן. דו האסט געדארפט באשרייבן דעם שניי און די קינדער, וואָס האָבן זיך מיט אים געשפּילט. דו האסט עס אבער ניט געטאָן. שרייב עפּעס אנדערש.

ליידער

שטערן

פון ליאָווע ניצבערג

ווען די זון פארגייט
אויף מערב זייט,
קומט שוין די לבנה
פון דער מזרח זייט.

עס רוקט זיך די צייט,
שנעל די נאכט זי גייט,
און עס ווערט באלד דער הימל
מיט שטערן פארזייט.

ס'איז מיר אויסגעקומען
פון מיין באבען הערן,
אז אונז פון מלאכים
זיינען דאָס די שטערן.

איך וואָלט שטארק געוואָלט
אויך א מלאך ווערן,
און האָבן א פאר אויגן
ווי א פאר שטערן . . .

—(::)—

בריוו אין רעדאקציע

וועגן דער באראָכאָוו פייערונג ביי די לינקע פּוע"צ

חשוב'ער רעדאקטאר:

דערלויבט מיר דורך אייער צייטונג מאַ־כען א פאר באמערקונגען בנוגע דער פיי־ערונג פון ב. באראָכאָוו יאָרצייט לעצטן פרייטאג, דורך די לינקע פּועלי ציון, ספּע־ציעל צו ח. ראפּאפּארט'ס רעפעראט:

1) עס איז פאלש די באהויפּטונג, וועל־כע איז געמאכט געווארן דורך ש. ראפּאַ־פּארט, אז אונזערע פּועלי ציון האָבן גע־ווארפן "פארשטינקענע אייער" אויף דער איתישער בילד. יעדער איינער האָט גע־לייענט די אפיציעלע טעלעגראַמעס אין דער פרעסע, — אז די הסתדרות האָט שטארק קריטיקירט די האנדלונג פון די אומפאראנטוואָרטלאכע העצער. און דאָכט זיך מיר, אז אין דער הסתדרות איז דאָ ווינציק לינקע פּועלי ציון?

2) ח. ראפּאפּארט רעדט וועגן דער טע־מע: ב. באראָכאָוו און די אידישע שפּראך און ענדיקט: "איר וועט האָבן נאָך א באַ־ראָכאָוו יאָרצייט דאָ אין שטאָט, נאָר דאָס איז ניט א יאָרצייט נאָר א "שאנדע".— איז די ווערטער אליין ווייזן שוין דורך וועלכע וועגן די לינקע פּועלי ציון ווילן דערגרייכן די אידישע ארבעטער אין ווי־ניפעג. דער איז, אז ווייניפעג האָט נאָך ניט דורכגעלאָזט א באראָכאָוו יאָרצייט ביז דעם יאָר, כאָטש איר, ח. ראפּאפּארט, זענט נאָך ניט געווען דאָ אין שטאָט.

מיר האָבן נאָך אין אנהויב נאָוועמבער באשטימט דורכצופירן א באראָכאָוו יאָר־צייט דעם 22טן דעצעמבער צופאָסנדיק צו ב. לאָקער'ס זיין דאָ.

מיט דאנק פאראויס,
א חבר פון פּועלי־ציון: ווייטמאן.

—(::)—

דערקלערונג פון מאָנט כרמל קליניק

חשוב'ער רעדאקטאר פון ד. א. וו.:

די באאָרד אָף דיירעקטאָרס פון מאָנט כרמל קליניק בעט העפלאכסט א שטיקל פּלאַץ אין אייער ווערטער צייטונג צו אנט־שולדיקן זיך פאר די שטיצער פון דער קלי־ניק, וועלכע האָבן מיט ביילעטן געקויפט פון אונזערע מיטגלידער ניט געקאָנט אריינקומען אין גערעק טעאטער שבת, דעם 8טן נאָוועמבער.

די מאָונט כרמל קליניק האָט געווען גע־האט אראנזשירט מיט דעם גערעק טעאטער דורך א אויטערגעשריבענעם קאָנטראַק, אז געוויסע ביילעטן וואָס זיינען פארקויפט געווארן פון אונזערע מיטגלידער זאָלן אנ־נענומען ווערן פון דעם דאזיקן טעאטער אין פארלויף פון דער וואָך פון דעם 3טן ביז דעם 8טן נאָוועמבער איינגעשלאָסן, אין אנקלאנג מיט דעם האָט מר. הערני מאָרטאָן, מענעדזשער פון גערעק טעאטער געקראָגן אין פאראויס הונדערט דאָלאר פון דער קליניק.

מר. מאָרטאָן האָט אבער געביטן זיין מיינונג און ער האָט שבת דעם 8טן נאָ־וועמבער אויסטרויערט זיין סטעדע ניט אָנ־צונעמען די דאזיקע טיקעטס ביי דער טיר. דאָס איז געווען א דירעקטע פארלעצונג פון דעם אָפּגערעדטן און געשריבענעם קאָנטראַקט. מיר האָבן טעלעפאָנירט צו מר. מאָרטאָן און מיר האָבן אים אויס־מערקזאם געמאכט אויף די טערמינען פון דעם קאָנטראַקט ווען אונזערע פאָס־ראָניזירער האָבן אונז דערלאנגט קלאָגעס ווען דעם, אבער מר. מאָרטאָן האָט גע־טענה'ט, אז עס איז ניט פאר די בעסטע אינטערעסן פון זיין טעאטער אנצונעמען די דאזיקע טיקעטס אין א שבת. דער רע־זולטאט איז געווען, אז א צאָל פאסאָראניזי־רער, וועלכע האָבן געקויפט טיקעטס פון דער קליניק זיינען ניט אריינגעלאָזן גע־ווארן אין טעאטער.

עס טוט אונז באמת לייד דער דאזיקער צופאל, אבער דאָס איז געווען ניט אונזער שולד. מיר האָפן אז די דאזיקע דערקלערונג וועט קלאר מאכן דעם גאנצן ענין וועגן דער ניט אנגענעמער פאסירונג וואָס עס האָט זיך געשאפן און וואָס איז פאר קיין פאל ניט אונזער שולד.

מאָונט כרמל קליניק,
מיס ג. אבראמאָוויטש, סעק.

צעהאקטע הענט
טשיל־בליינס, אָפּפּירונגען
שנעל געהיילט מיט זעם־באָק
Ointment 50c Medicinal Soap 25c

סוויוועל רעדער
וואָס האָבן זיי צו טאָן מיט קוילן, קאוק, האָלץ? פּשוט דאָס. ערשט־טעגס צו צייגן מיר איומפּשרעקנדיק קויפן צו דעם דאזיקן אדווערטייז־מענט. צווייטנס, זיי ווערן גענוצט אין כאשינען וועלכע גרייטן צו אונז־אונזערע באהייצונגען פאר אייך.
איצט הערט זיך איין — מיר ווילן אז איר זאָלט קויפן וואָס מיר האָבן ווייל אייך וועט געפעלן אונזערע
קוילן — קאוק — האָלץ
א דאנק זייער קוואליטעט.
איבערצייגט זיך דורך אדרעס א טאָן אדער צוויי הייזער.
פאר א גוטן פייער
טעלעפאָנירט עדעמס 86 394
פאר א שלעכטן פייער רופט אָפּ דעם פייער דעפּארטמענט.
D. E. ADAMS COAL CO. LTD.
קיין טשארדזש פאר סעקינג

דער ווייניפעג היידרא פּלענט
נוצט אויס פּראָפּיטאבעל קאנאדע'ס פיינסטע סטים קוילן
מעקניליווערע קריק
גרינהיל
בעלוויו
אינטערנעשאָנאל
און אזוי טוען אויך א סך אנדערע ווייניפעגער און מאניטאבא פּלענטס — וועלכע ווייזן ארויס פּראקטישע שטיצע צו דעם "קויפט קאנאדער פּראָדוקטן" מאמפּיין.
יעדער סענט אויסגעגעבן אויף קאנאדער קוילן וועט העלפן פארגרעסערן קאנאדער פּראָספּעריטעט.
אונזער ספּעציעלער פארטרעטער וועט אייך געבן א פרייע עצה ווי אזוי צו לייזן אייער באהייצונג פּראָ־בלעם, און וועלכע קוילן עס זיינען אמבעסטן צונע־פאסט פאר אייער טייפּ פּלענט.
S. N. HYMERS
Telephone 86 804
221 McIntyre Block Winnipeg

מעקארטור לאָמבער און פיועל
פאר 30 יאָר האָבן מיר צוגעשטעלט צו דער אידישער באפעלקערונג
קוילן און קאָוק
פּרובירט אונז אויס מיט אייער נעקסטן אָרדער. מיר האַלטן בלויז די בעסטע סאָרטן, און מיר גיבן זייער פינקטלאכע דעליווערי
טעלעפאָנירט 86 619
McARTHUR LUMBER & FUEL CO. LTD.
PRINCESS AND HIGGINS

ווינדאט קאול קאָ. לימיטעד
קוילן
קאָוק
האָלץ
בעסטע סאָרטן
פולע קוואנטיטי
שנעלע דעליווערי
Windatt Coal Co. Ltd.
307 Smith Street Phones: 27 347-8-9 - 28 745

א היים!
ווען איר זייט אוועק
פון דער היים
אין
לעווינס כשר רעסטאָראן
47—49 מאַרטאָ סט.
בלויז די סאמע פרישע און בעסטע פּראָדוקטן ווערן געגוצט אין אונ־זערע מאצייטן און שטרייגנ כשר בהכשר הרבנים
ליכטיקע ריינע צימערן פאר געסט מיט דער בעסטער באדינונג
פאר חתונות, פּארטיעס, באנקעטן און א. וו. האָבן מיר די פיינסטע אקאמאָדיישאן מיט א טאנץ פלאר פאר 100 פּארלאר
מיר שטעלן צו מאצייטן פאר אלע אונטערנעמונגען אויך אויסער אונזער איינענעם פּלאץ
Levin's Commercial Kosher Restaurant
47-49 MARTHA ST. PH. 25 219

Reliance Ink
100 פּראָצענט סענעריען
די טינט אויף וועלכער איר סענט זיך פארלאָזן.

אויב איך שלאָפט ניט
דערפאר וואָס סקייביעס פארארזאכן שטארקע בייסעניש אויף אייערע הענט פיס, בויך אדער ברוסט
נוצט
Scabioff
נעמאכט און פארקויפט ביי
פיליפּ שיין, 553 סעלקירק עוו.
טעלעפאָן 57 647

רעטענישן

31. א שומר, א היטער, א געברענטער, א געשמידטער, ניט אליין נעמט ער, ניט א צווייטן ניט ער.
32. א שוואַרצער טאטער, נעגל האָט ער, וואו מען שיקט אים, דארטן גייט ער.
33. אן איינגענער פערד מיט א פלאקסע־נעם עק; וואו מען שטופּט אים, דארטן גייט ער.
34. אלעמען באנייט דאָס, אלעמען באַ־קליידט דאָס, און אליין גייט דאָס מוטער נאקעט.
35. ער פליט אָן פליגל, ער מוערט אָן ציגל, ער לייגט זיך ווי א האר און שטייט אויף ווי א נאר.

די רעטענישן פון פרייטאג, דעם 5טן דעצעמבער, זיינען:
נו. 21. — א בוך; נו. 22 — א בריוו; נו. 23 — א בריוו; נו. 24 — א שפּיגל; נו. 25 — א בוך.

לייבל ספּרייגמאן, דיינע ענטפערס זיי־נען ארייננגעשיקט געווארן צו שפּעט. די ענטפערס זיינען שוין געווען גערדרוקט. אייל זיך צו מיט זיי. צוויי וואָכן זיינען נענוג. די ענטפערס דיינע זיינען ריכטיק.

דאָס זעלבע איז מיט דיר, עליק ספּרייגנ־מאן. דיין ענטפער איז ריכטיק.

—(::)—

שאראדע נו. 9

מיין ערשט איז אין איך און ניט אין גיך,
מיין צווייטס איז אין פייל, אויך אין בייל
מיין דריט איז אין נוס אין נוס אין פוס,
מיין פערט איז אין שטול, אויך אין שול,
מיין פינפט איז אין טאל אין ניט אין מאָל,
מיין זעקסט איז אין גייט, אויך אין שיין,
מיין זיבעט איז אין נאר אין ניט אין פאר.

שטעלט צוזאמען די אותיות וועט איר באַ־קומען דעם צווייטן נאָמען, קען א גרויסן אידישן געלערנטן, וועלכער איז די טעג גע־קומען אין אמעריקע.

דער ענטפער אויף דער שאראדע נו. 7 (פרייטאג 5טן דעצעמבער) איז "בער באַ־ראָאוו". געטראָפן האָבן יחודית פריידין און חיה בערטשאנסקי.

פון אונזערע קינדער־ווינקל

א נייער ווינקל

דער ווינקל פון "אידישן ווארט" אין "היינט" האָט אנגעהויבן א נייע פּעריאָדע. אין דער נייער פּעריאָדע ווערן אויפגענומען אלע אידישע קינדער, אויב זיי ווילן שרייבן אין אידישן ווארט

ברזודער מאָרד

העכסט אינטערעסאנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פאָרזעצונג)

נאַנאַן האָט אַ לאָך געטאָן.

— דאָס ערד־וואָרט פון אַ באַנקיר אַדער געשעפטסמאַן, האָט אַ גרויסן וואָרט, — האָט זי געלאַכט.

— איך שווער אייך ביי אַלעס וואָס איז הייליק, אַז איך וועל צו אייך קיינמאָל ניט ריידן וועגן ליבע.

— זאָגט מיר אָפּנהאַרציק, הער דזשאַנסאָן, צוליב וואָס ווילט איר מיך האָבן? איך קאָן אייך ניט פאַר קיין פילאַנטראָפּ, אָדער פאַר אַ מענשנפריינט, איר זייט אַ געלט מענש און פאַר יעדן גראַשן, וואָס איר גיט אויס, ווילט איר באַקומען צוויי און דריי מאָל אַזוי פיל.

— ווען איר פאַדערט מיך אויף, איך זאָל אייך אַלעס דערקלערן אָפּנהאַרציק, וועל איך עס טאָן, — האָט דער באַנקיר געזאָגט ערנסט. איך האָב אַמאָל געהאַט אַ טאָכטער, זי איז געשטאָרבן פון שווינדל זוכט, ווען זי איז אַלט געווען זיבעצן יאָר.

— אָך, מיין טייערע טאָכטער! . . .

דער באַנקיר האָט זיך פאַרשטעלט די אויגן מיט די הענט און האָט געשוויגן אייניקע מינוטן. דאַן האָט ער. ווייטער גע־זאָגט:

— ווייסט איר, פאַר וואָס איך פלעג קומען אַזוי אָפט צו אייך? — ווייל איר ווייזט אויס זייער ענלאַך צו מיין פאַר־שטאָרבענער טאָכטער. ווען איך זע אייך, ווייזט מיר אויס, אַז איך זע מיין טאָ־טער. עס ווערט מיר ווארימער אומ'ן האַרץ, ווען איך זע אייך, און ווען איך רייד מיט אייך! . . .

דער רויטער דזשאַן האָט געוואוסט ווי אַריינגוטמאַכן אַן אומשולדיקן מענשן אין זיין נעץ; ער האָט געשפּילט זיין ראָל אַלס קאָמפּעריאַנט אַזוי גוט, אַז די איינפאַכע, גוטהאַרציקע נאַנאַן איז געווען גערירט און

גרייט זיך אַלע!

צום

פּורים קאַרניוואַל

און

קינדער קאָנטעסט

וואָס וועט דורכגעפירט ווערן פון'ם

מאָונט כרמל קליניק

זונטאָג דעם 7טן מאַרץ 1931

אַן אמתר המלכה וועט געקרוינט ווערן

ווי אויך צוויי פּרינצעסנס און צוויי פּרינצן.

די ערשטע כאַנדיראַטן איז

מיס סיליאַ מאַסטענסקי
6 יאָר אַלט
פון 500 פּריטשאַרד עוועניו

עס איז באַשלאָסן געוואָרן צו געבן

פּריזן צו געווינער!

ווער קומט געקסט?

מאָונט כרמל קליניק,
פּורים־קאַרניוואַל קאָמיטעט

האָט אָנגעהויבן צו וויינען איבער'ן באַנ־קירס טאָכטער, וועלכע איז קיינמאָל אויף דער וועלט ניט געווען.

— פאַרשטייט איר שוין, מאַדעמואַזעל, פאַר וואָס איך האָב אייך אָנגעבאָטן אַ הויז? — האָט דער באַנקיר ווייטער גע־זאָגט, — איך בין רייך, זייער רייך. וואָס זעען זיך אָן ביי מיר עטלאַכע הונדערט פונט סטערלינג אַ יאָר? דאָס אַנדערנקען פון מיין טייערער טאָכטער איז מיר אַזוי ליב און אַזוי טייער, אַז געלט האָט ביי מיר קיין ווערט ניט, ווען איך קאָן נאָר עפּעס טאָן אין איר אַנדענק. נו, מאַדעמואַזעל, איצט ווען איך האָב אייך שוין אַלעס גע־זאָגט, וועט איר זיך נאָך אַלץ אָפּזאָגן פון גיין אין מיין אַ הויז?

— ניין, הער דזשאַנסאָן! ווען איר מיינט עס אַזוי גוט און ערלאַך מיט מיר, נעם איך אַן אייער אָנבאָט מיט פאַרגעניגן.

— איך דאַנק אייך מאַדעמואַזעל נאַ־נאַן, איך דאַנק אייך! — האָט דער באַנ־קיר אויסגערופן.

— ער האָט אָנגעכאַפּט נאַנאַנס האַנט און האָט זי צוגעלייגט צו זיינע ליפּן.

— פאַרצייעט מיר, הער דזשאַנסאָן

וואָס איך האָב אייך אָפּגעזאָגט! איך בין העכסט גליקלאַך מיט אייער פאַרשטאַנען איר מוזט פאַרגעבן וואָס איך האָב אייך צוערישט אָפּגעזאָגט.

— איך האָב שוין אַלעס פאַרגעבן, — האָט דער באַנקיר געענטפערט, — איך בין העכסט גליקלאַך וואָס איר האָט מיך ענדלאַך פאַרשטאַנען און האָט אָנגענומען מיין אָנבאָט.

איצט האָבן זיי שוין געקאָנט ריידן פריי און אָפּנהאַרציק, ווי אַזוי זי זאָל זיך אייג־אָרדענען אין דעם נייעם הויז.

—איך דאַרף קיינעם ניט, — האָט נאַ־נאַן געזאָגט. — איך וועל אַליין טאָן אַלעס און איך וועל זיך באַגיין זאַנאַך אַן אַ דיענסט מיידל.

— דאָס איז אוממעגלאַך, — האָט דער באַנקיר געענטפערט, — איר קאָנט זיך ניט באַגיין אָן אַ אַדרעסנינג.

— ווייסט איר וואָס, הער דזשאַנסאָן? האָט נאַנאַן פּלוצלינג אויסגערופן, — איר מוזט מיר דערלייבן צו נעמען מיט זיך דאָס קליינע מיידעלע, וועלכעס איר האָט פריער געזען ביי מיר.

— וואָס דערט איר ליבע נאַנאַן? צו וואָס דאַרפט איר דאָס קינד? ווייסט איר דען ווער זי איז?

— איך ווייס, אַז איר מוטער איז שטענ־דיק שיכור, דאָס קינד ווערט אַפּדאַרבן; דערפאַר ווייל איך זי נעמען צו זיך, איך ווייל זי דערציען און מאַכן זי פאַר אַ מענש.

דער באַנקיר האָט געקלאַטשט אַ ווייל־לע און האָט געדאַנקט געזאָגט:

— ווען איר ווילט עס אומבאַרייגנט, דאַן רופט דאָס קינד אַן מאַכט אַן ענדע.

— וואָס איילט איר זיך אַזוי, הער דזשאַנסאָן?

— איך בין געוואוינט, ווען איך וויל עפּעס טאָן, צו האַנדלען גיך. איך בין אַ גשעשעפטסמאַן און איך האָב זיך אַזוי איינ־גע־וואוינט, אַז קוים באַשלים איך עפּעס צו טאָן, מוז איך עס באַלד טאָן.

נאַנאַן איז אַרויסגעגאַנגען אין קאָרידאָר זוכן די קליינע עמאָמאַ.

דאָס קינד פון אַ פאַדערבעכער

קוים איז נאַנאַן אַרויסגעגאַנגען איז איר די קליינע עמאָמאַ אַנטקעגן געשפּרונגען און האָט אויסגערופן פול מיט פרייד:

דער קלייניער דזשאַן איז אַנשלאַפן גע־וואָרן, ער איז געווען זייער מיד פון וועג, איך וויל אים ניט וועקן.

— אָבער פאַר וואָס ביזטו ניט געבליבן אין שטוב? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

— ווייל ער איז דאָרט דאָ.

— ווער איז עס "ער"?

— דו ווייסט ווער, — ער, מיין פאָטער.

— איך האָב געמיינט, אַז דו האָסט נאָר אַ מאַמע.

— ער איז געווען אין טורמע. ער האָט געדאַרפט זיצן צוי יאָר, איז ער אָבער אַנט־לאָפן פון געפענגעניש און איז געקומען צוריק אַהיים. — האָט עמאָמאַ דערציילט.

— ווען איך זאָל זאָגן נאָר איין וואָרט צו אַ פאָליסמאַן, וואָלט מען אים ווידער־צו־גענומען און מען וואָלט אים שוין אַזוי גיך ניט אַרויסגעלאָזן.

נאַנאַן האָט אַ ציטער געטאָן, זי איז אויך אויפגעוואַכסן ניט צווישן פרומע און הייליקע מענשן; זי האָט אויך איבערגע־זען און דורכגעלעבט גענוג אויף איר לע־בן. זי האָט געזען געגוג שלעכטע מענער און אַרדאַרבענע פרויען, אָבער אַלעס איז געווען אַרדאַרבענע פרויען, פאַרשמירט, פאַרגלעט, אָפּגעלאַקירט, — ווייניקסטנס פון דרויסן,

— פאַר דער וועלט, אַנשטענדיק. מען האָט ווייניקסטנס געוואוסט, וואָס עס הייסט שעמען זיך פאַר אַנדערע מענשן. איצט צום ערשטן מייל אין לעבן, אין איר פאַר־געקומען צו זעען אַזעלכע קינדער, וועלכע ווייסן זאָגאַר ניט, וואָס עס הייסט זיך שעמען. מען האָט גערעדט פון פאַרבערבן, גנב'ענען, רויבען, ווען אין געפענגעניש, רופן אַ פּאָליסמאַן און נאָך אַזעלכע זאַכן פריי און אָפּנהערציק, גלייך ווי עס וואָלט געווען אַ נאָרמאַלע זאַך. נאַנאַן האָט געקאָנט די שלעכטע וועלט אין אַ שיינעם מאָנטל, איצט האָט זי געזען פאַר זיך די פאַרדאַרבענע וועלט נאָכ־אַמאָל, אין איר נאָנצער העסלאַכקייט.

די פאַרבערבער וועלט איז זייער אינטע־רעסאַנט פאַר אַ מענשן, וועלכער שטייט אין באַטראַכטן זי פון דער ווייטן, לערנט זי, שטודירט זי אָדער לערנט איבער איר אין אַ גוטן ראָמאַן. עס איז אָבער שרעקלאַך אין טרויעריק צו לעבן אין דער דאָזיקער וועלט אין זיך צוקוקן, מיטצומאַכן אַלעס, וואָס פּאַסירט אין איר. דאָס האָט אַ־אַט געפילט די שיינע נאַנאַן. זי האָט שוין באַ־רייט וואָס זי האָט זיך אָנגעשלאָפן צו גע־מען די קליינע עמאָמאַ צו זיך, זי האָט עס אָבער געמוזט טאָן, ווייל זי האָט געוואוסט, אַז דער גוטער און איידעלער באַנקיר וואַרט אויף איר.

— קום מיט מיר, עמאָמאַ, דער אַלטער מאַן, וועלכער איז איצט ביי מיר, וויל מיט דיר עפּעס ריידן.

נאַנאַן און עמאָמאַ זיינען אַריינגעגאַנגען אין צימער וואו דזשאַנסאָן האָט אויף זיי געוואַרט.

— הערט איר פראַנצויזיש, הער דזשאַנ־סאָן? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

— איך דער פראַנצויזיש צו זיינע ליפּן.

— פאַרצייעט מיר, הער דזשאַנסאָן צוויי־יש וואָס עמאָמאַ האָט איר דערציילט פון איר מוטן פאַטער.

— נו, דענקט איר נאָך זי צו נעמען צו זיך? — האָט דער באַנקיר געפרעגט אויף פראַנצויזיש.

— איך האָב אַ קינד און זי איז אויפ־געוואַקסן געוואָרן אין אַ שלעכטער געזעל־שאַפט, — האָט נאַנאַן געענטפערט, — ווען זי וועט זיך געפינען צווישן בעסערע מענשן און פיינערע קינדער, וועט זי בע־סער ווערן.

— דאָס איז שיין און איידל פון אייך מאַדעמואַזעל נאַנאַן, — האָט דער אַל־טער דזשאַנסאָן באַמערקט.

— ווילט איר ריידן מיט איר, אַדער איך זאָל עס טאָן? — האָט נאַנאַן געפרעגט.

— טוט איר עס בעסער, ליבע נאַנאַן, — איז געווען דער ענטער.

נאַנאַן האָט נענומען דאָס קינד אויף איר שויס און האָט געפרעגט.

— וואָלסטו געוואָלט אַוועקגיין פון דיי־נע עלטערן, עמאָמאַ?

— נעווייס! — האָט עמאָמאַ אויסגערו־פען.

— ווילסטו בלייבן ביי מיר?

— ביי דיר? יאָ! אָבער דאַן וועסטו זיך מוזן אַרויסציען פון דער דאָזיקער וואוינונג, ווייל איך זייל זיי מער ניט זעען.

—נעווייס, עמאָמאַ, איך וועל זיך אַרויס־ציען פון דאַנען.

— ווען? — האָט עמאָמאַ אויסגערופן האַסטיג.

— דאָס קאָן איך דיר ניט זאָגן, ווען דער דאָזיקער גוטער אַלטער הער וועט עס פאַרלאַנגען, וועלן מיר זיך איבערציען אין אַן אַנדער וואוינונג.

די קליינע עמאָמאַ האָט באַטראַכט דעם באַנקיר פון קאָפּ ביז פיס.

— וועט ער מיך אויך שלאָגן און שול־טען? — האָט זי געפרעגט.

— ניין, עמאָמאַ, דער דאָזיקער הער איז אַ גוטער און איידעלער מענש.

— דאַן גיי איך מיט דיר! — האָט עמאָמאַ אויסגערופן.

אין אַ מינוט אַרום האָט זי זיך עפּעס דערמאָנט.

— ניין, מיסטער! — האָט זי פּלוצלינג געזאָגט, — איך גיי ניט מיט דיר.

— פאַר וואָס, עמאָמאַ?

—איך קאָן עס דיר ניט זאָגן, דו וועסט לאַכן פון מיר.

— ניין, עמאָמאַ, איך וועל ניט לאַכן, זאָג מיר, פאַר וואָס ווילסטו ניט גיין מיט מיר?

— ווייל איך וויל מיטנעמען דעם קליי־נעם דזשאַן.

— ווער איז דער דזשאַן?

— דער קליינער מאַן, וועלכער שלאָפט איצט ביי אונז.

דער באַנקיר איז געוואָרן אויפמערקזאַם. ער האָט געוואוסט פון וועמען עמאָמאַ רעדט. ער האָט אויך געדאַרפט האָבן אַט דעם קליינעם דזשאַן. איינגעטלאַך איז ער דאָך געקומען אַהער נאָר אַום צו זעען און אַן ריידן מיט דזשאַנען, ביי וועמען ער האָט געוואוסט אויסגאַרן די געהיימעניש פון שלאָס טשעזוויק. ער האָט איצט באַמת געוואוסט שוין אַלעס וואָס ער האָט גע־וואָלט, אָבער דעם קליינעם דזשאַן וויל־סאָן האָט ער געדאַרפט אַלס ערות פאַר זיין צוויק.

— ווי קומט עס וואָס דו ווילסט מיט־נעמען אַ מאַן, וועלכן דו האָסט ערשט היינט געזען צום ערשטן מאָל? — האָט דער באַנקיר געפרעגט דאָס קינד.

— ער הייסט דזשאַן, ווי מיין קליין ברו־דערל האָט געהייסן און ער איז אַזוי גוט, אַז ער האָט אַלעס אין שטוב אויפגערעדט און האָט מיך אָפּגעוואַשן דאָס געזיכט.

— ווייסט איר וואָס, ליבע נאַנאַן? — מיר געפעלט נאָנאָר גוט דער איינפאַל פון'ם קינד, אַז דזשאַן זאָל אויך וואוינען ביי אייך, — האָט דער באַנקיר געזאָגט. האָט געוואוינט. איר וועט דאָרט געפינען

ZIG-ZAG
סיגאַרעט פּאַפּיר
ריינסטע אויף דעם מאַרק
נרויסער דאָנעל ביכעל
120 בלעטלאַך — קאָסט
יעצט בלויז 5c
פאַרמיידט נאָכמאַכונג.

פינפטע גראַדואירונגס־פייערונג

פון דער

נאַציאָנאַל העברייאישער שול

אין פעלעס טעאַטער

(סעלקירק עוועניו)

זונטאָג, דעצעמבער 21טן, 8 אוונט

א ריכע פּראָגראַם דורכגעפירט פון די תלמידים
צווישן אַנדערש:

1) חלוצים ביי דער אַרבעט
(א בילד פון אַרץ־ישראל לעבן)
2) פונ'ם אַלטן חדר
(א בילד פון גלות לעבן)
צום שלוס
א אידיש קינאָ בילד (מואַוויינג פּיקטשור) **דער יונגער דור**
איינלאַדונגס קאַרטלאַך צו באַקומען אין פּיפּלס און נעשאָנאַל בוק סטאָר
ב א מ ע ר ק נ נ ג :—דאָס פּראָגראַם איז זייער גרויס און דער אַוונט מוז זיך אומבאַדיינט אָנפאַנגען
ניט שפּעטער פון 8 אויגער

דער וועלט קאָנגרעס פאַר דעם אַרבעטדיקן אַרץ־ישראל

(שלוס פון זייט 7)

רדיפות, רעפּרעסיעס אויף דער אַרבע־טערשאַפט אין לאַנד.

זיינען דאָ נויטיק קאָמענטאַרן?

די פּועלי־ציון דעקלעראַציע האָט נאָך איין פּונקט, וועלכן די רעכטע האָבן פאַר־פעלט, און דאָס איז: דאָס "אויפשטעלן אַן אַלגעמיינע אידישע אַרבעטער רעפּרעזענ־טאַציע, וועלכע זאָל צוזאַמען מיט דער אַרץ־ישראַל'דיקער אַרבעטערשאַפט אָנפירן מיט דער גאַנצער טעריטאָריע דער אַלגעמיינער אידישער אַרבעטער־שאַפט פאַר אַן אַרץ־ישראַל". די אַנדערע פאַרוואָס מען האָט דעם פּונקט פאַרפעלט איז קלאָר. די הסתדרות וויל בלויז דאָס געלט פון "גלות", אָבער אַ דעה זאָגן? דאָס נים. "מיר זיינען די בויער, מיר זיינען די מאַרטירער, מיר זיינען די קרוין פון דער אידישער אַר־בעטערשאַפט, ווייסן מיר בעסער. פאַר־לאָזט זיך אויף אונז!" איז עס מאָקע מאָדנע, אויף דער בירגערלאַך־ציוניסטי־שער בימע האַלט מען פאַר אַן אַלוועלט־לאַכער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע, אָבער פאַר אַ אידישער אַלוועלטלאַכער אַר־בעטערשאַפט? לאָ.

די פּועלי־ציון פאַדערן ניט קיין העגע־מאָניע איבער דעם אַרץ־ישראַל'דיקן אַר־בעטער. זיי פאַדערן נאָר עראַלאַכע, חבר־ישע גלייכהייט, שותפות אין פּליכטן, שותפות אין רעכט. זיי האַלטן אַז די אידישע אַרבעטערשאַפט האָט דאָס פולע רעכט צו קאָנטראָלירן די טעריטאָריע פון די הסתדרות, זעען אַז זי זאָל זיין אין די אינטערעסן און נישט צום שאָדן פון דער אַרבעטערשאַפט. נאָר אויף דעם וועג איז באַזירט דער פּראָלעטאַרישער פאַלעסטי־ניזם.

נו, דער קאָנגרעס איז אָפּגעהאַלטן גע־וואָרן. די רעכטע האָבן אין געוואַלט פאַרוואַנדלען אין אַ דעמאָנסטראַציע, ווייזן דער ענגלישער אַרבעטער רעגירונג ווי שטאַרק אין השפעה'דיק מען איז. די פּועלי־ציון זיינען אחיז געגאַנגען ניט צו דעמאָנסטרירן נאָר עפּעס אויפטאָן, אַנ־צוואוויזן די ביזאַהעריקע חסרונות אין דער אַרץ־ישראַל אַרבעט און ווי די חס־רונות קאָנען אויף ווייטער באַזייטיקט ווערן, איז טאַקע דער קאָנגרעס פאַר־וואַנדלט געוואָרן אין אַ קאָמף צווישן 2 פּראָגאָן. האָבן זיך אין די דיסקוסיעס און אין די רעזאָלוציעס אַרויסגעטיילט די צוויי באַזונדערע שיטות. אין דעם אַרבעטניקן פאַלעסטינזיזם, און אויף יענער שריט און טריט האָבן די פּועלי ציון נעמוטיק קעמפן קעגן דעם אָפּפּאָרטוניזם און סאָציאַל רע־פאָרמיזם פון די רעכטע. האָט מען פּראָ־טעסטירט קעגן דער העברייאישער דער־עפענונגס רעדע פון בן־גוריון, וועלכער האָט געוואָלט מיט דעם אונטערשטרייכן די ריכטיקייט פונם העברייאיזם אין אַרץ־ישראַל (אגב די שלוס־רעדע האָט ער שוין אינגאַנצן געהאַלטן אין אידיש): קעגן סאָקאָלאָוס באַגריסונג, קעגן דעם סאָקאָלאָוס, וועלכע שטאָט אָפּ וויזיטן די רומענישע און פּוילישע אידן פיינט־לאַכע מיניסטאָרן, דעם "פריינט" פון אידישע אַרבעטער; קעגן שיפליאַקאָוס, דעם "פאַרשטייער" פון דעם אידישן אַרבעטער אין אַמעריקע, וועלכער איז נאָמינירט געוואָרן פון אויבן, קעגן שיפ־ליאַקאָוס, דעם "לעגענדאַרן שיפליאַ־קאָוס (לויס ש. יוריסן), וועלכער האָט אין זיין רעדע געזאָגט נאָר צו פּראָוואָצירן די פּועלי־ציון; קעגן דעם ווי די מאַנ־דאַטן קאָמיסיע האָט באַהאַנדלט די פאַר־אַ קאַרליק, ער קאָן אָבער ברייגנען פיל הילף פאַר אייך. ער קאָן זיין אַ גוטער הויז קיפער.

נאַנאַן האָט זיך אַ קרים געטאָן. זי האָט ניט געוואָלט נעמען אַ מאַסנפאַרשוין אין איר נייע וואוינונג. זי האָט אָבער ניט גע־קאָנט זיך העלפן. זי האָט דאָך געמוזט הערן וואָס דער באַנקיר דזשאַנסאָן הייסט איר.

מיטצונעמען, דאַן נעמט אים מיט, — האָט דער אַלטער דזשאַנסאָן באַמערקט.

— ווען איר געפינט פאַר נויטיק אים נאַנאַן געזאָגט.

— אַלזאָ אין אַלעס אין אַרדענונג און איך קאָן גיין? — האָט דער באַנקיר גע־פרעגט.

— שוין? — האָט נאַנאַן אויסגערופן איבערראַשט. — שוין? באַלד?

— איך האָב דאָך אייך געזאָגט, ליבע נאַנאַן, אַז ווען איך וויל עפּעס טאָן, האָב איך פיינט עס אָפּצולייגן. איך האָב אַ פּרינציפּ: געזאָגט און געטאָן!

— נאַנע ריכטיק, אָבער צו וואָס איילט איר זיך אַזוי?

— האָט איר דען נאָך עפּעס צו טאָן דאָ? — האָט דער באַנקיר געפרעגט.

— נעווייס, איך מוז דאָך צונויפפאַקן מיינע זאַכן.

— דאָס איז ניט נויטיק, איך וועל אייך נעבן בעסערע זאַכן.

נאַנאַן האָט זיך פאַרטראַכט. איר איז עפּעס ניט געפעלן, וואָס דער באַנקיר איילט זיך אַזוי. דער באַנקיר האָט עס פאַרשטאַנען און האָט אויסגערופן:

— וואָס טראַכסט איר? איך וויל אייך פירן אין דעם הויז וואו מיין טאָכטער האָט געוואוינט. איר וועט דאָרט געפינען אַ פּוילשטענדיק איינגעאָרדנטע הויז מיט קליידער און מיט אַלעס גוטן. צו וואָס דאַרפט איר אַלזאָ אייערע זאַכן?

— נו, און דאָס קינד?

— מאָרגן וועל איך אייך בריינגען דאָס קינד און דזשאַן וויל־סאָן.

נאַנאַן האָט צוגעגעבן אַלע קליינ־קייטן, וועלכע האָבן זיך געפונען ביי איר אין צימער און האָט זיי אויפגעגעבן עמ־מאָ'ן. דאַן האָט זי זיך שנעל אָנגעטאָן און האָט געפרעגט דעם באַנקיר:

— זאָל איך לאָזן אַלעס דאָ? עס איז דאָך אַ שאָד.

— ניט מיר די שליסל פון אייער וואוי־נונג, און איך וועל שוין אויפשיינקען אייערע זאַכן צו אַ אַריטער פאַמיליע.

מיט די דאָזיקע ווערטער זיינען זיי אַרויסגעגאַנגען פון צימער.

— זיי נעווונט, עמאָמאַ! מאָרגן וועסטו קומען צו מיר, — האָט נאַנאַן געזאָגט און איז אויסגעגאַנגען מיט'ן באַנקיר דזשאַנ־סאָן.

(ווייטערעס קומט)

צו דער פינפטער גראַדואירונג פון דער נאַציאָנאַל העברייאישער שול

פון נעמאָ

זייער אָפט גייען מיר פאַרביי כסמעס מיט אַ ביטול דאָס וואָס ס'האָט געדאַרפט אונז שטאַרק נוגע זיין. צי מיר טוען דאָס פאַרבייזערטערהייט ווי קרילאָווס קוכער: "כ'בין ברונז אויף דער קאַץ און זאָל זי עסן מיין פלייש", אָדער מיר זיינען גלאַט פאַרטאַראַטעוועס מיט מער טומלדיקע ענינים און אַ זאַך וואָס ווערט נעטאָן בצנעא פאַרכאַפּט ניט אונזער וועזן — וואָס ס'ווערט ניט פאַרטאָפּסן זיך צו נירט שוין אַ העכסט לויבנסווירדיקער מוטער פאַראין וואָס שאַפט דעם גע־וויזשן קאָנטאַקט צווישן שול און הויז.

עס ווערן געמאַכט פאַרבאַרייטונגען צו עפענען אין דער נאָענטער צוקונפט אַ קינ־דער־גאָרטן, און ס'ווערן שוין געפירט אונ־טערהאַנדלונגען מיט אַ פאַסנדער פּרעבל שול־לערערן.

ס'איז אָפן אַ סימניאַרגוס פאַר תנ"ך, תלמוד, געשיכטע און ליטעראַטור, וואו די אַלע קענגשאַנדן ווערן געלערנט אין אַ ברייטער מאָס.

ס'ווערט אויך געלייגט שטאַרקע אויס־מערקזאַמקייט אויף צו פאַרמיינערן די אויסערלאַכע זייט פון דער שול.

פאַרשטייט זיך, אַז די אַלע שנויים, כאָטש געמאַכט לא ברעש האָבן שוין גע־נעבן גוטע פּרוכט אויף אַלע געביטן און האָבן ממילא גורם געווען אויף אַ באַ־דייטנדן צופלוס פון קינדער אַזוי, אַז די שול וואַקסט סיי אין כמות און סיי אין איכות.

אַ פולשטענדיקן באַגריף פון דעם וואָס עס ווערט געטאָן אין דער שול קען געבן די מדרגה פון ידיעות, וועלכע די גראַד־אירנדיקע קינדער האָבן דערגרייכט, נעמ־לאָך:

א) אפילו ידיעה אין תורה, נביאים ראשונים און געקליבענע פּרקים פון נבי־אים אחרונים.

ב) העברייאיש, ריידן און שרייבן מיט אויך אין דער העכערער שול, אַזוי אַז אַ אייגנעאיכטע ידיעה אין אַלע רעגלען

אויבן ביילד זיינען די גראַדואירנדע קינדער: שמואל אווערבאַך, מוני אווערבאַך, משה וואָל, שלמה מאַלקין, שבח שווארץ, דינה באַראַדיצקי, דוד באַראַדיצקי און אסתר באַראַדקין. אינמיטן זיינען די לערער: מ. אווירבאַך, י. קאַבאַקער, ה. דייזן

גען אין גאַנצן שול־וועזן, ווי סיסטעם, פּראָגראַם, דיסציפּלין, אָרגאַניזאַציע און אַז. וו. ס'איז פאַרשטאַרקט געוואָרן דער אידישער עלעמענט (דורך איינפירן גע־שיכטע אונטערריכט אין אידיש) ווי אויך דער דערציערישער מאַכשטאַב פון דער שול (דורך דער אָרגאַניזירונג פון קינדער־קלובן).

עס זיינען אָרגאַניזירט געוואָרן אויך די עלטערן, פאַר וועלכע עס ווערן געלייענט אַ־לערנדיקע לעקציעס, און עס פונקציאָ־נירט שוין אַ העכסט לויבנסווירדיקער מוטער פאַראין וואָס שאַפט דעם גע־וויזשן קאָנטאַקט צווישן שול און הויז.

עס ווערן געמאַכט פאַרבאַרייטונגען צו עפענען אין דער נאָענטער צוקונפט אַ קינ־דער־גאָרטן, און ס'ווערן שוין געפירט אונ־טערהאַנדלונגען מיט אַ פאַסנדער פּרעבל שול־לערערן.

ס'איז אָפן אַ סימניאַרגוס פאַר תנ"ך, תלמוד, געשיכטע און ליטעראַטור, וואו די אַלע קענגשאַנדן ווערן געלערנט אין אַ ברייטער מאָס.

ס'ווערט אויך געלייגט שטאַרקע אויס־מערקזאַמקייט אויף צו פאַרמיינערן די אויסערלאַכע זייט פון דער שול.

פאַרשטייט זיך, אַז די אַלע שנויים, כאָטש געמאַכט לא ברעש האָבן שוין גע־נעבן גוטע פּרוכט אויף אַלע געביטן און האָבן ממילא גורם געווען אויף אַ באַ־דייטנדן צופלוס פון קינדער אַזוי, אַז די שול וואַקסט צופלוס סיי אין כמות און סיי אין איכות.

אַ פולשטענדיקן באַגריף פון דעם וואָס עס ווערט געטאָן אין דער שול קען געבן די מדרגה פון ידיעות, וועלכע די גראַד־אירנדיקע קינדער האָבן דערגרייכט, נעמ־לאָך:

א) אפילו ידיעה אין תורה, נביאים ראשונים און געקליבענע פּרקים פון נבי־אים אחרונים.

ב) העברייאיש, ריידן און שרייבן מיט אויך אין דער העכערער שול, אַזוי אַז אַ אייגנעאיכטע ידיעה אין אַלע רעגלען פון דקדוק, אַ גרינטלאַכע באַקאַנטשאַפט מיט געקליבענע ווערק פון דער העברייי־שער ליטעראַטור לויט די בעסטע כרעס־טאָמאַטיעס, אַנאַליזן איבער סמאַלענסקין, ליליענבלומען, גאָרדאָנען, ביאַליקן און אַחד העמ'ען.

ג) געשיכטע ביז דער השכלה פעריאָד, מיט אַן אייגלייטונג איבער די לעצטע 50 יאָר ציוניזם.

ד) אידיש, ריידן און שרייבן אַ זאַפטיקן אידיש. אַנאַליזן איבער שלום־עליכם, מענ־דעלע, שלום־אַש, פּרץ, יחואש, רייזען, ראָזנפעלד, באַשאַוועטש און ליסקין. ספּע־ציעל פאַנאַנדערגעגליידעוועט מאַניש, די נאָלדענע קייט, באַנטשע שווייג, די מקר־בלים, די קליאַטשע, פישקע דער קרומער, קדוש השם, לא ברעש, דאָס לעצטע וואָרט, די נבואה און פיל אַנדערע.

דאָס אַלץ איז דערגרייכט געוואָרן ניט נאָר אַ דאַנק דער איבערגעגעבענער אַר־בעט פון דער לערערשאַפט, נאָר אויך אַ דאַנק דעם וואָס אין דער נאַציאָנאַל העב־רייאישער שול גראַדואירן תלמידים ניט וועגן עס קומט די צייט לויט'ן צאָל יאָרן וואָס זיי לערנען, נאָר דאָן, וועגן זיי דער־גרייכן דאָס וואָס פאַר זיי אין אָנגעצייט כענען. גליקלאַכערווייז האָט די שול אַזאַ טיפּ עלטערן וואָס שיקן זייערע קינדער, און אַזאַ טיפּ קינדער וואָס זיינען וויליק צו פאַרברייטענען אין כתלי בית־המדרש העט־העט איבער ברי־מצות.

און די ניין גראַדואירנדיקע קינדער (אווערבאַך שמואל, אווערבאַך מוני, וואָל משה, מאַלקין שלמה, שווארץ צבי, באַ־ראַדיצקי דינה, באַראַדיצקי דוד און באַ־ראַדיצקי אסתר) זיינען אַלע גרייט פאַר־צוזעען זייערע לומדים, ווי ס'האָבן געטאָן זייערע עלטערע חברים. אין דעם עקזאַמ־טירנדיקן סעמינאַריום.

פערפעקשאָן!

אַט דאָס אין עס —
ווען פּערט'ס דראַי קלינען אייער דרעס פון
בלויז $1.00
טעלעפאָן
37 266
PERTH DYE WORKS LTD.

* לייענט "דאָס אידישע וואָרט", אייער *
* איינענע צייטונג, געדרוקט אין אונ־ *
* זער איינענער שפּראַך, פאַר אונזערע *
* איינענע אינטערעסן פאַרשפּרייט אין *
* אַלע אידישע הייסט פון וויניפּעג און *
* טערב שאַנאַרע. *

ניי מאַשינען

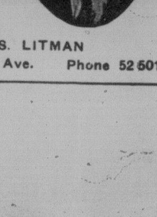

אויף זייער קליי־נע אויסצאַלונ־גען קאָנען איר קריגן ביי מיר. 15 יאָר דערפאַ־רונג. דער עלט־סטער אידישער אַנענט.
JOS. LITMAN
465 Dufferin Ave. Phone 52 501

אן אינטערעסאנט בוך וועגן אויסגעלאסנסטן מענשן אין דער געשיכטע

פון אלבערט בערמאן

די געשיכטע קומט פאר אין דער צייט פון דער פראנצויזישער רעוואלוציע. טיין בלוט גיסט זיך אויף די נאסן. די גיליאטינע ארבעט אן אויפהער. און יעדער זעץ פון איר האק פארטויבט די רעדעם וועגן פרייהייט, גלייכהייט און ברידערלאכקייט.

פאר'ן רעוואלוציאנערן טריבונאל שטייט דער געוועזענער פרעזידענט פון דער קעניגלאכער פאלאטע באררדיע מאנפרעי מיט זיין פרוי. די ריכטער זיינען שוין מיד פון די טויט אורטיילן. דער פרעזידענט לייענט אין צווייי מינוט אי־בער דעם באשולדיגונגס אקט. עס ווערט ארויסגעטראגן א טויט אורטייל פאר ביי־דע און מען הייסט די פאראורטיילטע, ארויספירן.

פלוצלונג האט זיך אויף איינעם פון די בענק פאר'ן פובליקום אויפגעהויבן עפעס א רייזיקער פארשוין פון א יאר פופציק מיט א פאר מאדנע יונגע און ברענענדיקע אויגן און ער האט געבעטן א וואָרט. אויף די פיס'ער פון די טרי־בונאל מיטגלידער באוייזט זיך א קרומע גרימאסע, און דער פארזיצנדער פרעגט דעם חוצפה'דיקן מענטשן:

— ווער זייט איר און וואס פארלאנגט איר?

— איך בין מארקיז דע סאד, א גע־וועזענער אייראָפּס פון די פאראורטיילטע, איך וויל נעמען א וואָרט צו זייער פאר־טיידיגונג — האט געענטפערט דער זעלבער פארשוין.

— מארקיז דע סאד! — די מיט־גלידער פון טריבונאל האבן עפעס שטיל צווישן זיך גערעדט.

צווישן פובליקום מערקט זיך אויף אן אויפרעגונג, ווער האט דען נישט געהערט פון דעם כמעט לעגענדארן פריערדיקן מארקיז און איצטיקן ברידער דע סאד. ווער האט דען נישט געהערט וועגן זיי־נע הולטאיסמוטעס, וועגן וועלכע מען רעדט שוין גאנצע צוואנציק יאר אין אלע סאלאנען. אין די קאפעען און קאנ־צעלאריעס? זיינע ראמאנען מיט די העל־דען, וועלכע ווערן געמאכטערט און גע־מארדעט אויס ליבע. און דער ראמאנ־קון דעם בורואר ווערט ביי אים שטענ־דיק אויסגעמישט מיט'ן ריח פון בלוט — ראס אלץ האט אים שוין געשאפן א גוואלדיקע פאפולאריטעט. מען לייענט זיי אין געהיימניס. די פראנצויזישע קא־מאנען רופן אים דער אומטאראלישער ראמאניסט. אבער אין געהיים אפשמאקע־

לייגט אוועק דעם אונטער־שייד אין אייער פאקעט.

נוטע דראי קלייניגע אויף סוטס דרעסעס פון

$1.00

טעל. 37 266

PERTH DYE WORKS LTD.

פון דער יונגע מיידלאך, און די מענער פון די יונגע פרויען, וואס האבן זיך באטייליקט אינ'ם טייוול'ס "תפילות" האבן געערט וועלן. מען האט אים מער ווי איין מאל געשלעפט צום געריכט. און איינינקי נאכן נאענטע מקורבים פון הויף האבן אים זאגאר פארקלאגט פאר לור־וויג דעם זעכצנטן. רעטיף דע לא ברעטאן איז מרמז אין איין שטעל פון זיין בוך, אז אפילו די קעניגן מאריא אנטו־אנעט אליין האט זיך זייער שטארק פאר־אינטערעסירט מיט דע סאד'ס "תפילות" אין זי האט באקומען די מעגלאכקייט זיי בייצואוואיזנען. אין די געריכטס ארכיוון פון דער פארד־רעוואלוציע־עפאכע, קאן מען געפינען נישט וויינינק באשולדיגונגס אקטן קעגן דעם "גרויסן לעסטערער", א טייל פראצעסן פון מארקיז דע סאד האבן אויפגערודערט גאנץ אייראָפּע. איי־נער פון די דאזיקע פראצעסן איז געווען וועגן דעם ענין דאזא קעלנער, וועלכע איז דורך אים געשעגדעט געווארן געווארן. דער דאזיקער באשולדיגונגס אקט שטעלט פעסט, אז דע סאד האט דאס יונגע מיי־דעל פארגאנדט צו זיך אויף איינער פון זיינע "טייוולס תפילות" און דארט האט מען זי פארפייניקט מיט ריטער אויס־ביישטן און פארשטופט איר דאס מויל, אז זי זאל נים קאנען שרייען. רעטיף דע לא ברעטאן דערציילט די דאזיקע געשיכטע אביסל. מארקיז דע סאד, צור זאמען מיט עטלאכע גוטע ברידער, צווי־שען וועלכער עס האט זיך אויף געפונען א כירורג, האבן איינמאל אין א פינסטע־ער נאכט דאס דערמאנטע מיידל אראפ־עבראכט אין אנטאמאטישן איינסטיטוט, זי ארויפגעלייגט אויפן אפעראציאנס טיש און געוואלט מאכן אביבר איר א וויוויסעקציע. די שרעק האט איר גע־נעבן אביבר מענשלאכע כחות: זי ענדיק, וואס מען וויל מיט איר מאכן, האט זי זי דאוויסנעריסן וועגן זייערע הענט און זי האט זיי אלעמען צערראפעט מיט אי־דע נעגל, דערנאך איז זי מיט אלע כחות צוגעלאפן צו דער טיר און זי האט אנגע־הויבן צייען ביים גלאס, אזוי ארום איז זי געראטעוועט געווארן.

אין יענער צייט איז מארקיז דע סאד געווען א פארהייראטער מענש. זיין פרוי איז געווען די טאכטער פונם פרע־זידענט פון דער קעניגלאכער פאלאטע וועלכן מיר האבן שוין אויבן דערמאנט. זיין פרוי איז געווען א יונגע און צארטע. זי האט געהייסן רענע. אין אירע אויגן איז ער געווען אן אויסערגעוויינלאכער מענש, כמעט א גאט. צו וועלכן זי האט תפילה געטאן. ער האט אבער אויף איר נים געליינט קיין שום אויפמערקזאמקייט די פשוט'ע נארמאלע ליבע איז אים נישט געווען צום הארצן. זי האט זיך דערפון געפילט אומגליקלאך און ז' האט שוין אפילו געווארן אריינגיין אין א קלויסטער. אירע עלטערן האבן נאכן גוט געוואוסט וועגן דער אויפפירונג פון זיי־ער איידים און זיי האבן דער טאכטער נארנישט געוואלט דערציילן. ערשט מיט דעם שטורמדיקן פראצעס פון ראזא קע־לער, האבן זיי דערפון שוין מער נישט געקאנט מאכן קיין סוד פאר זייער

וועגן זיי זיך אליין. פון פארבאטענער אויס נאבע.

יעדער אנדערער, וואס וואלט געהאט די העזה ארייננצומישן זיך אין די ענ־ינים פון דעם רעוואלוציאנערן טריבו־נאל, וואלט דערפאר באצאלט מיט'ן קאפ און דערצו נאך דע סאד, א געווענע־נער אריסטאקראט, א מארקיז, — א שו־נא פון דער דעמאקראטיע. ער איז אבער פארזיכערט פון דער גיליאטינע. ביי דעם אלטן רעזשים איז ער לאנגע יארן גע־זעסן אין דער באסטיליע, ער איז דערר בער אזוי ארום א קרבן פון די אלטע "וואכפירן", און די נייע וואכפירן טשע־פען אים דערביבער נים.

— דערט נאר שנעלער! מיר האבן נישט קיין צייט — האט א זאג גע־טאן דער פארזיצער.

מארקיז דע סאד איז הייס ארויסגע־טראטן פאר זיין געווענענעם שווער און שוויגער, אבער פון דער גיליאטינע האט דאס זיי נים נעראטעוועט. דער פראקור דער דאזיקער באשולדיגונגס אקט שטעלט פעסט, אז דע סאד האט דאס יונגע מיי־דעל פארגאנדט צו זיך אויף איינער פון זיינע "טייוולס תפילות" און דארט האט מען זי פארפייניקט מיט ריטער אויס־ביישטן און פארשטופט איר דאס מויל, אז זי זאל נים קאנען שרייען. רעטיף דע לא ברעטאן דערציילט די דאזיקע געשיכטע אביסל. מארקיז דע סאד, צור זאמען מיט עטלאכע גוטע ברידער, צווי־שען וועלכער עס האט זיך אויף געפונען א כירורג, האבן איינמאל אין א פינסטע־ער נאכט דאס דערמאנטע מיידל אראפ־עבראכט אין אנטאמאטישן איינסטיטוט, זי ארויפגעלייגט אויפן אפעראציאנס טיש און געוואלט מאכן אביבר איר א וויוויסעקציע. די שרעק האט איר גע־נעבן אביבר מענשלאכע כחות: זי ענדיק, וואס מען וויל מיט איר מאכן, האט זי זי דאוויסנעריסן וועגן זייערע הענט און זי האט זיי אלעמען צערראפעט מיט אי־דע נעגל, דערנאך איז זי מיט אלע כחות צוגעלאפן צו דער טיר און זי האט אנגע־הויבן צייען ביים גלאס, אזוי ארום איז זי געראטעוועט געווארן.

אין יענער צייט איז מארקיז דע סאד געווען א פארהייראטער מענש. זיין פרוי איז געווען די טאכטער פונם פרע־זידענט פון דער קעניגלאכער פאלאטע וועלכן מיר האבן שוין אויבן דערמאנט. זיין פרוי איז געווען א יונגע און צארטע. זי האט געהייסן רענע. אין אירע אויגן איז ער געווען אן אויסערגעוויינלאכער מענש, כמעט א גאט. צו וועלכן זי האט תפילה געטאן. ער האט אבער אויף איר נים געליינט קיין שום אויפמערקזאמקייט די פשוט'ע נארמאלע ליבע איז אים נישט געווען צום הארצן. זי האט זיך דערפון געפילט אומגליקלאך און ז' האט שוין אפילו געווען אריינגיין אין א קלויסטער. אירע עלטערן האבן נאכן גוט געוואוסט וועגן דער אויפפירונג פון זיי־ער איידים און זיי האבן דער טאכטער נארנישט געוואלט דערציילן. ערשט מיט דעם שטורמדיקן פראצעס פון ראזא קע־לער, האבן זיי דערפון שוין מער נישט געקאנט מאכן קיין סוד פאר זייער

אידנברידזשער נייעס

פון מ. אוסישקין

דאנערשטאג אוונט, דעצעמבער דעם פערטן, רופט מען מיך צום טעלעפאן.

— האלא, ווער רעדט? — מלאך. אויב מען וויל איך זאל קומען אין אידנ־ברידזש, נעווים, וואס פאר א פראגע. אלזא, מארגן אין אוונט בין איך אין רעדזשיינג, זייער גוט.

פון דער סטאנציע האבן מיר אים גע־בראכט צו מר. גיטלין אין הויז וואו ער האט געטראפן א גענרייטן טיש. און נאכדעם וועז דאס הארץ ווערט אביסל אונטערגעלענט רעדט זיך אביסל גרינ־גער. און ער, מלאך, האט אלץ געמאכט דעם פארשלאג אז מיר זאלן אים עמאכט פלאטירן וויפיל נאר מיר קאנען.

— נו, אז ווי לאנג פארברייגנט איר ביי אונז? ביז מאנטאג. און ס'איז גע־בליבן אז שבת אין אוונט זאל ער פאר אונז פארלייענען זיינע אייגענע שאפונגען אין א פריוואטער הויז, וואו ס'זאלן זיך קאנען צוזאמענקומען פריינט, נאר אז קליינע קינדער, ווייל קליינע קינדער אינ־טערעסירט עס נים, און זיי מוזן ווערן אומרואיק, און ביידע, דער פארלעזער און די מוטער פונם קינד פילן זיך אומ־באקוועם.

ווען די פריינט זיינען זיך צוזאמענ־געקומען, האט ער א פרעג געטאן. — וואס זאל איך לייענען, האבן כמעט אלע אויסגערופן: "די הייליקע מויד פון ליודמיר". פון וואנען ווייסט איר פון איר, פון "דאס אידישע וואָרט". מיר האבן אלע געלייענט וועגן אט דער מויד אין "דאס אידישע וואָרט".

נאך דעם ערשטן אקט האט ער זיך דערבייט צופרידנשטעלנד. דערזעענדיק ווי אלע זיינען אזוי אנגעשטרענגט נים צו פארליין א וואָרט. אין ער שוין אליין געווארן זייער ערנסט ביז צום העכסטן עקסטאז, און דאס פובליקום האט עס אליין איבערגעלעבט. דורכגעפילט נים מער ווי א פאר הינע געבארענע, אדער זיינען אהער געקומען זייער יונג, האבן זאן זיי אלץ פארשטאנען, אבער נים דורכגעפילט. אבער דאס גאנצע פובליקום איז געווען העכסט צופרידן.

זונטאג בייטאל האט ער געזאלט פאר־ברייגנען מיט די קינדער. אבער צום פארדרוס פון . . . מן הסתם אומשטענדן, האבן זיך אלע נים צוזאמענגעקליבן אין צייט, אז די קינדער פארווייזלונג איז אויסגעבליבן, כאטש אזא פאל האט נים געטארט פאסירן. נים אלע טאג קאנ־נען מיר קריגן מלאכים וואס קאנען קינ־דער באצויבערן אזוי ווי ל. מלאך, ווע־מען קינדערלאך ליבן מיט זייער גאנ־צער קינדערשער ערנסט.

אין אוונט האט אין דעם זעלבן זאל געזאלט פארקומען עפעס אן אונטערגע־מונג פון די יאנג דזשיידעאנס, אבער אזוי ווי ל. מלאך איז שוין דא האבן זיי זייער פראגראם פארקירצט, און האבן אים איינגעלאדן אלס זייער גאסט.

זיין לעקציע איז געווען וועגן אידיש. ער האט אפגעלייקנט די באהויפטונג פון חיים ליבערמאן און חיים גרינבערג אז אידיש נייט אונטער. אדרבא, ער האט אז איצט א מעכטיקע קראפט אין דער גאנצער וועלט. מען רעדט אידיש אויף איבערצייגונג אז אידיש אלס א שפראך אלע קאנטינענטן, אין אלע לענדער. און ווען ער איז געקומען צו דעם פונקט אז ווען ער איז געווען אין סענטראל אמערי־קע אין באהיא, אין א שטאט ווי צוויי טייכן פון צוויי באזונדערע קאלירן קר־מען זיך צוזאמען און קושן זיך, און מישן זיך נים אויס, אט אין יענער שטאט וואו מען האט מיט פיר הונדערט יאר צוריק פארבדענט דריי לעבעדיקע נפשות פאר נים וועלן זיך שמד'ן אז נים אנגעמען דעם קאטוליזשן גלויבן, אט אויף יענעם ארט וואו ס'איז נאך ער היום ניכד דער פלאץ, און לזכרון האט מען עס ארומגעגאמט מיט א פארקן, און ער, א קינד פון פאלק מיט פיר הונדערט יאר שפעטער, ווען ער האט באטראכט אט דעם פלאץ, האט ער דער־הערט זייערע קרעכצן, דורכגעפילט זיי־ערע נסיסה ווייסאגן, און אין זיך פאר־נאנגען אין א טרוים דורכשפאנענדיק די גאנצע פיר הונדערט יאר. האבן אים אויפגעוועקט זיסע קינדער מעלאדיען,

ערגעץ זיינען זיי געקומען פון א זייטי־קער בעסל, און ווען ער האט זיך אויס־געכאפט, האט ער דערהערט אז דאס זיינען קול'כעלאך פון אונזערע משה'לאך און שלמה'לאך וואס זיינען זיסע לי־דער אין אידיש, און דאס האט אים גע־היילט די ווייטאגן וואס ער האט דורכ־געוויינטאגט אט אויף דעם באטראכטענעם פלאץ.

— סטייטש, זאג איך, — דאס איז דאך שוין די פערטע נאכט וואס מען שלאפט נים. מען וועט דאך פאלן אין די האָ־לאכליעס, אגב האט איר נאר קיין רח־מנות אויף א מענש. ניין, מען וויל פון קיין זאך נים וויסן. אט מארגן, און דער מלאך פליט אוועק, און ווער ווייס ווי־פיל יארן ס'וועט ווידער נעמען ביז ער, אדער אן אנדערער וועט ווידער קומען.

און מלאך האט באוויזן וואס ער קאן. ער האט דערציילט מעשיות און ער האט געלייענט פאר אונז זיינע זאכן. מאנא־לאגן און אין אקטער זיינעם, און דער עולם האט זיך אויך צעווארימט און מען האט אלע צוואמען אויסגעפילט די נאכט, און ווען נים דער פייף פון דער טריין, וואלטן מיר נים געוואוסט אז עס איז זיך שוין צייט צו געזעגענען.

עס מוז דא דערמאנט ווערן אז אויך די באלעבאסטע פון הויז האט פיל ביי־נעשטייערט צו דער פארווילונג. אויפן ס'וואוינט א איד און וואו מען האט אונז דערווארטעט דארט צו געכטיקן ביז אינדערפרי, 5.30 ווען ס'נייט אפ די טריין, האבן מיר דארטן שוין געפונען א פולע הויז מיט מענשן. — מען וויל פארבריינגען מיט מאלאכ'ן נאך א נאכט.

— סטייטש, זאג איך, — דאס איז דאך שוין די פערטע נאכט וואס מען שלאפט נים. מען וועט דאך פאלן אין די האָ־לאכליעס, אגב האט איר נאר קיין רח־מנות אויף א מענש. ניין, מען וויל פון קיין זאך נים וויסן. אט מארגן, און דער מלאך פליט אוועק, און ווער ווייס ווי־פיל יארן ס'וועט ווידער נעמען ביז ער, אדער אן אנדערער וועט ווידער קומען.

און מלאך האט באוויזן וואס ער קאן. ער האט דערציילט מעשיות און ער האט געלייענט פאר אונז זיינע זאכן. מאנא־לאגן און אין אקטער זיינעם, און דער עולם האט זיך אויך צעווארימט און ער האט אלע צוואמען אויסגעפילט די נאכט, און ווען נים דער פייף פון דער טריין, וואלטן מיר נים געוואוסט אז עס איז זיך שוין צייט צו געזעגענען.

עס קומט אויך א דאנק צו די וואס פארשטיינען אידישע פינקטלאכקייט, און זיינען געקומען כאוואסטע אויף דעם הל־אך אונזט זונטאג מיט כל־טוב, אזוי ווי עס איז טאקע אויסגעקומען. היפש שפעטלאך. איז דער געגרייטער לאנגער טיש פון אויבן ביז אונטן. מיר ווינשן זיי אלע צו צענין געקומען. והא־ראיה, מען האט זיך נים געלאזט בעזן מן מען האט גע־ביטן פיל פלעצער עטלאכע מאל. ווער פון טיש, און ווער צום טיש. כן ירבו.

פייגע קאהען ע"ה

מיר טרייסטן דעם מאן און אירע שוועסטער אין זייער גרוי־סען פארלוסט.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ליידיס סאסייטי פון בית יתומים

דוד מאלטשיקאוו ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו דער פרוי און קינדער און צו דער גאנצער משפחה אין זייער גרויסן פאר־לוסט. מיר ווינשן זיי נעערייטס צו ווערן און מער פון קיין צער נים וויסן.

גוידלס אקזילערי פון

מאונט כרמל קליניק

דוד מאלטשיקאוו ע"ה

צו מרס. מאלטשיקאוו, אירע קינדער און דער גאנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער שווערן פארלוסט. מיר ווינשן זיי נע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער נים וויסן.

מר. און מרס. מ. קים

דוד מאלטשיקאוו ע"ה

צו מרס. מאלטשיקאוו, אירע קינדער און דער גאנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער שווערן פארלוסט. מיר ווינשן זיי נע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער נים וויסן.

מר. און מרס. יוסף טשאראטש

דוד מאלטשיקאוו ע"ה

צו מרס. מאלטשיקאוו און פאמיליע דריקן מיר אויס אונ־זער מיטגעפיל אין זייער גרויסן פארלוסט. מיר ווינשן אייך נע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער נים וויסן.

סערע פולאן

מר. און מרס. פולאן

מר. און מרס. פישמאן

אשר זעליק סורעס ע"ה

צו אונזערע גוטע פריינט, פרעד און נח סורעס, און אלע מיטגלי־דער פון זייער פאמיליע, דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אויף דעם פארלוסט פון זייער בכבוד'יקן פאטער.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס. ה. י. ווילדער

מייבל הארבאר, דערפאלגרייכע לערערן

מען מעלדעט, אז דער רעסייטל וואס איז געגעבן געווארן מאנטאג אוונט אין י. ו. ק. א. פון די קלענערע פיופילס פון מייבל הארבאר, מיט ארויסהעלפנדיקע אר־טיסטן איז געווען זייער דערפאלגרייך.

צווישן די אויסגעצייכנטע זיינען גע־ווען: ווינפריד ספרינגעט, זילבער מעדא־ליסטן פון וועלש מיוזיקאל פעסטיוואל; מיס רוט בארטל אין א פיאנא סאלא; דער 9 יאריקער דזשאזעף בליק אין א סצענע פון שעקספיר.

מיס הארבאר פארדינט א קאמפלימענט פאר דעם אופן ווי אזוי זי לערנט אירע פיופילס.

מר. טשארלס יאעל, דער פארזיצער, א מאן מיט טעאטראלער דערפארונג, האט זייער געלויבט די אויפפירונג, אין וועלכער עס האבן זיך באטייליקט ארום צוואנציק קינדער אין רעציטאציעס, טענץ, פיאנא סאלאס, דועטן און מאנאלאגן.

איין 24 שעה

נעמאכט

דאָס אידישע וואָרט

מיר האבן אן אויסוואל פון הונדערטער קאטס פון די לעצטע צייכענונגען צו באצירן די פאסטערס

מיר טוען די גאנצע ארבעט

שיקט אונז בלויז אריין די פרייזן פון די ארטיקלען וועלכע איר ווילט ארויס־שטעלן אויפן סייל — און מיר טוען שוין פאר איך דאס איבעריקע

שרייבט אין וועלכער שפראך איר ווילט צו

THE ISRAELITE PRESS LIMITED

165 Selkirk Ave. Phones: 52 213 - 55 409

כנסת ישראל שול

א גרויסארטיקער קאנצערט

ווערט געגעבן פון די מעמבערס פון שול

זונטאג דעם 21טן דעצעמבער, 8 אזייגער אוונט

עס איז צונויפגעשטעלט געווארן א שיינער פראגראם מיט די בעסטע קרעפטן. עס וועט זיין געזאנג און מוזיק. עס וועט אויך נעראפלט ווערן א ראדשערס סילווער סעט און א סטענדינג לאמפ. דער פריין פון טיקעטס וועלן זיין 35 סענט, מיט וועלכע מען וועט קאנען געווינען די ראפלס. באזארגט זיך באצייט־טענס מיט טיקעטס, ווייל עס איז נאך געבליבן א קליינע צאל צו פארקויפן. פארגעסט נים קומען אין צייט און ברייננגס מיט אייערע פריינט און באקאנטע מיט אכטונג, די קאמיטע

זינדיק בלוט

א העכסט שפאנענדער ראמאן פון דעם אידישן לעבן אין אמעריקע

פון א. ר.

(פארזעצונג)

— וואס ? — האט מר. וואלף אי־בערגעפרעגט, און ער האט דערביי אנגע־בויגן צו איר זיין קאפּ, אזוי, אז די האר אירע, וואס האבן ארויסגעשטארשט ארום דער קליינער היטעלע האט אנגע־ריירט זיין פּנים.

— ס'איז דא זייער שיין — האט זי ווידערהאלט.

— זיי זיינען אריין אין רעסטאראן.

א קעלנער איז זיי געקומען אנטקעגן און ער האט זיך פאר זיי פארבוינט.

— מיר קאנען אפשר האבן א באזונ־דערן צימער ? — האט מר. וואלף גע־פרעגט מיט בריטקייט.

— ביטע.

נאר דא האט זיך סילוויא אריינגע־מישט. זי האט זיך לייכט פאררויטלט און זי האט ארויסגעשטאמלט :

— צו וואס ? דא זיינען אויך פאראן לייריקע טישן, עס איז באקוועמער דא.

— אלרייט ! — האט מר. וואלף באלד איינגעשטימט און ער האט איר צוגעפירט צו א טישל וואס איז געשטאנ־נען לייריק אין א ווינקל.

איר באשיידנקייט האט אים אפילו הנאה געטאן, און ער האט איר געוואלט העלפן אויסטאן דאס מאנטל.

— מען מוז אויסטאן ? — האט זי געפרעגט.

— אלרייט ! איר קאנט בלייבן אנ־געטאן אין מאנטל, אויב אייך איז באַ־קוועמער.

דער קעלנער איז געשטאנען פאר זיי אויסגעצויגן ווי א סטרונע. מר. וואלף האט געקוקט אין דער שפּייז קארטע, און ער האט איבערגעפרעגט ביי סילוויא'ן, וואס זי גלייכט. ער האט אבער נישט גע־ווארט אויף איר ענטפער און ער האט אליין באשטעלט.

ביי די טישלאך זיינען געזעסן אויס־געפּוצטע הערן און דאמען און פון אלע זייטן האט מען געגומען קוקן אויף סיל־וויא'ן.

די הערן ביי די טישלאך האבן פון איר די אויגן ניט אראפּגענומען. זי האט זיך אויף א ווייל אויסגעשטעלט צו נעבן א קוק אין שפּיגל. דער שלאנ־קער קערפּער איר־ער, וואס האט זיך גראציעז באוועגט האט זיך וויי צעזיינ־נען.

— ווי שיין זי איז ! — האט מען ביי א טישל געשעפּשעט.

— ס'אר א יונגע עס שמעקט פון איר.

— זי זעט אויס ווי אן אריסטאקראַ־קע וואס האט זיך עקסטרא אנגעטאן אין פּראַסטע קליידער, כדי מען זאל איר ניט דערקאנען.

— זי זעט אויס צו זיין א רייכע אק־טריסע.

צו סילוויאס אויערן האבן זיך דער־טראגן דאס שפּעטשען. זי האט זיך צור־ריקגעזעצט, זי האט זיך ארומגעקוקט מיט צופרידענהייט און דאנקבארקייט, און דאס פּנים איז איר נאר פארפלאמט געווארן.

מר. וואלף איז געזעסן ווי צעמישט. ער האט געקוקט אויף איר מיט וואונדער — זי איז דאך נאר א סך שענער ווי איך האב געמיינט ביז אהער . . . . דאס הארץ אין איר דאך געזונגען פון פרייד. ער האט מיט גרויס אויבערראשונג גע־קוקט ווי זי עסט. זי עסט דאך ווי אן עכטע אריסטאקראטקע, ס'ארע פיינע באוועגונגען. ער אליין האט אויך גע־געסן, נאר ער האט נישט געפילט קיין שום טעם פון עסן, דער אפּעטיט איז נישט געווען, ערגעץ פארפאלן גע־ווארן און נישטא. אין קאפּ איז ביי אים געווען אן אויסמישענש פון טראכטונ־גען.

ביים סוף פונם עסן האט ער געהייסן דערלאנגען וויין. מען האט אוועקגע־שטעלט פאר זיי צוויי שמאלע געשליפע־נע גלעזלאך מיט רויטן וויין.

— וויין ? — האט סילוויא געפרעגט.

— איך טרינק נישט קיין וויין.

— ס'איז א גוטער וויין, איר קאנט אים טרינקען.

— א קליין ביסעלע.

— וויפיל איר ווילט.

זי האט געשמייכלט און זי האט צור־געלייגט דאס דינע גלעזל צו אירע גע־עפנטע ליפּן. זי האט מיט אירע ווייסע ציין באלויכטן דעם רויטן וויין. זי האט געלאכן געטרונקען, און מר. וואלף האט זיין גלעזל אויסגעטרונקען אין איין אטעם. דער וויין איז געווען קיל און ער האט באַרואיקט זיין צעצויגט לייב.

מיטאמאל האט זיך סילוויא א כאפּ געטאן :

— ס'איז שוין שפּעט.

— אי, נישט אזוי שפּעט.

— זי זעט אויס ווי אן אריסטאקראַ־קע וואס האט זיך עקסטרא אנגעטאן אין פּראַסטע קליידער, כדי מען זאל איר ניט דערקאנען.

— זי זעט אויס צו זיין א רייכע אק־טריסע.

צו סילוויאס אויערן האבן זיך דער־טראגן דאס שפּעטשען. זי האט זיך צור־ריקגעזעצט, זי האט זיך ארומגעקוקט מיט צופרידענהייט און דאנקבארקייט, און דאס פּנים איז איר נאר פארפלאמט געווארן.

מר. וואלף איז געזעסן ווי צעמישט. ער האט געקוקט אויף איר מיט וואונדער — זי איז דאך נאר א סך שענער ווי איך האב געמיינט ביז אהער . . . . דאס הארץ אין איר האט געזונגען פון פרייד. ער האט מיט גרויס אויבערראשונג גע־קוקט ווי זי עסט. זי עסט דאך ווי אן עכטע אריסטאקראטקע, ס'ארע פיינע באוועגונגען. ער אליין האט אויך גע־געסן, נאר ער האט נישט געפילט קיין שום טעם פון עסן, דער אפּעטיט איז נישט געווען, ערגעץ פארפאלן גע־ווארן און נישטא. אין קאפּ איז ביי אים געווען אן אויסמישענש פון טראכטונ־גען.

ביים סוף פונם עסן האט ער געהייסן דערלאנגען וויין. מען האט אוועקגע־שטעלט פאר זיי צוויי שמאלע געשליפע־נע גלעזלאך מיט רויטן וויין.

— וויין ? — האט סילוויא געפרעגט.

— איך טרינק נישט קיין וויין.

— ס'איז א גוטער וויין, איר קאנט אים טרינקען.

— א קליין ביסעלע.

— וויפיל איר ווילט.

זי האט געשמייכלט און זי האט צור־געלייגט דאס דינע גלעזל צו אירע גע־עפנטע ליפּן. זי האט מיט אירע ווייסע ציין באלויכטן דעם רויטן וויין. זי האט געלאכן געטרונקען, און מר. וואלף האט זיין גלעזל אויסגעטרונקען אין איין אטעם. דער וויין איז געווען קיל און ער האט באַרואיקט זיין צעצויגט לייב.

מיטאמאל האט זיך סילוויא א כאפּ געטאן :

— ס'איז שוין שפּעט.

— אי, נישט אזוי שפּעט.

— ווי שפּעט איז דען ?

— אזוי שפּעט אזוי שפּעט היינט ?

— וואס שפּעט איז דען ? — האט בענדזשאמין איבערגעפרעגט.

— וואס דען ? פרי איז עס ? עס איז דאך שוין באלד זיבן אוויינער . . . אלע טאג זייט איר דאך שוין זעקס אין דער היים.

אונטערן וואָרט "איר", האט זי גע־מיינט בענדזשאמין'ען און דעם אלטן. קיידי, א יונג און א דאר ווייבל, פּלוצלונג איז דעם אלטן איינגעפאלן מיך אוועקצושיקן אויפן אנדערן עק שטאט . . . פּלוצלונג איז אים אנגעקו־מען דער געדאנק אז ער דארף געלט... נו האט עס געדויערט . . . אז מען מוז פאלגן אלץ, וואס אים פאלט איין . . . גיי און פרעג אים קשיות.

קיידי, א יונג נא דא דאר ווייבל, מיט שאטענע האר, און שווארצע קליינע אויגעלאך, איז ביי בענדזשאמין'ס אריינ־קומען געזעסן אויף א שטול און זי האט אריינגעקוקט אין א צייטונג. זי האט זיך איצט אויפגעשעפּלט, און זי האט מיט א צעטראגן פּנים געקוקט אויף בענדזשא־מינען, וואס ער האט אויסגעזעען שטארק צעטראגן, און זי האט זיך ארומגעקוקט אויבער די צימערן ווי זי וואלט אימיצן געזוכט, און מיט אמאל האט זי א פרעג געטאן : :

— ער איז נאך נישטא ?

— וועמען מיינסטו ?

— כ'מוז דעם אלר מען . . .

— נאך נישטא. ס'איז מיר טאקע א חידוש . . .

און פון דעם וואס בענדזשאמין האט דעם פּאטער אנגערופן "אלר מען", האט שרין קיידי פארשטאנען, אז עפּעס איז פארגעקומען צווישן פאטער און זון, זי האט אפּגעזיפצט, זי האט באקומען א פרום באזארגט פּנים, און מיט פארדראס האט זי געזאגט :

— וואס זשע ? דער אלטער האט זיך שוין ווידער געגומען פירן דאס רע־דעל ? ער האט שוין ווידער געגומען הערשן מיט ברייטקייט ?

— ווען האט ער דען געהאט אויפגע־הערט ?

— וואס זשע ? ער קלערט טאקע איי־ביק צו הערשן ?

(פארטזעצונג קומט)

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
4087 THE PRO

פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פּילס אנערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־בעשווערדן יש, רומאטיזם, פעכטער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פאראור זאכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אלע דילערס פאר 50 ס. א קאסטן, אדער 6 באקסעס פאר $2.50, אדער דירעקט, ווענ איר שיקט צו דעם גאנצן, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

ווערקאס, אלסערס, רינענדיקע וואונדן, עקזעמא

אין אלע אנדערע הויס פראנקהייטן נעהיילט אין דער צייט ווען איר ארבעט. לייכטע זעלבסט־הייפיש באהאנדלונג, נעזונדע פיס אויסגעברו־ירטן דערפאלג וואו אלע אנדערע הייל־סיסטעמען האבן ניט געהאלפן. א סך באשטעפּיקונגען, שרייבט צו

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave., Winnipeg

פרט. ה. ספּעציאליסט, מעדיסינאלער, אלבערטא, שרייבט: איך בין אזוי דאנקבאר צו אייך וואס איר האט אויסגעהיילט מיינע פיס. איך האב נע־האט צוויי זייער שלעכטע וואונדן אויף זיי, איר וואלט זיי קיינמאל ניט אויסהייל־ן, איך בין אנדער געהיילט פון אזוי שלעכט אין איר האט אנגעוואנדט אייער אויגסמעגע אין אז. וו.

Doctors' Directory דאקטוירים
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
58 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט. אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8. DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 402 סעלקירק עוועניו. אפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30. DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עוועניו בלאק 265 פארטעדזש עוועניו. אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפּאינטמענטס. DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאוויש, 404 באיד בלדג. שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפּאינטמענטס. DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט. קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9. DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק) אפיס שטונדן: פון 3—5 און 7—8. DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פריטשארד און מיין אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9. DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשא. בי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרוינן און קינדער קראנקהייטן 500 קאלערדזש עוועניו, רעז. 504 קאלערדזש עוועניו. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 בארהאוס עוועניו, קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8. DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמפּ בלאק (מיין און דאפערין עוועניו.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8. DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פארטעדזש, קאר. סטיס (100 טראנסקא דזשנ. טראסס בלדג.), עקן איטאנס שטונדן: פון 6—2 אוונט און ביי אפּאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס : 375 מעקדעי עוועניו. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאז און האלז
29 110	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 613 באיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאף, 2-830 סאמערסעט בלאק קינדער קראנקהייטן DR. D. M. GENOFF
88 013	53 320	דר. ה. מעדאוי, 904 באיד בלדג. 3—5; 332 מאניטאבא עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY

Dentists Directory דענטיסטען
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברעגמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גארדנער, 409 סעלקירק עוועניו, קאר. סאלטער. (איבער דער ראיאל באנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשוירטשיל, סוויט 1, טריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

היימאן און העסטרין
באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עוועניו, טעל. 53 133

שנבין, מאראזניק און ראבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 21 345—6

טשערניאק, קאפּשטיין און ספּיוואק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאן 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר
ארוואקאט און נאטארי
A. E. CANTOR
211 קוירי בילדינג, 233 פארטעדזש עוועניו.
טעל. 225 89—29 937
רעזידענס:
103 בענערמאן עוועניו, טעל. 51 353

ה. שולמאן
ארוואקאט און נאטארי
נעלט צו לייען אויף 6½ פּראצענט
Schulman & Nitikman
213 קאנפעדעריישאן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אנטקעגן סיטי האל
טעלעפאן 88 462

מ. אוועראבאך
באריסטער, סאליסיטאר, נאטארי א.א.וו.
824—8 ראיאל בענק בלדג.
טעלעפאן 86 200
רעז. 435 אבערדין עוועניו. טעל 53 354

צוליב אייער געזונט

וועז איר דארפט מעדיציניש, קומט אדער שרייבט צו אונז. מיר האבן א פולשטענדיקן סטאק פון פרישע דראגס און מעדיציניש מיטלען צו מע־סיקע פרייזן. מיר האלטן אויך א פולשטענדיקן סטאק פון פעטענט מעדיציניש און אלע נויטיקע ארטיקלען וואס פארדערן זיך פאר קראנקע. מיר ספּעציאליזירן אין דאקטארס פרעסקריפּשאנס.

שיינעם דראג סטארס
842 MAIN STREET | 410 SELKIRK AVE.
cr. Dufferin PH. 56213 | Cor. Salter PH. 55 888
קאנטרי אדרעס פינקטלאך אטענדעט

נאך דער תלמוד תורה קאנפערענץ

און ערשט איצט האט זיך מר. וואלף ארומגעקוקט און ער האט דערזע־ען, אז ביי א טישל ניט ווייט פון זיי, זיצט דער יונגער סטאן. ער איצט דארט מיט אויסגעשפּיצטע אויגן און ער האט געקוקט צו אים, מיט פארוואונדערונג און נייגעריקייט. אין הארצן האט עס מר. וואלף'ן א קלאפּ געטאן. ער האט זיך דערשראקן פאר דעם דאזיקן יונג, וואס איז געווען א שטיק קאלענע פון זיין זון בענדזשאמין'ען. נאר דאך האט ער יע־נעם באגריטס פון ווייטן, א שאקל גע־בענדיק מיטן קאפּ. יענער האט אים אויף באגריטס, און אויף זיינע ליפּן האבן געגומען ארויסשטראלן א פול באדייטענ־דיקער שמייכל. מר. וואלף האט מיט א שטילן פארדראס צוגענומען פון יענעם זיינע אויגן און ער האט געזאגט צו סילוויא'ן :

— מיר קאנען שוין גיין.

ער האט באצאלט די ביל וואס דער קעלנער האט אים דערלאנגט און ער האט אנגעטאן זיין מאנטל. סילוויא האט אנגעטאן דאס היטעלע, און זי האט אלץ געפילט אויף זיך די מאנסבילשע אויגן ווי זיי קוקן אויף איר מיט באוואונדע־רונג. זי האט זיך געלאזן גיין פאראויס פאר מר. וואלף'ן און מיט שטאלץ האט זי פארלאזט דעם האטעל.

דזשים האט געווארט פאר זיי. ער האט פאר זיי געעפנט דאס טירל פון דעם אוטומאביל און זיי האבן "אריינ־געשטיגן.

מר. וואלף האט איצט ביי סילוויא'ן געפרעגט :

— וואו וואוינט איר מיט סילוויא ?

זי האט אים געגעבן איר אדרעס. ער האט עס איבערגע'חזר'ט פאר דזשים'ען, און די מאשין האט זיך א לאז געטאן איבער דער גאס.

ס'איז שוין געווען נאך גיין דעם זייגער, ווען די מאשין סילוויא האט געוואוינט. מר. וואלף האט די גאנצע צייט געפילט, אז ער דארף עפּעס זאגן, און ער האט נישט וואס אזוינס ער זאל זאגן. ער האט איר געוואלט זאגן וואס ער פילט צו איר, און ער האט מורא געהאט דאס צו טאן. ווען ווייטס ? מאמער וועט זי זיך באלייזדיקן, זיך דערשרעקן, און אלץ וועט קאליע ווערן ? נאר ווען די מאשין האט זיך אפּגעשטעלט, האט ער געגומען סילוויא'ס האנט אין זיינער און ער האט געזאגט מיט א לייכטן און ציטערנדיקן קול :

— א גוטע נאכט, סילוויא . . . איך בין אנטציקט פון אייך... אז ס'וועלן קומען צו אייך יונגעלייט זיך שרבכ'ענען . . . טרייבט זיי פון זיך . . . איר האט נאך צייט . . פאר אייך ווארט לוקסוס און רייכטום . . . טרייבט זיי די קבצ־נים . . .

קאפּיטל

ביי וואלפ'ן אין דער היים

ווען בענדזשאמין איז געקומען אהיים פון די ברידער סטאן וואו ער האט גע־נומען א גמילת חסד פארן פאטער, האט ער געטראפן דעם טיש געגרייט אין דיי־נינג רום צום סאפער און קיידי — די פרוי זיינע, האט אים באגעגנט מיט וואונדער :

— וואס שפּעט איז דען ?

— אזוי שפּעט אזוי שפּעט היינט ?

— וואס שפּעט איז דען ? — האט בענדזשאמין איבערגעפרעגט.

— וואס דען ? פרי איז עס ? עס איז דאך שוין באלד זיבן אוויינער . . . אלע טאג זייט איר דאך שוין זעקס אין דער היים.

אונטערן וואָרט "איר", האט זי גע־מיינט בענדזשאמין'ען און דעם אלטן. קיידי, א יונג און א דאר ווייבל, פּלוצלונג איז דעם אלטן איינגעפאלן מיך אוועקצושיקן אויפן אנדערן עק שטאט . . . פּלוצלונג איז אים אנגעקו־מען דער געדאנק אז ער דארף געלט... נו האט עס געדויערט . . . אז מען מוז פאלגן אלץ, וואס אים פאלט איין . . . גיי און פרעג אים קשיות.

קיידי, א יונג נא דא דאר ווייבל, מיט שאטענע האר, און שווארצע קליינע אויגעלאך, איז ביי בענדזשאמין'ס אריינ־קומען געזעסן אויף א שטול און זי האט אריינגעקוקט אין א צייטונג. זי האט זיך איצט אויפגעשעפּלט, און זי האט מיט א צעטראגן פּנים געקוקט אויף בענדזשא־מינען, וואס ער האט אויסגעזעען שטארק צעטראגן, און זי האט זיך ארומגעקוקט אויבער די צימערן ווי זי וואלט אימיצן געזוכט, און מיט אמאל האט זי א פרעג געטאן : :

— ער איז נאך נישטא ?

— וועמען מיינסטו ?

— כ'מוז דעם אלר מען . . .

— נאך נישטא. ס'איז מיר טאקע א חידוש . . .

און פון דעם וואס בענדזשאמין האט דעם פּאטער אנגערופן "אלר מען", האט שרין קיידי פארשטאנען, אז עפּעס איז פארגעקומען צווישן פאטער און זון, זי האט אפּגעזיפצט, זי האט באקומען א פרום באזארגט פּנים, און מיט פארדראס האט זי געזאגט :

— וואס זשע ? דער אלטער האט זיך שוין ווידער געגומען פירן דאס רע־דעל ? ער האט שוין ווידער געגומען הערשן מיט ברייטקייט ?

— ווען האט ער דען געהאט אויפגע־הערט ?

— וואס זשע ? ער קלערט טאקע איי־ביק צו הערשן ?

(פארטזעצונג קומט)

דאס בעסטע איז ניט צו גוט פאר אייער פאמיליע

פארלאנגט עס פון אייער גראָסער.

FIVE ROSES FLOUR

פאר ברויטן — קייקס
פּודינגס — פּייסטרים

אין דעם פלאם
פון די
חנוכה ליכטלאך

ווען איר פארזאמלט זיך ביים חנוכה לעמפּל ביי דעם פלאם פון די חנוכה ליכטלאך, ווינשט די סיטי דיירי אויסצודריקן איר הארציקסטן וואונש און האפענונג, אז אלע אונזערע אידישע פריינט און קאסטאמערס וועלן מיט פארגעניגן פייערן דעם זייער פרייליכן, אלטן יום־טוב, דעם יום־טוב פון חנוכה.

ווען איר וועט עסן אייערע חנוכה לאטקעס, געדיינקט, אז סיטי דיירי שטעלט צו די כשר'ה זויערע קרים וואס באגלייט די דאזיקע טראדיציאנעלע פייערונג שפּייז.

סיטי דיירי מילך
זיסע קרים . . . . און פּוטער
דאס סאמע בעסטע ביי יערן טעסט

City Dairy LIMITED
Phone 87 647

דער בעסטער חנוכה פּרעזענט איז א
שיימס טשעסטערפילד סעט
מאדעיר, טייפּעסטרי אדער מיט דזשעקוארד וועליור געדעקט לאונדזש טשער און סאפא

ספּעשל פון $75 און העכער

איר קאנט ניט פארלאנגען מער שיינקייט אדער מער באקוועמלאכקייט ווי עס איז אנגעבאטן אין דיזן פּראכטפולן פארלאר סעט. מאהעיר דזשעקוארד און טייפּעסטרי אפּהאלסטערס, רעווערסיבל ספּרינג אנגעפילטע קושאנס, פול געווערבטער אונטן — דאס זיינען עטלאכע פון די ארויסציינדיקע פיטשורס.

מיין איינענע ארבעט ניט אויך די מעגלאכקייט צו קריגן די בעסטע ארבעט און די שענסטע ווארע צו די ביליקסטע פּרייזן.

זעט זיך מיט מיר איידער איר אָרדערט אייער סעט. געדיינקט דעם אדרעס

Shames Reliable Upholstering COMPANY
י. שיימס, איינטימער
963½ MAIN STREET PHONE 54 952

לייד עט איר פון
קאפּשמערצן ?

אזוי לייכט צו קריגן שנעלע הילף און אויסמיידן אן אטאטע אין דער צוקונפט. מיידט אויס בראמידס און דאפּ. זיי פארגרינגערן שנעל אבער ווירקן אויף דער הארץ און זיינען זייער געפערלאך. זיי מא־כען א שלעכטע ווירקונג און גיבן בלוין צייטווייליקע הילף, די אורזאך פון דאפּ־וויטיק פארבלייבט אבער אלץ איינס.

דער קלינסטער און ניט שעדלאכער מי־טל. צוערשט פארעניגט די אורזאך. מאכט זיס דעם זויערן מאגן, באפרייט דאס איינעווייד פון די פארדארבענע און פארניפּטעטע שפּייז, סטימולירט צארט דעם לעבער, מאכט אז דער אפּפּאל פון אייער קערפּער וואס פאראורזאכט אייער קאפּוויטיק, זאל באפרייט ווערן. פּרובירט מארטער'ס ליטל לייווער פילס. ביי דרא־גיסטן 25ס.. רוטע פּעקלאך.

8

דאס בעסטע איז ניט צו גוט פאר אייער פאמיליע

פארלאנגט עס פון אייער גראָסער.

FIVE ROSES FLOUR

פאר ברויטן — קייקס
פּודינגס — פּייסטרים

אין דעם פלאם
פון די
חנוכה ליכטלאך

ווען איר פארזאמלט זיך ביים חנוכה לעמפּל ביי דעם פלאם פון די חנוכה ליכטלאך, ווינשט די סיטי דיירי אויסצודריקן איר הארציקסטן וואונש און האפענונג, אז אלע אונזערע אידישע פריינט און קאסטאמערס וועלן מיט פארגעניגן אידישע דעם זייער פרייליכן, אלטן יום־טוב, דעם יום־טוב פון חנוכה.

ווען איר וועט עסן אייערע חנוכה לאטקעס, געדיינקט, אז סיטי דיירי שטעלט צו די כשר'ה זויערע קרים וואס באגלייט די דאזיקע טראדיציאנעלע פייערונג שפּייז.

סיטי דיירי מילך
זיסע קרים . . . . און פּוטער
דאס סאמע בעסטע ביי יערן טעסט

City Dairy LIMITED
Phone 87 647

דער בעסטער חנוכה פּרעזענט איז א
שיימס טשעסטערפילד סעט
מאהעיר, טייפּעסטרי אדער מיט דזשעקוארד וועליור געדעקט לאונדזש טשער און סאפא

ספּעשל פון $75 און העכער

איר קאנט ניט פארלאנגען מער שיינקייט אדער מער באקוועמלאכקייט ווי עס איז אנגעבאטן אין דיזן פּראכטפולן פארלאר סעט. מאהעיר דזשעקוארד און טייפּעסטרי אפּהאלסטערס, רעווערסיבל ספּרינג אנגעפילטע קושאנס, פול געווערבטער אונטן — דאס זיינען עטלאכע פון די ארויסציינדיקע פיטשורס.

מיין איינענע ארבעט ניט אויך די מעגלאכקייט צו קריגן די בעסטע ארבעט און די שענסטע ווארע צו די ביליקסטע פּרייזן.

זעט זיך מיט מיר איידער איר אָרדערט אייער סעט. געדיינקט דעם אדרעס

Shames Reliable Upholstering COMPANY
י. שיימס, איינטימער
963½ MAIN STREET PHONE 54 952

THE ISRAELITE PRESS The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

א סוף צום בשר-כשר סכסוך

עס זיינען דאָ איצט גוטע אויסזיכטן, אז דער בשר־כשר סכסוך וואָס האָט געהאַלטן די היגע אידישע גאַס אין אַן אויפגערודערטן צושטאַנד פאַר חדשים און חדשים, זאָל אויסגעגלייכט ווערן באַלד. אַ דאַנק די אָנשטריינגונגען פון דעם "פופצינער קאָמיטע", אויסגעקליבן ביי דער תלמוד תורה קאָנפערענץ פאַראַכטאָגן מאָנטאָג.

איצט, ווען עס האַלט שוין ביי אַ שלום, איז זיכער ניט כדאי צו גריבלען זיך אין דער פראַגע, וועלכער צד איז געווען געדעכט, און וועלכער אומגערעכט. לאָמיר בעסער אָננעמען, אַז ביידע צדדים זיינען געווען געדעכט, און ביידע זיינען אויסן געווען טובת־הכלל, נאָר זיי האָבן בלויז די זאַך אָנדערש פאַרשטאַנען. אַזאַ הנחה איז כדאי צו מאַכן מיט'ן צווק צו דערנעענטערן די דערגרייכונג פון אַן אויסגלייך, וועלכער איז נויטיק פאַר ביידע צדדים און פאַר דער שטאָט בכלל, — דער פרוכטלאָזער קאַמף שעפּט אויס ביידנס כחות און רופט זיך שלעכט אָפּ אויף אַנדערע קהל'שע טעטיקייטן, וואָס זיינען אַ סך וויכטיקער ווי די בשר־כשר פראַגע.

אָבער אויב ס'איז ניט כדאי צו גריבלען זיך איצט אין דער פאַראַנגענהייט, איז עס זייער נויטיק צו פאַרטראַכטן זיך איצט אויף דער צוקונפט. עס מוזן אויסגעמידן ווערן אַלע פעלערן וואָס זיינען ביז איצט געמאַכט געווארן און וועלכע האָבן געפירט צו די אומגליקלאַכע מחלוקת'ן.

עס איז דאָך קלאָר, אַז מען קאָן אויף דער אידישער באַפעלקערונג ניט אַרויפצווינגען קיין החלטות אין קיין אָפּמאַך, ווען ווערט עס נאָך אַזוי אַ מאַך פון וועלכן ס'איז קאָמיטעט און פון וועלכער ס'איז מאַסן־פאַראַזאַמלונג געווארן, יעדער באַשלוס וואָס זיי נעמען אָן איז נאָר דאַן גילטיק, ווען די גאַנצע אידישע באַפעלקערונג שטימט מיט דעם איין און גרייט עס פריוויליך דורכצופירן.

אַז אפילו באַשלוסן פון מאַסן־פאַראַזאַמלונגען דריקן אָפּט אויס בלויז די שטימונג פון אַ געוויסן טייל פון דער אידישער באַפעלקערונג, דערווייל דאָך מאַקע די אַמטוויקלונגען אין דער בשר־כשר מחלוקת, סיי דער וועד העדה און סיי די "שטאָט קאָמיטע" זיינען דערווייל געווארן ביי מאַסן פאַראַזאַמלונגען. עס איז אַזוי געווען בלויז אַ פראַגע פון דעם. ווער האָט די באַטערפעדיקע פאַראַזאַמלונג פאַררופן, איין צד. אָדער דער צווייטער.

זאָלן אָט די ביידע צדדים איצט איינגיין אויף אַן אויסגלייך, וואָס וועט ניט זיין אָננעמבאַר פאַר דער גאַנצער אידישער באַפעלקערונג, און וואָס וועט זוכן אַרויפצוצווינגען אויפ'ן עולם וועלכע ס'איז באַדיינונגען ניט אָנפרעגנדיק זיך ביי אים. — דאַן איז עס גאַנץ מעגלאַך, אַז אין אַ קורצער צייט אַרום זאָלן זיך דערהערן די שטימען פון די אומצופרידענע, און זיי זאָלן זיך אויסדריקן טאַקע אין מעשים. — אין נייע מחלוקת'ן, אין נייע שפּאַלטונגען.

עס איז אַ פאַקט וועלכער מוז אָנערקענט ווערן, אַז דער ברייטער עולם באַציט זיך מיט געוויסן חשד צו די קהל'שע פירער, — כאָטש אָט דער חשד איז געוויינלאַך ניט באַרעכטיקט. אַמווייניקסטנס אַ גרויסן טייל פונ'ם עולם דוכט זיך אויס, אַז די פירער פאַרשטיין ניט אָדער איגנאָרירן עס אָפּט אויס. אַז די פירער און מורער האָבן געוויסע געהיימע כוונות, וועלכע מען באַהאַלט פונ'ם עולם.

אויב מען וויל, אַז דער ברייטער עולם זאָל האָבן צוטרוי אין זאָל פריוויליק אָננעמען אַן דורכפירונג דער פאַרפליכטונגען וואָס ווערן אויף אים אויפגעלייגט ווערן דורך די החלטות וואָס וועלן אָננעמען ווערן בנוגע דער בשר־כשר פראַגע, — דאַן מוז צוערשט באַזייטיקט ווערן יעדער חשד פון זייטיקע כוונות און פון הינטער קולסן פאָליטיק.

אַלע פאַרהאַנדלונגען דאַרפן קריגן די ברייטסטע עפנטלאַכקייט. אַלע החלטות דאַרפן עפנטלאַך, באַהאַנדלט ווערן און גוטגעהייסן ווערן פונ'ם ברייטן עולם. סיי דורך מאַסן־פאַראַזאַמלונגען. וואו יעדער איינער זאָל קאָנען פריי אַרויסזאָגן זיין מיינונג. און סיי דורך אָרגאַניזאַציעס און קערפּערשאַפטן, וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין דער פראַגע, ווי אין אַ קהל'שן ענין.

אויב די מורער האָבן געוויסע כוונות און געוויסע צילן וואָס זיי ווילן דערגרייכן דורך דער אָרגאַניזאַציע פונ'ם בשר־כשר מסחר און דורך אַ גערווסן כשרות שטייער, דאַרפן זיי דאָס גאַנץ קלאָר מאַכן פאַר'ן עולם. — ער זאָל עס גוטהייסן אָדער דורכוואַרפן. אָבער מוזן אָננעמען ווערן די שטריינגסטע מיטלען קעגן וועלכן ס'איז קינסטלאַכן אַרויפשרויפן פון די פרייזן פון פלייש. וואָס וואָרם געמוזט פירן צו אַ "בונט" מצד די קונים און מעגלאַך צום צוזאַמענברוך פון וועלכן עס איז אָרגאַניזירטן אויפזיכט אויף דעם בשר־כשר מסחר.

מיט איין וואָרט: דער איצטיקער פאַרזוך צו מאַכן אַ סוף צום באַדויערנסווערדן בשר־כשר סכסוך וועט ברייגנען פערמאַנענטע רעזולטאַטן, ווען די מורער זאָל גלייכנען צו קריגן דעם פולסטן צוטרוי פונ'ם ברייטן עולם, און אים אָנהאַלטן אָיך אויף ווייטער.

"פראַהיבישאַן" און קאַנאַדער פאָליטיק

אַמווייניקסטנס די "פראַהיבישאַן" פראַגע איז שוין ביי אונז אין קאַנאַדע מער־ווייניקער אַראָפּ פון דער פאָליטישער אַרענע. עס זיינען נאָך דאָ ביי אונז אויך אַ צאָל "מרוקענע", גלחים און "מאַראַליסטן", — און אפשר אויך "בוטלעגערס" וואָס זיינען פאַראינטערעסירט אין "פראַהיבישאַן", וועלכע זוכן מיט אַלע מיטלען אַרויפצוצשטעלן די פראַגע אויפ'ן פאָליטישן סדר־היום. אָבער קאַנאַדע האָט שוין געהאַט איר "פראַהיבישאַן" לעקציע, און, מאָמער איז דאָס געווען ווייניק, האָט זי איצט די געלעגענהייט צו לערנען מער ווענן דעם ענין פון אונזער שכנה צו דרום, וועלכע ווערט זיך גע־באַך מיט'ן "פראַהיבישאַן", ניט אַראָפּצושלינגען און ניט אויסצושפּייען, — און קאַנאַדע האָט ניט קיין חשק צו מאַכן נייע עקספּערימענטן.

כמעט אין אַלע קאַנאַדער פראָווינצן איז שוין די פראַגע געלייזט. די רעגירונגען קאָנטראָלירן דעם משקה פאַרקויף, אָבער פאַרבאָטן ניט דעם געברויך פון אַלקאָהאָלישע געטראַנקען. דאָ און דאָרטן ווערן געגעבן גע־וויסע אַרטן אַז דאָס פּיסטעס, אָבער דאָס איז מער אַ פראַגע פון סיסטעם, ווי פון פרינציפּ. און האָט ווייניק צו טאָן מיט פאַרטיי־ליטיק.

די לאַגע האָט זיך ביז איצט אָבער נאָך ניט געהאַט אַזוי אויסגע־קריסטאַליזירט אין אַנטעריאָ. דאָס איז קאַנאַדעס פריסטסטע פראָווינץ און דאָס פּוריטאַניש־פּראָטעסטאַנטישע גלח'נטום האָט נאָך דאָרטן אַ גרויסן איינ־פלוס. פאָליטישע פאַרטייען האָבן זיך געוואָלט באַנוצן מיט דעם דאָזיקן איינפלוס, און זיי האָבן זיך אָנגענומען "פראַהיבישאַן".

די פאַרמערס פאַרטיי, וואָס איז פאַר אַ צייט געווען אין מאַכט אין דער פראָווינץ, איז אָבער צום סוף פאַקטיש אָפּגעווישט געווארן, און אַ גרויסער מאַס אַ דאַנק אירע שטריינגע "פראַהיבישאַנטישע" פּרינציפּן. די ליבעראַלע פאַרטיי, וועלכע האָט ניט געוואָלט אָנ־נעמען "פראַהיבישאַן", האָט אויך געליטן אַ שווערע נידערלאַגע אין די לעצטע וואָלן, און די קאָנסערוואַטיוון האָבן געוואָנען אַ גרויסן זיג מיט זייער "אַנ־טי־פראַהיבישאַן" פלאַטפאָרם.

אויף זייער יערלאַכער קאָנווענשאָן די טעג אין טאָראָנטאָ, האָבן די אַנטאַריאָ ליבעראַלן צום סוף באַשלאָסן אויפצוגעבן זייער שטעלונג פאַר "פראַהיבישאַן". די פראַגע פאַלט אַזוי אַרום פון דער אַנטאַריאָר פאָליטיק, — סיידן, ווי מען זאָגט, די פאַרמערס פאַרטיי זאָל צוריק קומען צום לעבן און אַריינטראָגן די פראַגע צוריק אין די דאָ פאָליטיק. אָבער די פאַרמערס פאַרטיי האָט דאָרטן באַזונדערס קליינע אויסזיכטן, ווען זי זאָל זיך באַזיצן אויף דער אָפּגעלעבטער "פראַהיבישאַן" פראַגע.

אידישע אַקטיוויטעטן אין ווייניפּעג

פון איזידאָר איש הורוויץ

עס ווערט געשאַצט אַז ווייניפּעג פאַר־מאָגט וואָסערע 4000 אידישע פאַמיליעס און אין אייניקע קרייזן אין אַנטשטאַנען די פראַגע וואָס קאָסט אונז, אידן, אין אונזער "כרך" ספּעציפיש אידישע טע־טיקייט אין באַצוג צו רעליגיע, צדקה, ספּאָרט, פראַטערניטי (ברידערלאַכע) קריי־זען, אידישע בילדונג, פאַרווייַלונג און א. וו.

דער שרייבער האָט אונטערנומען צו זאַמלען מאַטעריאַל פון אַלע הינע סאַ־סיטיס און פאַראייַנען, אויסצוגעפינען אומגעפער וויפיל עס קאָסט זיי יערלאַך זייער טעטיקייט פאַר דעם פאַרגאַנגענעם יאָר, און אָט וואָס די ציפערן ציינען אויף יעדן באַזונדערן געביט:

ביל דונג

יערלאַכער בודזשעט (אומגעפער)

תלמוד תורה — — — —	$28.000.00
פרץ - שול — — — —	18.000.00
אַרבעטער רינג שולע — —	7.000.00
צוזאַמען — — —	$53.000.00

אין דעם איז נישט אַריינגערעכנט דער נייע אַנטשטאַנענע פאָלקס שולע, די נאַציאָנאַל העבריאישע שולע, פריוואַט לערער, אָדער קינדער וועלכע זיינען גע־שיקט געווארן פון ווייניפּעג קיין שיקאַ־גאָ אָדער ניו־יאָרק צו פאַרפאָלקאָמען זיך אין ספּעציפיש אידישער בילדונג. דורכ־שניטלאַך מאַכט עס אויס קנאַפּע $13.00 פאַר יעדער אידישער הינער פאַמיליע, וואָס ווערט אויסגענעבן אויף אידיישן־טישער אָדער העבריאישער בילדונג, אַן אונטערשייד פון אַרעס צו רייף.

וואָלטעטיקע אַנשטאַלטן

איך דעם דאָזיקן פעלער דעקן מיר אידן כמעט אַלע געביטן וואָס צאָל דורכשניטלאַכע שטאָט נויטיקט זיך. ווי־ניפּעגער אידן, זעען אויס, זאָרגן זיך ווענ־אַלעליי־ נויטווענדיקייטן וואָס מעגען קאָנען דורכמאַכן אין לעבן, אַמווייניקסטן פאַר יעדער וויכטיקער נויט געפינען זיך שוין געגוג אידן וואָס זיינען ווייליק אוועקצוגעבן זייער צייט, געלט, און מי־צו שאַפן די נויטיקע מיטלען פאַר אַזעל־כע צוועקן, און אין דער צאָל נעזעלשאַפטן וואָס ווייניפּעג פאַרמאַגט, קאָנען זיך זיי־ער וויניק קערפּערשאַפטן זיך באַקלאָגן אַז זיי מוזן חלילה שליסן זיי טוירן צור־ליב מאַנגל אין געלט, ביז איצט איז וויניק באַקאַנט אַז וועלכע עס איז וויי־כ־טיקע אָרגאַניזאַציע זאָל אונטערגיין צור־ליב שוואַכער שטיצע; פאַרקערט, די צאָל נעזעלשאַפטן וואַקסן נאָר מיט יעדן יאָר, און אַלע דינען זיי נעטריי און אי־ברענגענעבן די צילן פאַר וועלכע זיי זיי־נען געגרינדעט געווארן. זיי באַשטייען ווי פאָלגט:

פילאַנטראָפּישע אַנשטאַלטן

מערב קאַנ. בית יתומים —	$42.000.00
מושב זקנים — — — —	15,000.00
יונייטער חיברו רעליף —	10.000.00
מאָונט כרמל קליניק —	9,000.00
בני ברית קעמפּ — —	5.500.00
כנסת ישראל סיסטערהוד —	3.500.00
איקאָר — — — —	3.500.00
אימיגראַציע נעזעל. — —	2,500.00
קאָונסיל דזשואיש ווימען -	1,500.00
חסד של אמת — — —	300.00
צוזאַמען — — —	$92,800.00

אין דורכשניט אומגעפער 23.00 דאָ־לאַר פאַר יעדער הינער פאַמיליע, וואָס ווערט אויסגענעבן פאַר צדקה אין ווייני־פּעג.

אין דעם נייען נישט אַריין ספּעציעלע צייטווייליקע קאַמפּיינס ווי למשל מזר־חַ איירעפּייאישע ליידנדע אידן, משר־לחים, דענווער סאַניטאַריאום, נייוואַרקער אָדער שיקאַגאָר ישיבות און סעמינאַ־ריומס, אויסגאַבעס פון אַזעלכע ווי זשיט־לאָווסיקס ווערק, אידישער וויסנשאַפט־לאַכער אינסטיטוט און ווילנע, און נאָך אַנדערע באַוועגונגען וועלכע זיינען נישט תמיד טעטיק אויף אונזער אידישער נאַס.

אַנד נייען אויף נישט אַריין אין דעם חשבון צייטווייליקע באַוועגונגען צו אַפּ־צאָלן אַ מאָרטגיידזש פון אַזעלכע ביל־דינגס ווי למשל, תלמוד תורה, פרץ אינ־סטיטוט, ליבערטי טעמפּל, מאָונט כרמל קליניק, מושב זקנים און אַנדערע, וועל־כע אויב מען זאָל עס צוערעכענען און צעוואַרפן לאַמיר זאָגן, אויף צען יאָר וואָלט עס אויך פיל פאַרגרעסערט די געלדער וואָס מיר ווייניפּעגער אידן צאָ־לען אויס אויף נעזעלשאַפטלאַכע צוועקן יאָר אין יאָר אויס.

אויף דעם פראַגע "צו טוען אידן דאָ אין ווייניפּעג זייער פליכט אין ענין פון מענשלאַכער באַהאַנדלונג פון אַלע נויט־וועדנעריי", וואָלט אין אַבסאָלוט אַנענע־פערט ווי די ענגלישע זאָגן "איי שוד סיי סאָ" (יאָ, אַבסאָלוט).

דאָס איז אָבער נישט אַלעס וואָס ווי־נייפּעג טוט אויף. לאָמיר איצט אַ קוק טאָן וואָס הערט זיך אין אַנדערע צוויי־גען פון נעזעלשאַפטלאַכער טעטיקייט, ווי למשל צייטנישטיש און נאַציאָנאַלע באַ־וועגונגען, די ציפערן וועלכע זיינען ווי פאָלגט:

נאַציאָנאַלע ציוניסטישע באַ־וועגונגען

קרן היסוד — — — —	$18,000.00
הדסה — — — — —	7.000.00
אַנדערע ציוניס. פאָנדן —	5,000.00
געווערקשאַפטן, פּוּעלי־ציון,	
און חלוצים — — —	8.000.00
צוזאַמען — — —	$38.000.00

דאָס מאַכט אויס אומגעפער צען דאָ־לאַר דורכשניטלאַך פאַר יעדער הינער אידישער פאַמיליע, אויך נישט קיין קליי־נער בייטראָג, וואָס ציינט אַז הינע אידן האָבן שטאַרק אין זינען ציון און שטע־קען אַריין די האַנט אין טאַש נאַנץ אָפט, צו באַווייזן זייער גלויבן אין דעם דאָזיקן אידעאַל.

מיר וועלן איצט איבערגיין צו אַנדערע צוויינען פון נעזעלשאַפטלאַכער אַקטיווי־טעט: ווי חבר'ישע געזעלשאַפטן פונם הינע אידנטום:

ברידערלאַכע אָרגאַניזאַציעס

(פראַטערניטי)

היברו סיק בענעפיט — —	$ 7,500.00
בני ברית — — — — —	4.500.00
מאַסאָניק לאָדזש — — —	3,500.00
היברו פרענדס — — —	2,000.00
בני אברהם פרי לאָאַן —	1,200.00
(פאַר איקאָר $1,200.00	
עקסטראַ)	
ניקאָליייאו אייד — — —	1,200.00
פאַר איקאָר $400.00	
עקסטראַ)	
פראַפּאַיסקער סאָסייטי —	1,000.00
הנאה מיר אידן אין אַרץ־	500.00
רום. היברו סיק בענ.—	500.00
אינדעפּ. בני אברהם —	500.00
צוזאַמען — — —	$22,400.00

אייניקע קלענערע אָרגאַניזאַציעס זיי־נען דאָ אויסגעלאָזן געווארן, ווייל עס איז געווען זייער שווער צו שטעלן זיך אין מאַנעטפּיאַרע קלוב — — — — 600.00 שאַכמאַט קלוב — — — 250.00 צוזאַמען — — — $ 4,350.00

ספּאָרט פאַראַיינען נישט ביי אונז אַזאַ פלאַץ ווי יעדער פון אונז וואָלט זיך גע־וואונשן, דאָך שטיים ווייניפּעג נישט אַפּ־פון אַנדערע געמיינדעס אויף דעם דאָ־זיקן געביט, דער דורכשניטלאַכער קאָסט פער פאַמיליע איז עטוואָס הכבד פון איין דאָלאַר פאַר יעדער אידישער פאַ־מיליע ביי אונז אין שטעטל.

ראַדיקאַלע באַוועגונגען

פון דער ראַדיקאַלער באַוועגונג זיינען הויפּטזעכלאַך טעטיק דאָ די קאָמוניס־טישע פאַרטיי, אַרבעטער רינג, ליבערטי טעמפּל, און אויף אַ געוויסן גרופּע פון דער "אינדעפּענדענט לייבאָר פאַרטיי". דורך דעם וואָס די אויסגאַבן פון דער אַרבעטער רינג שול, איז אַריין אין דעם בוך פון "בילדונג", מיט אַן אויסגאַ־בע פון וואָסערע זיבן טויזנט דאָלאַר, איז פאַר דער פאַרבליבענער טייל נישטאָ אַזוי פיל וואָס אויסצוגעבענען פון געלדער וואָס ווערן אויסגעגעבן דער זייער אַנדער איך־ קוואַל פון גלויבן, האָפענונג און לעבנס ווילן ווי ביי אַהער.

ווי־זשע זעט אויס די איצטיקע ווירק־לאַכקייט און ווי מאַלט זיך אין אָט דעם ראַם דאָס בילד פון אַ ר אַ ל ז מ ע ג ל אַ כ ז אַ ר ץ - י ש ר אַ ל?

(המשך קומט)

בתי מדרשים

שערי צדק — — — —	$14,000.00
בית יעקב — — — —	4.000.00
אשכנזי שול — — — —	3.500.00
אנשי חבד — — — —	3.500.00
תפארת ישראל — — — —	2,000.00
עדת ישורון — — — —	1.800.00
כנסת ישראל — — — —	1,500.00
בית אברהם — — — —	1200.00
ראש פינה — — — —	1,000.00
צוזאַמען — — —	$32.500.00

איך דאָ זיינען אויסגעלאָזן געווארן אייניקע שולן, מיט וועלכע עס איז גע־ווען שווער צו שטעלן זיך אין פאַרבינ־דונג, נאָר שאַצנדיק אומגעפער, קאָן מען אָננעמען אַז ווייניפּעגער אידן גיבן אויס דורכשניטלאַך פער פאַמיליע אַכט דאָלאַר א יאָר פאַר שולן און בתי מד־רשים. אין דעם, זעלבסט פאַרשטענדלאַך, ווערן ניט אריינגערעכנט רעליגיעזע קע־נעשטאַנדן ווי צ. ב. תפילין, סידורים, מחזורים, מזוזות און א. וו. נאָר פון דעם סך הכל קאָן מען זעען אַז ווייניפּעג איז נאָך גוט און פרום, הלואי ווייטער.

אויף אויף דעם געביט פון ספּאָרטס האָבן מיר אידן אַ שטיקל חולק, זאָגאַר נישט אַזוי שטאַרק ווי ביזיי, די אר־מות העולם, פונדעסטוועגן אויך נישט צו זינדיקן.

ספּאָרט פאַראַיינען

י. מ. ה. א. — — — —	$3.500.00
מאַנעטפּיאַרע קלוב — — —	600.00
שאַכמאַט קלוב — — —	250.00
צוזאַמען — — —	$ 4,350.00

ספּאָרט פאַרענעמט נישט ביי אונז אַזאַ פלאַץ ווי יעדער פון אונז וואָלט זיך גע־וואונשן, דאָך שטיים ווייניפּעג נישט אַפּ־פון אַנדערע געמיינדעס אויף דעם דאָ־זיקן געביט, דער דורכשניטלאַכער קאָסט פער פאַמיליע איז אומעטעלאַכסיוויס צוליב דעם וואָס די איבער זיבעציק אָרגאַניזאַ־ציעס אין ווייניפּעג ביינטן אַזוי אָפּט זיי־ערע סעקרעטאַרן, אַזוי, אַז איינער פלעגט אַמאָל אָפּשיק צום צווייטן פאַר אינפאָר־מאַציע, דערצו האָבן נאָך מערסטע פון זיי קיין טעלעפאָנען בכלל.

לויט דעם אויבנדערמאָנטן חשבון קאָסט אומגעפער $5.50 יעדער הינער אידישער פאַמיליע אָט די אַלע ברידער־לאַכע אָרגאַניזאַציעס, אָדער אַ סך הכל אין איבער צוויי און צוואַנציק טויזנט דאָלאַר פאַר אַלע.

איצט לאָמיר זעען וואָס ווייניפּעג טוט אויף דעם געביט פון רעליגיע. מיר האָבן דאָ אַז אַן ערע אַ שיינע צאָל שולן און בתי־מדרשים פון וועלכע מיר וועלן אויסרעכענען די וויכטיקסטע: ריקאָנוג. אַזוי למשל ווייצמאַנס באַקאַנ־טע רעדע וועגן דער צאָל אידן אין אַרץ־ישראל אין־הונדערט יאָר אַרום (קוים אַ מיליאָן) און דאָן אַ דערקלערונג פון דעם זעלבן ווייצמאַן ערשט ניט לאַנג צער אין בערלין, וואָס זאָגט זיך כמעט אַפּ פון דער האָפענונג אויף אַ זעלבשטענדיקער אידישער מלוכה. און דאָס אַלץ דער זעל־בער ווייצמאַן, וואָס האָט נאָך אין 1919 געפאָדערט אַרץ־ישראל פאַר אידן ווי ענגלאַנד פאַר ענגלענדער. אויב דאָס אַראַבישע פּראָבלעם איז אָבער טראַצדעם פאַראַנקלעפּיקט געווארן, דאָן איז דאָס געשעען אויס אַ טיפער היסטאָרישער נויט — אויס דער פריער כאַראַקטערי־זירטער איינגאַרטיקייט פון אונזער דורך טויזנטער יאָרן אויפגע־כאַוועטער האָפענונג אויף אַרץ־ישראל.

איר געגעבענעם פאַל פון דער ציוניס־טישער וועלטבאַוועגונג נעמט זיך די פאַראַנלעפּיקונג פון אַ דאָפּלטער סכה.

ע ר ש ט נ ס: די ציוניסטישע באַוועגונג, וואָס איר ברויזנדיקע קראַפט ליגט דוקא אין דער מ אַ קס י מ אַ ל י ש־ק י י ט פונ'ם פאָלק אַרץ־ישראל האָ־פענונגען, אָט די באַוועגונג האָט זייער ריכטיק געפילט, ווי געפערלאַך ס'וואָלט פאַר איר געווען, זיך צוצורירן צו פראָב־לעמען, וואָס מוזן די דאָזיקע האָפענונגען שטאַרק צעשעדיקן.

צ ו ו י י ט נ ס: און דאָס איז טאַ־קע דער עיקר: די ציוניסטישע באַוועגונג איז אַ טיפע פאָלקס־באַוועגונג אויך אין דעם זין, וואָס כמעט אַלע אירע וואָרט־פירער זיינען אמת'ע פאָלקס־קינדער, וועלכע זיינען געקומען צום ציוניזם זייער־ענדיק אויסגעפילט מיט די זעלבע גע־פילס־איבערלעבענישן און מיט דעם זעל־בען פאַנטאַזיע־בילד וועגן אַרץ־ישראל, ווי עס לעבט אין די טיפענישן פון דער אידישער פאָלקס־נשמה. און פאַר אָט די אַנפירער פונם ציוניזם איז דאָס צוריו־ך צו ווירקלאַכקייטס־פראָבלעמען, וואָס מוזן זיך ווי שאַרפע מעסערס אַריינשניי־דען אינם פלייש פון אונזערע טייערסטע האָפענונגען, געווען פונקט אַזוי שווער און ווייטאַנדיק ווי פאַר יעדן אידישן יחיד באַזונדער. פ ו נ ק ט א ז ו י ש ו ע ר, ו ו י ס'איז נאָך ח י י נ ט פ אַ ר ן ג ר ו י ס ן ר ו ב פ ו ן ד ע ר צ י ו נ י ס־ט י ש ע ר ב אַ ו ו ע ג נ ו נ ג!

האָבן מיר זיך לאַנג אויסגעהיט, צו באַגעגענען מיט דער ווירקלאַכקייט, אַזוי לאַנג, ביז די ווירקלאַכקייט איז גע־קומען צו אונז. איצט קלאַפּט זי מיט שווערע האַמערס אַן אונזערע טירן און פאָדערט אַ באַגעגעניש און פאָדערט קאַ־טעגאָריש אַן ענטפער. זיינען מיר שוין גרייט?

שווער צו זאָגן, אַז יאָ. ווייל ס'וואָלט געווען אַ תמימות צו דערוואַרטן אַז עט־לאַכע צענדליק יאָר ר ע אַ ל ע ר צ י ו נ י ז ם זאָל זיין בכח אויסצו־ריקן דעם 2,000 יאָריקן מ ש י ח י - ש ע ן אַרץ־ישראל גלויבן. נאָך שווער דער איז צו דערוואַרטן, אַז אַזאַ איבער־נאַנג קאָן זיך אויסגיין אַן שווערע נש־מה־קרעזיס, אַן אַן ערנסטער וואונד אויף דעם לייב פון אונזער אייביק־אַלטער אַרץ־ישראל האָפענונג בכלל.

די ווירקלאַכע ערנסטקייט פונ'ם אי־ר איראַטיקן מאָמענט נישט אין דער מע־נ־ שטענדיקייט, נאָר פריער פאַר אַלץ אין דער פראַגע. צי איז דאָס אידישע פאָלק שוין גרייט, דאָס פראָבלעם בכלל אויפ־צושטעלן אַן דאָן צו בלייבן ביים מוט און ווילן דאָס דאָזיקע פראָבלעם צו לייזן.

ווייל ניט וועגן אַ נייער פאָליטישער אַריענטאַציע אָדער וועגן אַ פאָליטישער פראָנט־ענדערונג האַנדלט זיך איצט. עס נייט איצט דערין, וואָס אויף אונ־ז ע ר ע פלייצעס אין אויסגעפאַלן, דורכצומאַכן אַ נויטווענדיק געוואָרענעם ק ו ל ט ו ר ה י ס ט ו ר י ש ן א י ב ע ר ב ר ו ד פון אַזאַ ערנסט־קייט און פאַרנעם, וואָס האָט בלויז גע־צייגט אין דער געשיכטע פון דעם אידישן פאָלק.

ס'נייט וועגן דעם, וואָס דאָס ערשטע מאָל אין אונזער גלות־געשיכטע ווערט דאָס אידישע פאָלק אויעקגעשטעלט פאַר אַ ווירקלאַכקייט, וואָס צווינגט אונז זיך אָפּצוזעגענען מיט אונזער צוויי־טויזנט יעריקן משיח'ישן חלום־בילד פון אַן אַב־סאָלוט אידישן אַרץ־ישראל אין אויף זיין אָרט אויעקשטעלן דאָס בילד פון אַ בלויז רעאַל מעגלאַכן אַרץ־ישראל, און — אַז דאָך זאָל פאַר אונז דאָס דאָזיקע נייע אַרץ־ישראל בילד בלייבן דער זעלבער קוואַל פון גלויבן, האָפענונג און לעבנס ווילן ווי ביז אַהער.

אויב דאָס אויס אַזוי דערמאָנטע גע־זעלשאַפטן, אויך זיינען די פעלי ציון, חלוצים און געווערקשאַפטן קאָמפּיינס שוין אַריינגעראָכנט געווארן פריער אַלס נאַציאָנאַל ציוניסטישע אויסטאָן.

איך האָב זיך פיל אָנגעשטריינגט צו זאַמלען אינפאָרמאַציע וויפיל די הינע "פרי לאָאַן סאָסייטיס" גיבן אַרויס הל־ווארן, ליידער איז עס מיר נישט גע־לונגען, אויך דורך די שוועריקייטן צו שטעלן זיך אין פאַרבינדונג מיט אַלע אירע עקלדיק־ע פאַרמען.

דער ציוניזם האָט געלערנט ד אַז כבוד הייסט ניט האָבן אַ "שר" אַ "חשוב" אַ "קרוב לכל־ביתם" אַז אין עצמן פאַר אַ־ווער, נאָר אַז כבוד הייסט אַ־ווער פאַר זיך אַליין, זיך אַ־ווער פאַר דער אויגענער אַ־ווער, פאַר די אייגענע גבו־ר־ה אייגענע נביאים, פאַר דער קולטור, פיינט האָבן דער גלות־עקלאַכעסט און שיינע זייטן, פ־ר־ייהיים, וועלן מאַכט אונז ב־אַנד.

דער ציוניזם האָט דורכגע־שווערסטע אַרבעט; געמאַכט אַמעריקאַנען זיך אַליין, דאָס איז שוין ניט שווער געווען. קעגנוג פון דער וועלט וועט מען אויף אַזאַ אָדער אַן אַ־נדערן דורך אַזאַ אָדער אַן אַנדער סיי באַלפּור דעקלאַראַציע האָט גע־ א פּועל יוצא פון ציוניזם, האָט געטראָפן אַ צוגעגרייט האָבן באַגעגנען די שטע־ר אין דאָס אַריינגעכאַפּט. צו וו־ער האָט אַריינגעכאַפּט. צו וו־ איז דאָס דאָ־ך געווען קומ־ פאָלק האָט באַקומען זיין ח־ שלימות. זיין כבוד, זיין שטאַ־ דעלבסט־רעספּעקט. און פאַסט־ אַז מיר האָבן דאָ גאַרנישט־ געווארן. "מיקיטע האָט קיין־ בעתאַט אַזוי בוד זייטער נ־ט־ פאַר די הינע פיר טויזנט פאַמיליעס. נ־ טאָ מיט וואָס צו שעמען זיך.

צו דעם פראָבלעם פון די "אידיש אַראַבישע באַציאונגען"

פון דר. יצחק שפּירא

(ערשטער אַרטיקל)

דער געדאַנק וועגן א נ ו י ט - ו נ ע נ ד י ק ע ר פאַרשטענדיקונג צווי־שען אידן און אַראַבער בנוגע אַרץ־יש־ראל איז פאַרן גרויסן רוב פון דער ציו־ניסטישער אידישער מלוכה קלערן מיטן פאַקט, וואָס די ציוניסטישע באַוועגונג האָט אונז דורך צענדליקער יאָרן צוגעוואוינט צו איינגאַרירן דאָס אַראַבישע פּראָבלעם. דיי סכה איז פיל עלטער און טיפער. זי איז אַ ה י ס ט ו ר י ש ע.

טויזנטער יאָרן האָט דאָס אידישע פאָלק געקוקט אויף אַרץ־ישראל ווי אויף דעם א ב ס א ל ו ט ן א י ד י ש ל א נ ד. אַלע באַזעצונגען פון אַרץ־ישראל דורך דיי פאַרשיידענע מלוכות און פעלקער זיינען פון אונז תמיד באַ־טראַכט געווארן בלויז ווי צייטווייליק־קע און באַרייטונגסלאָזע עפּיזאָדן. דער פאַקט אַז אַרץ־ישראל איז דערווייל גע־הייליקט געווארן פאַר אַ האַלבער מענש־הייט; אַז געוויסע פונקטן פונם לאַנד זיינען פאַר מיליאָנען און מיליאָנען מענ־שען אפשר פונקט אַזוי הייליק ווי אונז דאָס לאַנד בכלל; אַז אַרץ־ישראל פאַר־מאָגט איצט אַז אַלט איינגעזעסענע און כמעט דריי־פערטל מיליאָניקע באַפעל־קערונג — דאָס אַלץ איז פון אונז לחלוטין אינגאַרירט געווארן.

אונזער טיפער גלויבן, אַז דאָס לאַנד איז אונזערס און וועט סוף־כל־סוף באַ־לאַנגען צ ו א ו נ ז א ל י ן, אָט דער גלויבן האָט קיינמאָל אפילו אויף אַן אויגנבליק ניט צוגעלאָזט. דעם געדאַנק ווענן אַ מעגלאַכער שותפות מיט אַנדערע, אמת, אונזער פאַנטאַזיע־בילד פון דעם קומענדיקן אַרץ־ישראל, וואָס וועט זיין בלויז אידיש, האָט אין זיך קיינמאָל ניט אַנטהאַלטן קיין שום קאָנקרעטע פאַרשטע־לונג וועגן דעם. ווי אַזוי דאָס לאַנד וועט אויסגעלייזט ווערן פונם פרעמדן, וואָס דאָס האָט זיך דאָרט אין משך פון הונדערטער דורות איינגעפּרעדעוועט, אָבער פונקט אַזוי האָבן מיר אויך ניט געהאַט קיין קאָנקרעטע פאַרשטעלונג וועגן דעם. אַזוי פאַלש וואָלט אַזוי פעלערן פונקט אַזוי אונזער אייגנס.

דאָס אַלץ האָט אָבער ניט געמינערט די אינטענסיטעט פון אונזער גלויבן אין האָפענונגען. אדרבה, וואָס מער מיר האָ־בען מבטל געווען די געשיכטלאַכע פאַק־טען, אַלץ שטאַרקער האָבן מיר געקאָנט מערב קאַנ. בית יתומים — — — — $42.000.00
מושב זקנים — — — — 15,000.00
יונייטער חיברו רעליף — 10.000.00
מאָונט כרמל קליניק — 9,000.00
בני ברית קעמפּ — — 5.500.00
כנסת ישראל סיסטערהוד — 3.500.00
איקאָר — — — — 3.500.00
אימיגראַציע נעזעל. — — 2,500.00
קאָונסיל דזשואיש ווימען - 1,500.00

נאכ'ן שטורעם

פון הרב אשר זילבערשטיין

— 3 —

מען קאן דא ניט פארזעען דעם פאקט אז דאס אידישע פאלק האט א ציטער געטאן, עפעס ווי מען וואלט א שמאך געטאן אין שווארצאפל פון זיין אויג, אדער אנגערירט דעם לעבנס־נערוו פון זיין ארגאניזם, — דער גרויל איז דורכגעגאנגען דאס נאנצע פאלק און אין דער פארקערטער זייט האט דער ווייסער פאפיר אויפגערודערט דאס פאלק שונקט ווי די באלפור דעקלעראציע אין איר צייט. — וואס איז דא? האט דאס פאלק צוריק באקומען זיין עמפינדלאכ־קייט זיך אפרופן אויף א באליידיקונג קאנן אים? איז דען ניט דאס פאלק אויסגעשטודירט אויף אראפצו־שליינען באליידיקונגען אפילו אזעלכע וואס זיינען באנלייט מיט בלוט? — און מער פון אלעמען וואונדערט זיך פאסאיידל מיט זיין גלייכן. עס קוקט ביי זיי אויס דער זעלבער וואונדער ווי וועגן בלעמ'ס אייזל האט פלוצלונג אנגעהויבן פראטעסטירן אנטקעגן די שטעקנס וואס ער האט אריינגעבאפט, צו וועקבע ער איז דאכט זיך בארופן געווארן און גע־בוירן געווארן . . .

דער ציוניזם וואס איז געקומען וועקן דאס פאלק פון זיין לעטארגישן שלאף, האט צום אלעם ערשטן גענומען וועקן די געפילן פון פאלק. אן וועלכע א פאלק איז קיין פאלק ניט אן אויב דער ציר־ניזם האט אנך ניט געהאט די מעגלאכ־קייט אומקערן דעם פאלק זיין זעלבסט־ווירדע. זיין בבוד און זיין שטאלץ, האט ער אים וויינישקסטנס צוריקגעגעבן דעם וועלן דערצו. ער האט אין אים אויפגע־וועקט דעם וויל צו כבוד, דעם וויל צו לעבן אין דעם וויל צו זיין א פאלק.

דער ציוניזם האט אויסגעשטערקט א האנט און ער האט געעפנט די טיר פון תשובה צו אלע אסימילירטע, אין ער האט אויסגערופן א מלחמה פון לעבן און טויט קעגן די אסימילאטארן און אסימי־לאציע אין אלע אירע עקלדיקע און מיל־דע פארמען.

דער ציוניזם האט געלערנט דאס פאלק, אז כבוד הייסט ניט האבן א אידן א "שר" א "חשוב" א "קרוב למלכות" וואס בויגט זיך אין צענען פאר יענעמס שטאלץ, נאר אז כבוד הייסט: האבן רעס־פעקט פאר זיך אליין. זיך בויגן אין צענען פאר דער איינענער פארגאנגענע־הייט, פאר דער איינענע בבורים, פאר די איינענע נביאים, פאר דער איינענער קולטור, פיינט האבן דעם גלות מיט זיינע עקלהאפטע און שיינע זייטן, שטרעבן צו פרייהייט, וועלן מאכט און באגערן א לאנד.

דער ציוניזם האט דורכגעפירט די שווערסטע ארבעט; געמאכט דאס פאלק אנערקענען זיך אליין, דאס ווייטערקיג איז שוין ניט שווער געווען. די אנער־קענונג פון דער וועלט וועט שוין קר־מען אויף אזא אדער אן אנדער אופן, דורך אזא אדער אן אנדער סיבה. און דו באלפור דעקלעראציע האט געמוזט, ווי א פועל יוצא פון ציוניזם, קומען. — האט געארבעט א צוגערייט פאלק וואס האט באגעגנט די באלפור דעקלעראציע ווי א זאך וואס האט געמוזט קומען און דאס פאלק האט באקומען זיין תיקון, זיין שלימות, זיין כבוד, זיין שטאלץ און זיין זעלבסט־רעספעקט. און פאסיפלד מיינט אז מיר האבן דא גארנישט ניט מע־נעווארן, "מיקיטע האט קיין געלט ניט געהאט און וועט ווייטער ניט האבן". די זאך איז געקומען צו זיי אונטערוווא־טעט. זיי האבן זיך מסילא ניט פארגעשטעלט און — וואס האבן דערפון? ניט איז נישט!

גאנץ אנדערש קוקט אבער הארויף דאס פאלק — דאס פאלק האט א ציטער געטאן. מען האט ביי אים צוגענומען זיין לאנד, וואס איז במילא זיין כבוד און זיין שטאלץ.

מערדערעס פון דער וועלט! אויף וואס האט איר דאס געטאן? אויף וואס האט איר גענומען און גענומען צוריק? האט איר ניט קיין געפילס קיין גענוג פארגעגינג אין שלאגן א לינדריקן, און אייך האט זיך בעסער געווארן שלאגן א שטייגנדריקן? איר האט אונז אויפגעהויבן בכדי דער פאל זאל זיין א גרעסערער? מיר האבן דא ניט צוטאן מיט דער נאנצער וועלט־כע האט דעם מאנדאט אונטערגעשריבן!

ניינצן הונדערט יאר אז זיי זינדיקן קענען אונז, גיסן אונזער בלוט און געבן אונז קיין רו ניט. אבער זיי פלעגן שטענ־דיק זינדיקן איינציקווייז, ניט מיט אמאל, — מען האט אונז אין איין לאנד ארויס־געטריבן, האט אונז אן אנדער לאנד אריינ־גענומען. איין לאנד האט אונז געשלאגן און דאס אנדערע לאנד האט אונז גע־טרייסט. איין לאנד האט אונז דערנידער־ריקט און דאס אנדערע לאנד האט אונז אויפגעהויבן — ווען אין פראנקרייך און אין דייטשלאנד האט אידיש בלוט גע־האט א ווערט ווי וואסער, דאס ארזן געלעבט אין שפאניע גליקלאך און פארר־נומען די גרעסטע שטעלעס אין לאנד. און ווען שפאניע האט אונז ארויסגע־טריבן, האט אונז דייטשלאנד און פוילן אריינגעלאזט, און א. וו.

די וועלט פון דער אונז געווען פול מיט וואולקאנעס, אבער יעדער וואולקאן האט זיך זיין צייט פון שפייען פייער, און ווען איינער האט זיך פאר אונז צע־שפילט אין דער אנדערער געווען שטיל און נאסט פריינטלאך און פרוכטבאר.

יסוד ניט פאסיפלד ארויס א ווייסן פאס־פיר, פופצן חדשים נאך דער שחיטה אבער דאס איז א דירעקטער ענטפער אויף דעם פאגראם, וועלכעס מיינט אזוי צו זאגן:

— אין אוגוסט 1929, האבן די אראב־בער נעמאכט א פאגראם אויף אידן, וועלכער האט אויפגעטרייסלט די נאנ־צע אידישע וועלט, און אין א געוויסער מאס אויף די גויאישע, וועלכע האבן געשטעמפלט די אראבער ווי האקנקעפ, באשיבוזיקעס און האבן אין א געוויסער מאס שולדיק געמאכט אויף אונז ענג־לענדער הלמאי מיר האבן דאס דערלאזט, בכן גיבן מיר ארויס דעם דאזיקן ווייסן פאפיר, די וועלט זאל וויסן, אז ניט מיר און ניט די אראבער זיינען דא שולדיק. שולדיק אין דעם פאגראם, ווי אין אלע צרות, זיינען דא די אידן; מיט זייער אימיגראציע מאכן זיי אין לאנד און אר־בעסטלאזיקייט ביי די אראבער און מיט זייער אויסקויפן די ערד ברייננען זיי א לאנדלאזיקייט צו די אראבער. אויב עס אין דא ארבעט גיבן די אידן דאס אוועק צו אידן, די אידן האבן געלט, זיי זיינען געלערנט און דער אראבער האט אויסגעבראכן זיין פאלקס צארן און מיר האבן גארניט געקאנט העלפן און מיר קאנען אויך גארניט גאראנטירן פאר ווייר־טער. די איינציקע עצה אין נאר, נישט קיין אימיגראציע און נישט קיין קאלאנ־ניזאציע, וועלן די אראבער ניט זיין צע־רייצט (אראפנעמען די קאפ וועט אויפ־הערן דער קאפווייטיק) און מען זאל פון איצט אנהויבן טראכטן וועגן די אראב־בער. יעדער אראבער זאל זיך האבן זייר־נע 135 דונאם ערד און עס וואלט ניט געווען קיין עולה, אידן זאלן זיי געבן געלט אויף באארבעטן די ערד און דאן וועטאער זעען צו די אראבער וועלן טשעפען אידן!

פאבעראנאסצעוו! סטאליפין!

(ווייטערעס קומט)

ווער עס וועט זיך אריינכאפן . . .

יא, אזוי שמועסט מען איצט אין ווייני־פעג, אז ווער עס וועט זיך אריינכאפן פריי־טאג דעם 19טן דעצ., אין פלעיהאוז, וועט האבן אן אמת'ן פארגעניגן, ווייל דאן וועט דורכגעפירט ווערן דער שוין אנאסירטער "מוזיקאלישער קונסט אוונט" אין וועלכן ס'באטייליקן זיך קינסטלער מיט נעמען. אן אינסטרומענטאלע טריא וועט שפילן קאמפאזיציעס פון די באריימטע מייסטער, שובערט, בעטהאווען, באך און אנדערע; סטיליזירטע טענץ, וועלכע מאכן א וואונ־דערלאכן איינדרוק וויינדיק, וואס מ'קאן אלץ באווייזן און אויסדריקן מיט בלויזער באוועגונג. פון א באזונדערן ווערט איז דער טאנץ "א חסיד" דורך וועלכן ס'ווערט פאר'ן צוקוקער קלאר, אז די פשוט'סטע באוועגונגען געטאן מיט איבערלעבונג און געפיל זיינען קונסט. מ'דארף זיי נאר קאנ־נען אויפכאפן און ווי נעהערעק אויסדריקן.

נאר באזונדערס איז צו דערוואהרן פון די געזאנג נומערן, וועלכע עס וועט זיינען די אפערעטיק סאפראנא פאשע אייבל אקאמפאנירט פון קלאראַ פערלמאן.

אין געזאנג פראגראם נייען אריין קלא־סישע און פאלקס לידער אין אידיש, ענג־ליש, רוסיש און איטאליענישׁ. יערן ליד מיט זיין כאראקטער און אויסדרוק. אזא קינסטלעריש רייכן מאטעריאל אין איין אוונט. איז זעלטן צו קאנען קאמבינירן. דערפאר זאגן מביינים, אז דער עס וועט זיך הייטנט (פרייטאג), דעם 19טן דעצעמבער, אריינכאפן אין פלעיהאוז טעאטער, וועט נישט נאר הנאה האבן, נאר וועט אויך האבן וואס צו דערציילן און איבערגעבן די פריינט, וואס ווען זיך נישט אריינכאפן — ס'זאל זיך אזוי ניט טרעפן, ווי עס טרעפט זיך . . . — בקיצור, אז איר ווילט פאלגן אן עצה, און א גוטע דעם מאל, דאן כאפט זיך יא אריין אין פלעיהאוז אין פארן אריינכאפן זיך, האט אין זינען א בילעט טען קאן עס מען נאר באקומען בלויז טעלע־פאנירנדיק 54.192. אז האט אויך זינען, אז די בילעטן זיינען צו זייער פאפולערע פרייזן און — אזן כאפט זיך טאקע יא אריין.

דיסקו.

שפאסיקע מעשה'לאך און וויצן וואס מען דערציילט וועגן באראן ראטשילד אין א"י

צו דעם 85טן געבורטסטאג פון באראן עדמאנד ראטשילד **פון ש. ערנסט**

— 1 —

א משה'לע מיט א משוחה פון ארץ-ישראל, וואס האט געהאט "לאנגע" הענט

ר' נפתלי חנה'לעס, א באקאנטער משו־לח און שנאדער פון ארץ־ישראל, פלעגט ער זיך אויפפירן מעשה גוטער־איד, געפראוועט טיש און גענומען פר־יונות".

באראן עדמונד ראטשילד האט געהערט פון דעם דאזיקן "וואונדער ראבי" פון ארץ־ישראל און ער האט אים פארבעטן צו זיך אויף א מאלצייט.

ביים מאלצייט האט מען גענעבן עסן פון כל טוב. נאכ'ן עסן האט מען דער־לאנגט א פאר פלעשלאך זייער גוטן ווייסן וויין.

נראה האט אימיצער אוועקגערופן דעם באראן מיט זיין פריי, און ר' נפתלי חנה'לעס, וואס האט נאך אויף זיין לעבן קיינמאל אזא וויין נישט געטרונ־קען, איז דער וויין זייער געפעלן גע־ווארן. ער האט לאנג נישט געטראכט און בגניבה אריינגעשטעקט א פלעשל וויין צו זיך אין קעשענע.

בעת דער באראן איז צוריקגעקומען פונ'ם געשפרעך, האט ער גלייך באר־מערקט, אז עס פעלן אויפ'ן טיש איין פלעשל וויין. ער האט באקוקט גוט דעם "וואונדערבארן ראבי" און ער זעט, אז פון קעשענע שטעקט אים ארויס א שטי־קעל פלעשל.

— זאגט נאר, זייט אזוי גוט — ווענ־דיקן משוח — וואס האט איר דארטן אין'ם פלעשל, וואס שטעקט אייך ארויס פון דער קעשענע?

— ווייס איך, קאלטע וואסער פון ארץ־ישראל — ענטפערט דער משוח.

— אנו, גיט מיר צו פארזוכן, וואס פאר א טעם עס האט ארץ־ישראל וואר־סער.

דער משוח האט שוין קיין ברירה ניט געהאט און ער האט אריינגענאמען אביסל פון פלאש אין גלאז אריין. דער באראן האט פארזוכט דאס "וואסער" און ער האט ניט וועלנדיק פארשטעמען דעם גאסט, האט ער געזאגט:

"אך וואס פאר א געבענטשט לאנד עס איז אייער פאלעסטינע. אין פסוק שטייט: "ארץ זבת חלב ודבש". עס האט דאך נאר איינגטלאך געדארפט שטיין "ארץ זבת יין", איך זע דאך, אז אפילו דאס וואסער פון דארטן האט א טעם פון זיסן וויין . . .

* * *

— 2 —

באראן עדמונד ראטשילד האט באזונ־דערס ליב זכרון יעקב, וועלכע רופט זיך אויפ'ן נאמען פון זיין פאטער, ביי זיין צווייטער רייזע האט פאסירט פאלגנדער קוריאז:

איינמאל פרייטאג פרי האט עס באר־זוכט פתח־תקוה און ער האט זיך גע־איילט אויף שבת אפפאר'ן קיין זכרון־יעקב. אפפארנדיק איינציקע קליאמעטער, איז זיין קאוטש ארויס אין א זומפ. א שטאפעטס איז געקומען קיין פתח־תקוה רופן הילף. פיר יונגעלייט אויף גוטע פערד זיינען פייל אויס'ן בויגן און די קאוטש איז מיט גרויס מ'ארויס־געצויגן געווארן. דער באראן איז גע־שטאנען די נאנצע צייט און ער האט גע־שעפט נחת פון די פתח־תקוה'ער יונגע איידן. דאן האט ער פארלאנגט אז זיי זאלן מיט אים אומבארייטן מיטפארן, אין זכרון־יעקב האט זיי דעם באראנס

פארוואלטער איינגעקומען אין א פיין הויז ביי א פארמעגלאכן קאלאניסט. דער באראן איז איינגעשטאנען אין אר־מיניסטראציע הויז.

זיינען אבער די פיר יונגעלייט, ווי גע־ווייגלאך פתח־תקוה'ער געווען רעליגיעז, און אין זייער אכסניה האט זיי די באר־לעבאסטע געזאגט, אז זי קאן פאר זיי אפבראטן א הינדל אויף שבת.

שבת האבן די פיר בחורים באזוכט דעם באראן, עס איז געווען אנווזענט דער פארוואלטער. אויף ראטשילד'ס פראגע, צו זיי זיינען צופרידן מיט דער אכסניה, האבן זיי געענטפערט: "ג־י־ר־ן".

— פארוואס מיינט מייערע?

— מען וויל אונז געבן טרפות.

דער באראן איז אויפגעשפרונגען.

— טרפות אין מיין קאלאניע? . . .

אן א הוט איז ער גלייך געלאפן צו דער הויז, וואו די יונגע לייט זיינען איינגעשטאנען, איז אריין ווי א שטורם לעבאסטע:

— ביזטו א אידיש קינד צו א גויע? זאג "מודה אני"! זאג "שמע ישראל"! הא? דו קענסט נישט? זייער שלעכט, שלעכט . . .

פון הויז צו הויז האט מער ארויסגע־רופן די פרויען און ער האט זיי געהייסן זאגן "מודה אני" און "שמע ישראל". אבער אלע פרויען האבן זיך אזוי אי־ברגעשלאגן, און אפילו די פרומסטע דאונערערס, האבן אים נישט געקאנט צו־ליב טאן.

דער רעזולטאט איז געווען, אז אויף דער אסיפה האט ער צו די זכרונ'ער קא־לאניסטן גערעדט זייער שארפע ווער־טער . . .

* * *

— 3 —

ראטשיד'ל אין ארץ-ישראל אן . . . געלט.

באראן ראטשילד, דער גדיב הידור, וואס האט במשך פון די לעצטע פינף צענדליק יאר אויסגעגעבן פאר דער אי־דישער קאלאניזאציע אין ארץ־ישראל קרוב דריי מיליאן פונט, האט פאר פינף יאר, ווי באקאנט, געהאט א גרויסארטי־קע אויפנאמע אין תל־אביב, ביי דער געלעגענהייט האט דער אידישער נאציע־נאל פאנד איינגעארדנט דעם זעלבן טאג א נאמן־געלט־זאמלונג: עס זיינען פארקויפט געווארן שלייפלאך מיטן באר־אנ'ס בילד. מיט דער זאמלונג האבן זיך איבערהויפט אפגעגעבן די שול־קינדער. נו, מאכט זיך אזא מעשה:

נאך דעם גרויסארטיקן קבלת־פנים אין דער נייער תל־אביב'ער סינאגאגע, איז דער באראן אריינגעגאנגען פון דער שול אין דער באליייטונג פון בירגערמייסטער דיזענגאף, ווען ער האט געמאכט א באר־וועגונג אריינצושטיין אין זיין אוטאמ־מאביל, איז צוגעלאפן צו אים א קליין מייידעלע מיט א נאציאנאל פאנד פוש־קע און זי האט אים שנעל צוגעשפילעט צום לאץ א שלייפל מיט זיין איינ־בילד. ראטשילד איז נעווען זייער נערוי־ער, ער האט אריינגעשטעקט די האנט אין קעשענע, זוכט, שטעקט אריין אין דער אנדערער קעשענע, מאפט אין דער וועס־טעל קעשענע און אין פארטפעל — און וועגנדעם זיך דאן אביסל אין א פאר־לענגהייט צום בירגערמייסטער: "איך האב לאיידער ביי זיך קיין געלט ניט". . נאמיר'לאך איז דער דיזענגאף געווען אזוי פארייגלאך אין דער האט אויסגע־בארגט דעם "כותל מערבי" מיט אלע הייזער און פלעצער, וואס ארום אים. מיט פערציק יאר צוריק האט מען פארלאנגט דערפאר דריי פערטל מיליאן גאלד־פראנק און ראטשילד וואלט גא־טילאך די סומע געגעבן, נאר די טער־קייט רעגירונג האט די מראנטאציע נישט דערלאזט.

דערביבער זאגט מען אין ארץ־ישראל: "קיין חידוש ניט, וואס ראטשילד איז אזוי רייך, אז ער האט ביי זיך קיינמאל קיין געלט נישט, ניט ער נארנישט אויס".

"פון האמאלסט אז, שרייבט א פאלעס־טינער פעליטאניסט, האט קיינער פון מיינע באקאנטע קיין אימיג פון זיי ניט זיך. אז אין גיי מיט אימיצן פון זיי צוזאמען, מוז איך פאר אים אויסלייגן, איך האלט דערייבער, אז ראטשילד איז טאקע נערעכט. פון היינט אן און ווייי־טער וועל איך שוין מיט זיך קיין געלט נישט מיטנעמען".

* * *

אמאל האט באראן ראטשילד באקר־מען א בריוו פון א צפת'ער אידן בזה הלשון:

"הער ראטשילד, אויב איר ווילט ניט שטארבן, טא שיקט מיר צו הונדערט פראנק, וועל איך אייך שרייבן א מיסל, וואס איר זאלט טאן".

ראטשילד איז נעווען א קנאפער מא־מין אין דעם צפת'ער אידן'ס מיסל. דאך, אז א איד, אן אריסאן, פון צפת בעט אזא סומע ווי הונדערט פראנק, דארף מען אים שיקן. ראטשילד האט אים טאקע אוועקגעשיקט די הונדערט פראנק, און אין עטלאכע טעג ארום האט ער באקומען פון דעם צפת'ער אידן א בריוו, וואו ער שרייבט אים:

— איך האב באקומען די הונדערט פראנק. איך שרייב אייך דאס מיסל: "אויב איר ווילט נישט שטארבן, קומט אהער ביי צפת. דא ביי אונז איז נאך ביז היינטיקן טאג קיינמאל קיין שום גביר נישט געשטארבן.

"איך האף אז נאר אין נכון וועלן מיר זיך דא זעען מיט אייך. איר וועט דאס אוואדע טאן; ווייל לויט'ן פנים אייער; ווייזט איר אויס צו זיין א איד ניט קיין נאר".

* * *

שוין נישט קיין קוריאז, נאר א נאנץ ערנסט זאך:

איינער פון די גרויסע חלומות פון באראן ראטשילד איז אפקויפן פון די אראבישע הענט דעם "כותל מערבי" מיט אלע הייזער און פלעצער, וואס ארום אים. מיט פערציק יאר צוריק האט מען פארלאנגט דערפאר דריי פערטל מיליאן גאלד־פראנק און ראטשילד וואלט גא־טילאך די סומע געגעבן, נאר די טער־קייט רעגירונג האט די מראנטאציע נישט דערלאזט.

וועגן דעם וועלט-קאנגרעס פאר דעם ארבעטנדיקן ארץ-ישראל *)

פון ב. זארעצקי

סוף סעפטעמבער איז אין בערלין אפ־געהאלטן געווארן דער וועלט־קאנגרעס פארן ארבעטנדיקן ארץ־ישראל. דער קאנ־גרעס איז פארגרופן געווארן פון דער אי־דישער אלגעמיינער ארבעטער אראניזא־ציע אין ארץ־ישראל, די "הסתדרות".

די רעוואלוציאנערע פועלי־ציון באוועג־גונג, באארבעטנדיק ארץ־ישראל פאר א פלאץ פון ארבעט און קאמף אין ניט פאר אן עניין פאר נאציאנאלע טרוימער און יחידים ראמאנטיקער האבן שוין לאנג געזוכט דעם וועג און די מעגלאכ־קייטן ווי אזוי צונויפבינדן די אלוועלט־לאכע אידישע ארבעטערשאפט אין אין געמיינזאמן קלאסן־פראנט בכלל און אויפן ארץ־ישראל בעבים בפרט. דערפאר האט זיך דורך אירע פארטרעטער (לינקע פועלי־ציון) אין ארץ־ישראל ניט איינ־מאל אויפגעפאדערט די "הסתדרות" זי זאל אקטיוו צושטיין צו אט דעם נעדאנק. די הסתדרות פירער האבן אבער ארויס־געוויזן א קנאפן אינטערעס צו דעם. א וועלט־קאנגרעס וואלט געמיינט נעבן דעם אידישן ארבעטער פון "גלות" א ווארב, א דעה, אין די פירונגען פון דער "הס־תדרות"; עס וואלט געמיינט א גאנץ שארפע קריטיק פון די רעוואלוציאנערע עלעמענטן אין דער פועלי־ציון באוועגונג בנוגע איר ארץ־ישראל פאליטיק אויף דעם גאנצן פראנט; עס וואלט געמיינט דערייבער א טויט־קלאפ דער אידעאלא־גיע פון "בלויז געלט געבן, אבער ניט אריינמישן זיך אין דעם אינערלאכן לע־בן פון דער ארץ־ישראל'דיקער ארבע־טערשאפט"; עס וואלט דערייבער געמיינט א טויט קלאפ דער אידעאלאגיע פון א"י אינבערן־גלות". אבער, ווען די פאלי־טישע לאגע אין ארץ־ישראל איז א דאנק די לעצטע אוונטס געשעענישן און דעם רעפארט פון דער שאו קאמיסיע געווען ערטסט, האט די הסתדרות פירערשאפט גענומען אויף זיך די איניציאטיווע אזא קאנגרעס צוזוגרופן.

איז דאך פאר אלעמען א פארשטענדלאכע זאך, אז אויף אזא וועלט־קאנגרעס פארן ארבעטנדיקן ארץ־ישראל, דארפן זיין פאר טראטן אלע אידישע ארבעטער ארגאניז־אציעס, וועלכע אנערקענען דעם פאלעס־טיניזם, און אז א פארטרעטערשאפט דארף און מוז זיין דורכאויס א געוויילטע און ניט פון אויבן באשטימטע. איז עס אבער אין דער ווירקלאכקייט געווען גאנץ אנ־דערש. פאלעסטינע און אמעריקע האבן קיין וואלן ניט געהאט. זייערע פארשטיי־ער זיינען געווען פון אויבן באשטימט. בלויז אין פוילן, ליטע און אין שלאכע קלענערע אידישע קבוצים אין מערב אי־ראפע זיינען וואלן פארגעקומען. אין פוילן האבן געמוזט זיין וואלן, ווייל אנ־דערש וואלטן די פוילישע פועלי־ציון פאר טיי (און וועגן מען רעדט וועגן דער פוי־לישער פועלי־ציון פארטיי מיינט מען בלויז די לינקע, ווייל די רעכטע זיינען דארט א פאליטישער גול) צו דעם קאנ־גרעס ניט געגאנגען, און דורך דעם וואלט די פוילישע אידישע ארבעטערשאפט ניט געווען פארטראטן.

ווי זיינען די וואלן פארגעקומען, און וואס איז געווען דער רעזולטאט? די וואלן אין פוילן זיינען אזוי סקאנדיעלען דורכגעפירט געווארן, אז מען האט בפיי־רוש אוממעגלאך געמאכט טויזנטער אר־בעטער אפצוגעבן זייערע שטימען. די וואלן זיינען דורכגעפירט געווארן דורכן

*) באמערקונג פון רעדאקציע: מיר פארעפנטלאכן דעם דאזיקן ארטיקל ווי אן אויסדרוק פונ'ם לינקן פוג"צ שטאנד־פונקט, ניט נעמענדיק קיין אחריות פאר די אנגעגעבענע פאקטן און געמאכטע הנחות.

צענטראלן קאנגרעס קאמיטעט אין פוילן באשטימט פון אויבן דער קאמיטעט האט אראנזשירט, אז די וואלן זאלן פארקומען אין א וואכן טאג און פאר יום־טוב, ווען די אראבער אבער דעקסיטעט שפעט אין דער נאכט. דאס האט דער־מעגלאכט די באלעבאטישע זינדלאך צו שטימען אבער ניט די מאסן ארבעטער אין א גאנצער רייע ערטער, ווי לכשל ברסיק, זיינען די וואלן אינגאנצן אויפ־גערינג געווען. ארבעטער וועלכע זיינען געקומען מיט א צווייענדיקן צעטל (זע וועגן דעם ווייטער), האבן זייער נאמען ניט געפונען אויפן וואל־ליסט. פון א סך ערטער האט מען אריינגעשיקט בעפעלש־טע פראטאקאלן, אלס ביישפיל קען דיר נען א קליין דערפל גראבאוויעץ. לעבן בעלם. פון דארטן האט מען אריינגע־שיקט 230 שטימען פאר דער ליסטע נומער 1 פון דער רעכטע. אין א סך ארויס אז אין גראבאוויעץ זיינען נישט קיין 230 אידישע איינוואוינער, ווען מען זאל אפילו אריינרעכענען די זוינ־קינ־דער. די רעכטע פועלי־ציון האבן זיך פארארייניקט מיטן "החלוץ", "על השמר" (א ריין ציוניסטישע אגראניזאציע, ווע־מעס צ. ק. האט אויפגעפאדערט זייערע אגראניזאציעס אויסקויפן וואל־קארטן פון דער רעכטע כדי צו ראטעווען זיי פון דער ליינקער געפאר)"פרייע יוגנט"), דת עבודה (דער ארבעטער פליגל פון דער מזרחי, אין התאחדות (צעירי ציון). אין נאך דעם אלעמען האבן די לינקע פועלי־ציון באקומען 17,000 שטימען אויסער מזרח גאליציע, קענן די דריי־סיק טויזנט שטימען פון די רעכטע.

נאך פאר די וואלן האבן די הסתדר־רות פירער חשק געהאט פארצוימען דעם וועג פאר פועלי־ציון צום קאנגרעס. מען האט געווארלט די אראבער אין אנבינדן מיט דעקלעראציע. וואס פאסט זיך, אמת, זייער גוט צום נייסט און די השגות פון די רעכטע. אבער ווען שטיים אין א שארפער סתירה צו דער ליניע פון פוע־לי־ציון ("פראנט קענן פראנט" פון מ. ערעס). אויסער דעם איז דיעקלעראציע געווען א צוויי שפראכיקע — אידיש און העב. די הסתדרות האט אויף אזא וועג געווארלט ארויפצוזינגען איר גלות שפראכיקייט אויף די, וועלכע אנערקענען בלויז אידיש פאר דער שפראך פון די ארבעטער און ארבעטערדיקע מאס־סען. זי האט אויף דעם וועג געווארלט באקומען די צושטימונג פון די אידישע ארבעטער אין פוילן פאר העבריאיש אין ארץ־ישראל. די פועלי־ציון שפרטיי האט זיך אפגעזאגט גיין צו די וואלן אוונטער דער רעכטע אבער ווען זי האט פארגעשלאגן אין דער אנדערער אויפגעגעבן אויר איינגעגעבן דעקלע־ראציע, אירע איינגעגעבן פרינציפן דער־קלערונגען, און נאר אונטער דער דעקלע־ראציע וועט זי גיין צו די וואלן. אין דער לעצטער מינוט, א חודש פאר די וואלן האבן די הסתדרות פון אויבן־כל־סוף מסכים געווען, אז די אפיציעלע דעקלע־ראציע קען בשום אופן ניט פארפליכטן די פועלי־ציון און זיי האבן דאס רעכטן צו גיין מיט אן איינגעגעבן פלאטפארם. די הסכמה איז אבער געגעבן געווארן מיטן תנאי אז די דעקלעראציע פון די פועלי־ציון זאל ניט גיין באזונדער, נאר זאל גיין צוזאמען מיט דער אפיציעלער דעקלעראציע. דאס האט פארארזאכט א טייסע דיסקוסיע צווישן די פועלי־ציון און ערשט צוויי וואכן פאר דעם קאנ־גרעס האט מען זיך געגענומען צו דער אר־בעט.

פון די צוויי פלאטפארמען קען מען בולט ארויסזעען יענע שייד־לינינע וואס גרענעצט הארט אפ צוויי שיטות אין דער ארבעטער באוועגונג. איין שיטה איז פונם סאציאל שאוויניזם. וועלכער זוכט דאס דעם ארבעטער אן אנשפאר אן בונד מיט די בורזשואזיע, אין פארבוי־גען דיזעלבסטשטענדיקייט, די צילן און אינטערעסן פונם ארבעטער לטובת דיאנ־טערעסן פונם מכלומרשטן "גאנצן פאלק", וואס דאס מיינט ווידער דיאינ־טערעסן פון דער בורזשואזיע, וועלכע רע־גירט מיט גוואלט אויבערן פאלק, די צוויי־טע איז די שטיה פונם רעוואלוציאנערן מארקסיזם, וואס בליט די ארבעטער צור־קונפט אויף קאמף מיט דער הערשנדער בורזשואזיע פונם אויף פאליטישער אויפגעגעבן אויפן יסוד פון קאאפעראטיווער אליינ־ארבעט אין דארף און אין שטאט.

ב) קאמף פאר די אינטערעסן פון דער ארבעטערשאפט אין דער קאלאניזא־ציע.

וואס איז דער נאציאנאלער קאפי־טאל? דאס איז דער "נאציאנאל פאנד". ווער פארוואלטעט מיט אים? די ציוניס־טישע בורזשואזיע. וואס איז איר כונה דערביי? צונרייטן דעם באדן, באזעצן אירן אויף ערד, צובינדן זיי צום לאנד, אויסבריטערן אזוי ארום די אויפגאבס־פייאיקייט פונם לאנד און מאכן א וואר־ע פארן הארנל און דער אינדוסטריע. דער פריוואטער קאפיטאל וויל זיך מיט דעם ניט פארנעמען. עס זיינען ניטא קיין רוחים. טוט עס פאר אים דאס רעכט צו גיין מיט אן איינגעגעבן פלאטפארם. די הסכמה איז אבער געגעבן געווארן מיטן תנאי אז די דעקלעראציע ארבעטער פארבינדן מיט אים? זיכער ניט! פארבונדן זיך מיט אים מיינט זיך אים אונטערוואר־פן, מיינט זיין זיינער אין אינטסרי־מענט. וואס דארף דער ארבעטער זאך? ער דארף קעמפן פאר די אינטערעסן פון דער ארבעטערשאפט אין דער קאלאני־זאציע.

3. א) אויסלייזונג פונם באדן אין רשות פונם נאציאנאל פאנד.

ב) קאמף פאר אויבערגעבן אין רשות פון די אלע ארבעטנדע. וועלכע ווילן אריבערגיין צו לאנדווירטשאפט, אלע פרייע און נישט באארבעטע באדנס אין ארץ־ישראל.

די רעכטע האלטן דעם נאציאנאל פאנד פאר א שיער ניט סאציאליסטישן אויפ־טו, ער קויפט דאך אויס דעם באדן און ניט עס אויבער אין רשות פון "פאלק". איז טאקע די נאציאנאליזירונג פון באדן א פארזיכערונג קענן עקספלואטאציע? ניין, דער נאציאנאליזירטער באדן שטערט לחלוטין נישט, אז אויף אים זאלן אויס־וואקסן פאבריקן, וואס עקספלואטירן די ארבעטער, און אז הויז־איינגטמער זאלן אויפן זעלבן באדן בינדן די הויז פון דאס לאקאטארן. אין א קאפיטאליסטישער אר־לענונג, ווער האט די מאכט פון דער נאציאנאליזירטן באדן? דער הערשנדע מאכט. ווען קאן אזא באדן האבן א סאר־ציאליסטישע באדייטונג? נאר דאן, ווען די מאכט אויבער אים, ווי אויבער דער פראדוקציע בכלל, נעהערט נישט דער בורזשואזיע, נאר דער ארבעטערשאפט. צו וועלכער ארבעטערשאפט, בלויז צו דער אידישער, ניין, צו דער אידישער נאר אראבישער ארבעטערשאפט. רופט דע־ריבער די פועלי־ציון צום קאמף פאר אי־ברגרענג אין רשות פון די אלע ארבעטנ־דע, וועלכע ווילן איבערגיין צו לאנד־ווירטשאפט, אלע פרייע אין נישט באאר־בעטע באדנס אין ארץ־ישראל, אז דאס מיינט, אז דער באדן וואס געהערט צו פעלאכן און ווערט דורך זיי באארבעט מער נישט אנגעריכט ווערן, אפילו ווען מען זאל זיי דערפאר באצאלן מיט געלט.

4. א) אידישע ארגאניזירטע ארבעט און אלע אידישע ארבעטער אין לאנד.

ב) געמיינזאמע ארגאניזירונג פון אינטערנאציאנאלע ארבעטער ארגאניזא־ציע.

שוין יארן אז די פועלי־ציון האבן גע־האמערט אויף דעם פונקט, אנגעוויזן ווי וויכטיק עס איז צו ארגאניזירן דעם אראבישן ארבעטער און דער דערהויבן אים עקאנאמיש און קולטורעל. ערשט איצט האט מען זיך וועגן דעם דערמאנט, און האט מען זיך געגענומען, אדער מען וויל זיך ערשט נעמען צו דעם, דערט מען וועגן "נאציאנאלע אוטאנאמע סעקציעס". ניט פארבינדן ביידע ארבע־טערשאפטן, נאר אפשטויסן זיי איינער פונם אנדערן. ניט שאפן קיין געמיינזא־מען קלאסן פראנט, נאר צוויי באזונדע־רע נאציאנאלע פראנטן, וואס מיינט דאס? דאס מיינט שטויסן די אראבי־שע ארבעטער אין די ארעמס פון זייע־רע שאוויניסטישע פירער, וועלכע טרעטן ארויס קעגן אידן, קעגן אידישער איינ־וואנדערונג און קעגן דער הסתדרות, וועל־כע וויינען אז די אראבישע ארבעטער אויף דער אידישער נאציאנאלער איינקייט און פארדערן פון זיי דאס זעלבע. די פועלי־ציון פארדערן "געמיינזאמע ארגאניזירונג פון די אידישע און אראבישע ארבעטער אין איין אינטערנאציאנאלער ארגאניזא־ציע", נישט צוויי אינטערנאציאנאלע הסתדרות'ן, נאר איין הסתדרות, וואס זאל אריינגעמען אלע ארבעטער מיט גליי־כע רעכט און גלייכע פליכטן.

9. א) פארזיכערן די בירגערלאכע רעכטן פון די ארבעטער און פאלקס־מאסן אין אלע אינסטיטוציעס פונם ישוב און פון דער רעגירונג.

ב) קאמף קעגן ענגלישן אימפערי־אליזם און דיפאליטיק, קעגן די אראב־ישע פעאראלן און קעגן דעם אידישן בירגערלאכן פראנט; קאמף קעגן אלע

(שלוס אויף זייט 3)

— 1 —

א משה'לע מיט א משוחה פון ארץ-ישראל, וואס האט געהאט "לאנגע" הענט

ר' נפתלי חנה'לעס, א באקאנטער משו־לח און שנאדער פון ארץ־ישראל, פלעגט ער זיך אויפפירן מעשה גוטער־איד, געפראוועט טיש און גענומען פר־יונות".

באראן עדמונד ראטשילד האט געהערט פון דעם דאזיקן "וואונדער ראבי" פ

א מתנה צו יונגזוארג

גיט דעם באַי אַדער מיידל אַ סייוינגס באַנק ביכל וואָס זאָל זיין, זיין אַדער איר איינגס.

קליינע אַקאָונטס אין די יונגע יאָרן זיינען וועלקאָמען אין דער דאָזיקער באַנק ווייל מיר זיינען צופריידן צו דערמוטיקן די געוואוינהייט פון שפּאַרוואַמקייט אין דעם עלטער ווען לעקציעס ווערן לייכט אויסגעלערנט.

אַ סייוינגס אַקאָונט קאָן דערעפנט ווערן מיט אַ דעפּאָזיט פון $1.00 אַדער מער.

IMPERIAL BANK
OF CANADA

HEAD OFFICE - TORONTO

WINNIPEG (Main Office)	A. D. DUNCAN, Manager
	J. F. MacKAY, Asst. Manager
ARLINGTON and WESTMINSTER	R. S. McCLAY, Manager
NORTH END BRANCH	W. M. PORTER, Manager
ST. VITAL, Man.	R. MAVOR, Manager
RIVERTON and GIMLI, Man.	H. M. SAMPSON, Manager

לאיד פאַסאַזשירן פאַרקער

צווישן קאַנאַדע און אייראָפּע

מאָנטרעאַל — האַליפאַקס — ברעמען

באַראַט זיך מיט אונז וועגן אייער רייזע צו דער אַלטער היים. לאָזט אונז אויך אַראַנזשירן די טראַנספּאָרטאַציע פאַר אייערע פריינט און קרובים פון טשעכאָ סלאָוואַקיע. מיר וועלן אייך אַרויסהעלפן צו באַקומען די נויטיקע דאָקומענטן.

פון ניו יאָרק צו אייראָפּע

רעגלמעסיקע וועכנטלאַכע עקספּרעס באַדינונג אויף די שנעלסטע שיפן. נעלט איבערגעשיקט איבערוראַל און אויסגעצאָלט אין אַלע געלטן. פאַר אינפאָרמאַציע זיך ווענדן צום לאָקאַל אגענט אָדער צו דער

NORTH GERMAN LLOYD

654 MAIN STREET, WINNIPEG, MAN.
Regina - Edmonton - Vancouver
Montreal - Halifax - Calgary

די קענעדיען נעשאָנאַל ריילוויי

אַנאָנסירט די באַשטימונג פון

ס. מ. גאָלדין

אַלס זייער אַוטאָריזירטער פאַרטרעטער צו פאַרקויפן טיקעטס פון דער קענעדיען נעשאָנאַל ריילוויס אין זיין אָפיס

691 מיין סטריט — טעלעפאָן 88 555

מר. גאָלדין נאָענטע פאַרבינדונג מיט דער אידישער באַפעלקערונג, קאָנענדיק די אידישע שפּראַך, זיין שמוריאום פון די טראַנספּאָרטאַציע פאַסיליטעטן פון דער סי. עו. אר. דערמעגלאַכט אים צו קאָנען נעבן אַ באַזונדערס גוטע באַדינונג צו דער אידישער באַפעלקערונג פון ווינניפּעג — און מיר האָפן אַז זיי וועלן זיך ווענדן צו אים ווען זיי וועלן דאַרפן מאַכן אַ רייזע אויף דער אייזנבאַן, איסט אָדער וועסט.

CANADIAN NATIONAL RAILWAYS

טראַוולט

דורכאויס מיט קענעדיען פּאַסיפיק

וועג

צו דער

אַלטער היים

דירעקטע טריינס
ספּעציעלע קאַרס

ביז צום שיף אין וו. סענט דזשאָן, נ. ב.
פאַר דעצעמבער אפשווימונג

דאַטשעס אויף יאָרק	דעצעמבער 5
דאַטשעס אויף ריטשמאָנד	דעצעמבער 12
מאַנטקלעיר	דעצעמבער 13
דאַטשעס אויף אַטאַל	דעצעמבער 16

נידעריקע פּעירס אין פאַרלויף פון דעצעמבער

בוקט איצט מיט וועלכן ס'איז אַנענט פון דער

CANADIAN PACIFIC

עקסקורסיעס צום פּאַסיפיק קאָוסט און איסטערן קאַנאַדע אויך

:: פאַטראָניזירט אונזערע אַדווערטייזער ::

געשעפטן אין קאַנאַדע פאַרבעסערן זיך, לויטעט באַריכט

אָטאַוואַ.—אַנאַליזירנדיק די האַנדלס סיטואַציע אין קאַנאַדע פאַר'ן חודש אַקטאָבער, האָט די דאָמיניאָן ביורא אַף סטאַטיסטיק פעסטגעשטעלט, דאָס ווערנד אויף מאַנכע געביטן מערקט זיך אַ פאַרבעסערונג, אין אַבער אין אַנקערע איינס אָן, אַפּאַלונג.

עס ווערט אַריסגעבראַכט, אַז די צייטונגס פּאַפּיר פּראָדוקציע האָט זיך עטוואָס פאַרבעסערט אין דעם לעצטן חודש. די פייפער פּראָדוקציע אין אָקטאָבער האָט באַטראָפן 213.817 טאָן אין פאַרגלייך מיט 195.490 אין סעפּטעמבער. די באַשעפטיקונג אין דער דאָזיקער אינדוסטריע האָט זיך פאַרגרעסערט אויף 7 פּראָצענט. די פייפער פּראָדוקציע פאַר די ערשטע 10 חדשים פון היינטיקן יאָר איז געווען אויף 6 פּראָצענט העכער לגבי דער זעלבער פּעריאָדע פון פאַריגן יאָר.

אין די שטאָל און אייזן מילן האָט זיך די באַשעפטיקונג אביסל פאַרבעסערט, אַבער די פּראָדוקציע אין די פאונדרים און ביי "פיג" אייזן (טשוגון) איז די פּראָדוקציע אָפּגעפאַלן.

די פּראָדוקציע פון אויטאָמאָבילן איז געווען שטאַרק נידעריק אין אָקטאָבער, פאַלנדיק צו אַ פּראָדוקציע פון 4.541 אויטאָ יוניטס אין אָקטאָבער אין פאַרגלייך מיט 7.957 אין'ם פאַריגן חודש.

אינדעקס פון מיינינג סטאָקס פּרייזן

דער געוואוינגענער אינדעקס פון 17 מיינינג סטאָקס, וועלכע די דאָמיניאָן ביורא אַף סטאַטיסטיק רעכנט אויף'ן באַזיס פון 100—1926 איז געווען 61.1 פאַר דער וואָך, וואָס האָט זיך געענדיגט דעם 27טן נאָוועמבער אין פאַרגלייך מיט 61.9 אין דער פאַריקער וואָך.

עלף גאָלד סטאָקס זיינען געפאַלן פון 57.2 צו 56.7; 2 גאָלד־קופּער סטאָקס (נאָראַנדאַ און אַמולעט) זיינען אַרונטער פון 90.5 פון 85.9; פיר זילבער און אַנדערע סטאָקס האָבן זיך געהויבן פון 28.7 צו 32.2.

צווישן די גאָלד סטאָקס האָבן זיך די וועכנטלאַכע פּרייזן באַוועגט ווי פאָלגט: האָלינגדזשער איז געפאַלן פון $5.89 צו $5.82; מעקענטייער פון $17.82 צו $17.64; וויפאָנד קאָנסאָלידייטעד פון 90 סענט צו 88 סענט; לעק שאָר פון $21.51 צו $21.16; סילוואַנס פון 56 סענט צו 54 סענט און רייס האַרגרייווס פון $1.73 צו $1.71. קאַנאַריוס האָט זיך געהויבן פון 34 סענט צו 67 סענט; דאָס פון $8.20 צו $8.26 און קירקלאַנד לעק פון 41 סענט צו 44 סענט.

די דורכשניטלאַכע פּרייזן פון די גאָלד־קופּער־סטאָקס זיינען געווען נידעריקער פון 37 סענט צו 35 סענט און נאָראַנדאַ איז אַרונטער פון 18.58 צו $17.66.

—(::)—

האַלסייל פּרייזן זיינען געפאַלן

די דאָמיניאָן ביורא אַף סטאַטיסטיק באַריכטעט, אַז דער אינדעקס פון האַלסטאָטן אין דער לעצטער וואָך איז פאַרגעפאַלן פון 81.4 אין אָקטאָבער צו 79.8 אין נאָוועמבער. 27 קוואַלישאַנס זיינען געווען העכער, 123 נידעריקער און 332 זיינען געבליבן אומגעענדערט.

—(::)—

אינטערנעשאָנאַל פייפער

די אינטערנעשאָנאַל פייפער קאָ., האָט צעשיקט בריוו צו אירע קאָנטראַקט קאָסטומער, אין וועלכע זי לאָזט זיי וויסן, אַז די פּרייזן פון צייטונגס פּאַפּיר וועלן אין לויף פון יאָר 1931 ניט געהעכערט ווערן.

אין דעם דאָזיקן בריוו ווערט איבערגעגעבן, אַז אין די לעצטע 20 יאָר האָט די פּראָדוקציע פון די צייטונגס פּאַפּיר זיך הויפּטזעכלאַך קאָנצענטרירן אין קאַנאַדע, ווערנד אין 1910, ווערט געזאָגט, האָבן די שטאָטן פּראָדוצירט דעם גאַנצן זאַפּאַס פון צייטונגס פּאַפּיר, וועלכע זיי האָבן פאַרברויכט, ווערט פּראָדוצירט בלויז 37 פּראָצענט צייטונגס פּאַפּיר פון דעם וואָס די אַמעריקאַנער צייטונגען פאַרבויכן.

אָפּטימיסטישער האַנדלס איבערזיכט פון קעדיען בענק אַף קאַמערס

אינ'ם מאָנאַטלאַכן האַנדלס איבערזיכט פון דער קענעדיען באַנק אַף קאַמערס, פאַר דעם חודש נאָוועמבער, ווערט אַרויסגעבראַכט אַן אָפּטימיסטישע מיינונג איבער די עקאָנאָמישע אויסזיכטן פון דער נאָענטער צוקונפט.

עס ווערט געזאָגט, אַז די לעצטע אַנטוויקלונג אין די פינאַנציעלע אַקטיוויטעט אין אינדוסטריעלע קרייזן וויינען, אַז די דעפּרעסיע האַלט זיך אין אָפּשוואַכן, און אַז עס איז בכלל געווען דער גרעסטער חודש פון שטאָל פּראָדוקציע זינט אָנהויב פרילינג. דער סכום פון קאָנסטרוקציע קאָנטראַקטן אַרויסגעגעבן אין אָקטאָבער איז געווען גרעסער לגבי דעם פריערדיקן חודש, לויט דעם באַריכט פון מעקלעאַנ'ס בילדינג רעפּאָרטערס.

וועכנטלאַכע באַנקראָטן אין די שטאַטן און קאַנאַדע

לויט דאָנ'ס באַריכט זיינען פאַרצייכנט געוואָרן 598 באַנקראָטן אין די סייל פּרייזן, באַזירט אויף 100—1926 איז גלייך מיט 569 אין דער פאַריקער וואָך, און מיט 445 אין דער זעלבער וואָך פון פאַריקן יאָר.

די צאָל פון באַנקראָטן אין קאַנאַדע אין דער פאַריקער וואָך איז געווען 80 אין פאַרגלייך מיט 65 פון דער זעלבער וואָך אין פאַריקן יאָר.

טשיין סטאָר סיילס

די גראָס סיילס פון 22 פון די לייטענדסטע טשיין סטאָר סיסטעמען אין די שטאַטן פאַר חודש נאָוועמבער איז געווען אויף 143 פּראָצענט ווייניקער פון דעם טאָטאַל סיילס אינ'ם זעלבן חודש פון פאַריקן יאָר.

פאַר די ערשטע 11 חדשים פון יאָר האָט דער טאָטאַל סיילס פון די זעלבע טשיין סטאָרס זיך פאַרקלענערט אויף 4.3 פּראָצענט לגבי דעם זעלבן מאָנאַט פון פאַר־א־יאָר.

וואָס טוען מיר?

(צוויי און אַ האַלב שעה אַרבעט אין אַ דיש אימיגראַנטן הילפס פאַראיין)

פון ש. קאַפּלאַן

מיר האָבן מער מאַל געהאַט די געלעגנהייט אָפּצושטעלן זיך ברייטער אויף פאַרשיידענע פאַרוויקלטע ענינים וואו עס שפּיגלט זיך אָפּ די אַרבעט פון דעם אידישן אימיגראַנטן הילפס פאַראיין אין מאָנטרעאַל. דאָס זיינען אָבער אַלץ געווען אויסערגעוועטלאַכע פאַלן, ווען אונזער נאַציאָנאַלע אָרגאַניזאַציע האָט אונערמידלאַך, מיט אַ בזונדערער עקשנות, אַרויסגעהאָלפן אימיגראַנטן פון אַ גרעסערער אָדער קלענערער צאָל: פאַראייניקט משפּחות, גערעטעוועט פון דער פּאַרטאַציע, אויפגעזוכט אַ פאַרפאַלענעם קרוב.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נייגעשאַפענער לאַגע שטעלט זיך אָפּטמאָל ביי פילע די פראַגע: וואָס טוט איצט דער אידישער אימיגראַנטן הילפס פאַראיין? און כדי אויפצוקלערן די דאָזיקע פראַגע האָבן מיר געפונען פאַר נויטיק צו געבן אַ בילד פון אַ טאָג אַפּיס אַרבעט.

צו דעם צוועק האָבן מיר אונטערגעהערט און פאַרצייכנט אַלע וועגדונגען פון די באַזוכער אין פאַרלויף פון איין טאָג. דאָס איז אויסגעפאַלן דעם לעצטן זונטאָג, וועלכן די ביורא איז אַפּן נאָר בין 1 ביי־טאָג. זונטאָג הויבט אָבער אָן דער עולם באַזוכער באַווייזן זיך אין אַפּיס ערשט האַלב נאָך צען אין דער פרי, אַזוי אַרום האָט זיך באַקומען פאַלגנדיקער געזאַמלטער בילד פון אַרבעט ס"ה פאַר 2½ שעה:

פאַר די קורצע אַפּיס שטונדען האָט די ביורא געהאַט 61 באַזוכער, וועלכע קאָנען גרופּירט און אויסגעטיילט ווערן באַזונדער אין די פאָלגנדיקע כאַראַקטעריסטישע לעבעדיקע בילדער:

20 באַזוכער האָבן זיך געמאָלדן וועגן פאַרשיידענע אינפאָרמאַציעס און הילף צו באַקומען וויזעס אריינצופאָרן אין די פאַראייניקטע שטאַטן.

9 האָבן איבערגעשיקט געלט אין פּוילן, רוסלאַנד, ליטע און אַנדערע אייראָפּייאישע לענדער.

7 האָבן געבעטן אַרויספאָדערן פאַר זיי געבורטס־שיינען פון רוסלאַנד.

7 האָבן אויסגעפילט אַפּליקאַציעס אויף צו באַקומען קאַנאַדער בירגערשאַפט.

4 האָבן זיך רעגיסטרירט אויף די ענגלישע אוונט קורסן פון דעם אידישן אימיגראַנטן הילפס פאַראיין.

דאָ גייען פאָלגנדע אייגנאַרטיקע וועגדונגען:

מר. ח. מ. קומט אַריין מיט אַ בריוו פון זיין שוועסטער. וואָס ער האָט דער־האַלטן פון דאַנציג. זי איז אָן אַלמנה מיט פינף קינדער. דעם ספּעשעל פּערמיט אייניקע מאָנאַטן צוריק. אין דאַנציג איז די משפּחה פאַרהאַלטן געוואָרן, ווייל איין קינד איז קראַנק געוואָרן אויף טראַכאָמאַ. איצט האָט די מוטער באַשאַפן דאָס קראַנקע קינד אָפּצושיקן צו ריק אין פּוילן. ער בעט אונזער אינטערווענץ ביים אימיגראַציע דעפּאַרטמענט — מען זאָל אַרויסשיקן אַ טעלעגראַפישע פאַראָרדענונג צום קאַנאַדער קאָנסול אין דאַנציג אַרויסצוגעבן ווי־זעס אַלע איבעריקע מיטגלידער פון דער משפּחה. פאַרגעסט ניט, אַז זיי וואַרטן אויף דעם מיט האַרץ־קלעמעניש, — זאָגט ער איבער אייניקע מאָל.

מר. ה. ר. פאַרלאַנגט אַז מען זאָל זען פּוּעל'ן, אַז זיין אויסגענאַנגענע וויזע פון די פאַראייניקטע שטאַטן, פון וואַנען ער איז געקומען מיט אַ וויזיס, זאָל פאַרלייענערט ווערן. אים האָט מען אין דעם אַנטוואָנט, אָבער פאַרן אידישן אימיגראַנטן הילפס פאַראיין, מיינט ער, וועט דער קאָנסול האָבן דרך ארץ.

מר. ד. ג. בעט רחמים אַז מען זאָל אים העלפן ברייענען זיין משפּחה. אמת ער איז געקומען אין קאַנאַדע אַלס סינגל מאַן, אָבער וואָס איז יושר? צו וועט אַ אידישער פאַראיין דערלאָזן, אַז אַיבער אַזאַ קליינינקייט זאָל אַ יונגער מאַן זיך אַרומוואַלגערן דאָ אַליין, און די משפּחה זאָל אַ נאַנצן לעבן פאַרשוואַרצט ווערן דאָרטן?

אַן אַנגעזעענער מאָנטרעאָלער באַלעבאָס דערציילט אַ לאַנגע געשיכטע, אַז ער האָט אַ זון אין די שטאַטן, וועלכער איז דאָרט געקומען מיט אַ דריי יאָר צוריק אומלעגאַל. ער האָט דאָרט חתונה געהאַט און האָט שוין אַ קינד. קיין קאַנאַדע לאָזט מען אים ניט אַריין, דאָרטן קאָן ער זיך אַז קיין זאַך ניט דערשלאָגן צוליב זיין אומלעגאַלער לאַגע. ער בעט אַן עצה און הילף.

מרס. מערי איידלמאַן איז געווען אין בערגליקלאַך צו דערוויסן זיך אין ביורא, וואו מען האָט איר עקסטרא אַרויסגערופן, אַז איר ברודער אשר בעלקין לעבט — אויש אין טאָווריוש, פּערסיע. זי האָט ניט געהערט פון אים פון צען יאָר צייט און זי האָט געמיינט אַז די באַלשעוויקעס האָבן אים דערשאָסן. דער א. א. ה. פ. האָט אים אויפגעזוכט.

מרס. וו. א. אונזערע אַ געוועזענע פּליכטליגענע, וועלכע קוקט אויף דעם א. א. ה. פ. ווי אויף איר שטינדיקן באַשיצער, האָט געבראַכט אַ קלאָגע אויף אַ־רע קינדער, אַז זיי שטיצן איר ניט. זי דאָרט ווירקן אַז זיי זאָלן איר בעסער באַהאַנדלען.

מר. ג. צו וועמען אַ בריוו איז אַרויסגעשיקט געוואָרן ער זאָל קומען אין אַפּיס איז געווען אויסער זיך פון שמחה, ווען ער האָט געלייענט דעם באַריכט פון דאָנ'ס וועכנטלאַכע אַנאַליזע פון דער אינדוסטריע, וועלכע איז דאָרט געקומען אין קאַנאַדע נאָך אַ נעוועזענע אַנטלאָפן פון דער אַנטוואָנט. ער האָט אַ זון אין דאָרט, וועלכער איז אַרויסגעקומען מיט אַ דריי יאָר צוריק אומלעגאַל. ער האָט דאָרט חתונה געהאַט און האָט שוין אַ קינד. קיין קאַנאַדע לאָזט מען אים ניט אַריין, דאָרטן קאָן ער זיך אַז קיין זאַך ניט דערשלאָגן צוליב זיין אומלעגאַלער לאַגע. ער בעט אַן עצה און הילף.

מרס. מערי איידלמאַן איז געווען אין בערגליקלאַך צו דערוויסן זיך אין ביורא, וואו מען האָט איר עקסטרא אַרויסגערופן, אַז איר ברודער אשר בעלקין לעבט דאָרטן קאָן ער זיך אַז קיין זאַך ניט דערשלאָגן צוליב זיין אומלעגאַלער לאַגע. ער בעט אַן עצה און הילף.

מרס. מערי איידלמאַן איז געווען אין בערגליקלאַך צו דערוויסן זיך אין ביורא, וואו מען האָט איר עקסטרא אַרויסגערופן, אַז איר ברודער אשר בעלקין לעבט פּוּעל, אַז איר ברודער אשר בעלקין לעבט — אויש אין טאָווריוש, פּערסיע. זי האָט ניט געהערט פון אים פון צען יאָר צייט און זי האָט געמיינט אַז די באַלשעוויקעס האָבן אים דערשאָסן. דער א. א. ה. פ. האָט אים אויפגעזוכט.

מרס. וו. א. אונזערע אַ געוועזענע פּליכטליגענע, וועלכע קוקט אויף דעם א. א. ה. פ. ווי אויף איר שטינדיקן באַשיצער, האָט געבראַכט אַ קלאָגע אויף אַ־רע קינדער, אַז זיי שטיצן איר ניט. זי דאָרט ווירקן אַז זיי זאָלן איר בעסער באַהאַנדלען.

מר. ג. צו וועמען אַ בריוו איז אַרויסגעשיקט געוואָרן ער זאָל קומען אין אַפּיס איז געווען אויסער זיך פון שמחה, ווען ער האָט געלייענט דעם באַריכט פון דאָנ'ס וועכנטלאַכע אַנאַליזע פון דער אינדוסטריע, וועלכע איז דאָרט געקומען אין קאַנאַדע נאָך אַ נעוועזענע אַנטלאָפן פון דער אַנטוואָנט. ער האָט אַ זון אין דאָרט, וועלכער איז אַרויסגעקומען מיט אַ דריי יאָר צוריק אומלעגאַל. ער האָט דאָרט חתונה געהאַט און האָט שוין אַ קינד. קיין קאַנאַדע לאָזט מען אים ניט אַריין,

נאָטיס

צוליב די קומענדיקע קריסטמעס און ניי יאר האלידעיס וועלן די בילדער געביטן ווערן 3 מאל א וואך אין פאר־לויף פון די וואכן פון דעצעמבער 22טן און דעצעמבער 29טן. יעדן מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג וועלן געוויזן ווערן בוכשטעבלאך נייע פראגראמען.

היינט און מארגן ווערט געוויזן
א העכסט אמוזירנדיק בילד, שפאנענד, אינטערעסאנט
"האני"
מיט נענסי קאראל
סטענלי סמיט, הערי גרין אויך
קאמעדיע, ספעשל קארטון זעט! קינדער זעט!
שבת ספעשל מאטינע
טאם מיקס אין
"פעלס אין בלוי"
באמערקונג: דערוואקסענע 25c
צו יעדער צייט
קינדער, 10 און 15 סענט

קומענדיקע וואך
מאנטאג און דינסטאג
א דראמע פון ליבע און ראַ־מאנס וואס איר וועט לאנג געדייקען, אין
"ליב! לעב און לאך"
מיט
דזשארדזש דזשעסעל און לילא לי
אויך
קאמעדי, נייעס, פיטשורעטס מיטוואך און דאנערשטאג קומט און מאכט "ווהופ" אין
"די ביג פארטי"
אויך קאמעדיע, נייעס און קורצע סאבדזשעקטס
באמערקונג: ספעשל קריסט־מעס מאטינע, דאנערשטאג, דעצ. 25, וועט דער טעאטער זיין אפן 12.30 בייטאג.

NEW PALACE Theatre
סעלקירק עווענוי
דאס הויז פון נאטירלאכן לאכן

BEACON THEATRE
PHONE 22292 559 MAIN ST.

שבת, מאנטאג און דינסטאג
"שווארצע וואסערן"
אן עכטע מיסטעריעזע דראמע
אויף דער בינע מיט קיטי קראפ פרעזענטירט איר "טאיילענד רעוויו" מיט דעם ביקאן ארקעסטער
הונדערט פראצענט ריידיק
געריינכט ביקאן פרייזן
דערוואקסענע צו יעדער צייט 25ס.
קינדער, 15 סענט

אין ביקאן טעאטער

דער ביקאן טעאטער צייכנט זיך אויס מיט די בילדער און פאגראמען וואס ווערן געשפילט און געוויזן.

מארגן, מאנטאג און דינסטאג וועט געוויזן ווערן דאס דורכאויס־ריידיק בילד, 'שווארצע וואסערן' מיט לליאיד האמילטאן, סטאר קאמיקער אין דער הויפט ראל ארויסגעראלפן פון דזשיימס קוירוואוד און מערי כרעין.

אויף דער ביקאן סטיידזש וועט זיין א 'טאיילענד רעוויו' פון 12 קאנאדער נערטענע קינדער פארווייזלער, אנגעפירט פון מיס קיטי קראפ. די פאפולערע טאנץ לערערין אין וויניפעג, און ארויסגעהאלפן פון 'סלים' לואיס און זיין ביקאן ארקעסטער.

אנפאנגענדיק קומענדיקן מיטוואך, וועט געוויזן ווערן דאס זייער שפאנענד און אמוזירנדיק בילד 'די האטענטאט' מיט עדוארד עווערעט הארטאן אין דער הויפט ראל.

אין פעלעס טעאטער

היינט וועט געוויזן אין פעלעס טעאטער דאס דורכאויס־ריידיק בילד "האני", מיט נענסי קאראל און הערי גרין אין די הויפט ראלן, צוזאמען מיט אן ערשטקלאסיקן קעסט.

זעט די דאזיקע "זיסע בילד. איר וועט זיך אמוזירן. עס ווערט אויך געוויזן אן אמוזירנדיקע דורכאויס־ריידיקע קאמעדיע, פיטשורעטס א. א. וו. זעט און הערט עס אין דעם שיינעם פעלעס טעאטער.

מאנטאג און דינסטאג, דעצעמבער 22טן און 23טן וועט געוויזן ווערן א דראמע מיט ליבע און ראמאנס, "ליב, לעב און לאך". אויך קאמעדיע, נייעס, פיטשורעטס.

מיטוואך און דאנערשטאג "די ביג פאר־טי", אויך קאמעדיע, נייעס און א. וו.

צוליב קריסטמעס טעג וועט דער טעאַ־טער זיין אפן דאנערשטאג 12.30 בייטאג.

PEACOCK TAXI
נידעריקסטע רייטס אין שטאט
50 סענט און 75 סענט
א שטונדע $1.75 און $2.00
באהייצטע קארס
טאג און נאכט באדינונג
טעלעפאָן 23 100

A. MUIR
אוטאָמאָביל־ריזרוער
רוקא פינישינג סטיישאן
פענדערס און באדי ריפעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

מיר פאטאגראפירן
אלצדינג אזן איל'ערל
חתונה און פאמיליע גרופעס
זעט די אנפירנדע נארט ענד סטודיא
SHAPIRA'S
228 SELKIRK AVE.
Cor. Main St. PHONE 53 641

סטאנוואוד'ס
טרייד אין אנבאט די נייע — פראנסווי'ק ראדיא
עכטע פערפארמענס
ארויסצייגנדיקע קוואליטעט
אומאיבערטרעפלאכע שיינקייט
אונזער אויסבייט קרעדיט איז ליבעראל.
אונזערע טערמס זיינע לייכטע.
אונזער באדינונג די בעסטע.
קומט אריין היינט
ביים אויס אייער ראדיא אדער פאנאגראף. מיר ווענען אייך ארונטערגעבן א ליבעראלע סומע אלס טייל אפצאל און אראנזשירן דעם באלאנס אין קלייניגע וואכנטלאכע אדער מאנאטלאכע צאלונגען צו צופאסן צו אייער באקוועמלאכקייט.
באלדיקע דעליווערי
לאוכאי מאדעל $229.85
קאמפליט מיט טיובס און אריינגעשטעלט צום עריאל
און לאזט אונז אייך ווייזן די פיינסטע ראדיאס און פאנאגראדיא קאמבינאציעס וואס געלט קאן קויפן.
אפן יעדן אוונט ביז 10 אויינגער.
Stanwood's LIMITED
429 Portage Ave. (at Vaughan St.)

Hudson's Bay Company.
INCORPORATED 2ND MAY 1670.
איר קאנט באקומען
א פיינעם חנוכה פרעזענט
א געלער "וואוד קאט" פון זיין באריומטער מעקסווע סטריט אדער
א נאס אין ירושלים
ביי דער־
געלער אויסשטעלונג
אויפן פערטן פלאר
מעיל אדרעס אויסגעפילט נאכן נעפסט

די פאמיליע אין דער היים

מרס. ל. וואלדמאן האט דורכגעפירט א "ברידזש" פארטי לכבוד איר שוועסטער מיס קלארא קופערסטאק, אין לעווינס רעס־טאראן, פאלגנדע געסט זיינען אנוועזנד געווען: מיס קלארא קופערסטאק, מרס. ל. וואלדמאן, י. קניאזסקי, ל. הירש, פ. רו־סאו, מ. רוסאו, ס. רוסאו, י. מאסקאוויטש, מ. קאטץ, ס. רייבער, א. פעסאטשין ס. בערג, א. ווערדא, א. מיינער, דזש. קריק־לאף, י. לאנדער, ריטשמאן, מ. א. בלום, פ. גרינבערג; די פריילנ: אידיט קופער־סטאק, אנא פעסאטשין, מיני קלאמער. די פריזן האבן געוואונען: מרס. י. פארטער, — ערשטן פריז; מרס. י. קניאזסקי, צוויי־טען פריז און י. לאנדער, קאנסאליישאן.

מיס קלארא קופערסטאק איז פרעזענ־טירט געווארן מיט א ווערטפולן פרעזענט.

* * *

מיס אידיט קופערסטאק האט דורכגע־פירט א ברידזש פארטי אין איר היים 714 פריטשארד עווענוי, לכבוד איר שוועסטער קלארא. די חויז איז לכבוד דער פאסיונג שיין דעקאָרירט געווארן מיט די טישן זייר־נען שיין סערווירט געווארן און דעקאָרירט מיט בלומען. פאלגנדע פרויען זיינען אנ־ווענד געווען: א. ריטשמאן, א. פעסאַ־טשין, ל. וואלדמאן, מ. ראסאו, מיינער, א. ווינער, א. ווערדא, ה. קופערסטאק, ס. רייבער, א. ראזנבערג, מאסקאוויטש, פ. ראסאו, ל. ראסאו, ל. ראזנבאום און די פריילנס בעקי רייזמאנד, ראז הירש, קלארא קופערסטאק, דאָרא מארדער, איידא ראַ, עני מאריסאו, בעסי קעי, שוירלי לואיס, עני קייץ, מיני קליימאן, עני רייבער, מערי רייבער, עני פעסאטשין, אידיט קופער־סטאק.

עני מאניסאן האט געוואונען דעם ער־שטען פריז; איידא ראַ, דעם צווייטן פריז; קלארא קופערסטאק, — קאנסאליישאן. זי איז פרעזענטירט געווארן מיט א שיינער מתנה פון אלע געסט.

* * *

מרס. א. פעסאטשין און מרס. אנא פע־סאטשין האבן דורכגעפירט א "ברידזש" לכבוד מיס קלארא קופערסטאק, וועמעס חתונה עס וועט פארקומען אין יאנווער מאנאט.

דער "ברידזש" איז פארגעקומען דעם 6טן דעצעמבער. ביי שיין נדעקטע טישן און פיין סערווירטע האבן אלע פארזאמל־טע פיין פארבראכט. פאלגנדע זיינען אנ־ווענד געווען: פריילנס: קלארא קופער־סטאק, אידיט קופערסטאק, אנא פעסאַ־טשין, מיני קליימאן, לילי ווייסמאן; די פרויען: ה. קופערסטאק, ר. פעסאטשין ל. וואלדמאן, א. פעסאטשין, ס. קליימאן, א. לאפקין, נ. נערלאווין, פ. ריטשמאן.

די פריזן האבן געוואונען מיס קלארא קופערסטאק; דעם קאנסאליישאן פריז, — מיס ה. קופערסטאק; מיס קלארא קופער־סטאק איז פרעזענטירט געווארן מיט א שיינער מתנה.

* * *

א צאל פריינט האבן דורכגעפירט אן איינדרוקספולע פארטי לכבוד קלארא קו־פערסטאק, אין דער היים פון מרס. ה. קו־פערסטאק. אנוועזנד זיינען געווען די פאלָ־גענדע פרויען: י. פארטער, ל. פארטער, א. ראזנבערג, א. ווערדא, י. לאנדער, דזש. קריקלאף, ל. מעלאן, פ. ריטשמאן, ל. וואלדמאן, ה. קופערסטאק; פריילנס: קלארא קופערסטאק, אנא פעסאטשין, אי־דיט קופערסטאק.

קלארא קופערסטאק האט געוואונען דעם ערשטן פריז פאר "ברידזש" און מרס. דזש. קריקלאוו האט געוואונען דעם צוויי־טען פריז. מרס. א. ראזנבערג האט געוואו־נען דעם קאנסאליישאן פריז. מיס קלארא קופערסטאק איז פרעזענטירט געווארן מיט א שיינער מתנה.

* * *

פרויען פון דער בשר־כשר שטאט קאמי־טע פארגרעסערן זייער קאמיטעט צוליב דעם וואס די ארגאניזאציע ווערט א פער־מאנענטע פרויען ארגאניזאציע אויף דער אידישער גאס. פאלגנדע זיינען אין דער קאמיטע: מרס. א. אלעניק, פרעזידענט; ווייס־פרעזידענטנס: מרס. מיימוד, מרס. פרידמאן, מרס. מ. אווערבאך, מרס. לע־נאף און מרס. ס. אווערבוך; מרס. אס־טראווסקי קאסירערן; קלארא טשעטשיק געגעראל סעקרעטארן; אן עקזעקוטיווע קאמיטעט איז דערווייזלט געווארן. מיט דעם אפמאך, אז ביים צווייטן דזשענעראל מיטינג זאלן נאך צו קומען פרויען, איז דער מיטינג געשלאסן געווארן.

* * *

זונטאג, דעם 14טן דעצעמבער זיינען פארגעקומען וואלן ביים קיעווער פרי־לאאן און אייד אסס"ן. פאלגנדע באאמטע זיינען דערווייזלט געווארן פאר'ן יאר 1931: סעם אוועבורם, פרעזידענט, פער־טער טערמין; ה. דראפקין, וויצע־פרעזי־דענט; סעם באקאלינסקי, קאסירער, פער־טער טערמין; יצחק מאראשינסקי, רעקאר־דינג סעקרעטאר, פערטער טערמין; ראזי באום 'סיק טשערמאן', אין קאמיטעט זיי־נען דערווייזלט געווארן: קרינער, בראוועג־דער, קאזאק, ה. גארבערג, רויטמאן, א. מאראשאנסקי און מ. סילווער.

דער זעלבן אוונט איז דורכגעפירט גע־ווארן א פארווייזונג פון דער אויבנדער־מאנטער ארגאניזאציע אין פרי־אינסטי־טוט. מיטגלידער פון דער ארגאניזאציע האבן אויפגעפירט אן איין־אקטער. די פאלגענדע האבן זיך באטייליקט: יצחק מאראשינסקי, א. מאראשינסקי, וויינרוב, ה. דראפקין, פוירסי פארטנאי, ניטל לאר־בעל און מיס פאול.

דער עולם האט פארבראכט אן אמוזירנ־דיקן אוונט.

* * *

שבת, דעם 6טן דעצעמבער האבן די מיטגלידער פון 'היברו פרענדס לאדזש' (אידישע פריילט) דורכגעפירט א סורפריז פארטי פאר מר. סעם שאר, פון שאר קענ־די קאמפאני, וואו ער איז א מיטגליד.

די דאזיקע פאסירונג איז פאר מר. און מרס. שאר געווען אן אמת'ע איבעראשונג ווען א צאל פריינט זיינען פלוצלונג אריינ־געקומען אין זייער היים אין וועלינגטאן אפארטמענטס.

מר. און מרס. שאר זיינען באלד גע־ווארן 'ביזי' אויפצונעמען די געסט און עס איז באלד געשאפן געווארן א יום־טוב'די־קע אטמאספערע און דער עולם האט זיך געלאזט וואוילגיין שמחה'דיק ביז שפעט אין דער נאכט. מר. שאר איז פרעזענטירט געווארן מיט א שיינער מתנה פאר וואס ער האט אויסגעדריקט זיין דאנק ווי אויך פאר דער איבעראשונג וואס איז פאר אים געווען זייער אנגענעם ווי אויך פאר זיין פרוי.

* * *

די טיי וואס איז גענעבן געווארן פון מרס. זלאבינסקי, פרעזידענטן פון דער ליידיס אקזיליערי פון תלמוד תורה, צו גונ־סטען דער תלמוד תורה, איז געווען זייער דערפאלגרייך.

די טישן זיינען געווען דעקאָרירט מיט שיינע בלומען און צובייסנס זיינען פער־ווירט געווארן. די פרויען מרס. ח. הערים, מרס. מ. ווייזדמאן, מרס. י. פינקלשטיין, מרס. ד. פריד, מרס. ארלאף, מרס. ל. קאַ־האן, מרס. גאלדבערג, מרס. אייבראמס, מרס. הערי פינקלמאן, פון וועסט סעלקירק, און מרס. ל. אייבראמס, האבן ארויסגע־האלפן אין דער ארבעט צו באדינען די געסט.

* * *

די בני יעקב האט געפייערט איר 2טן יובילײ, זונטאג, דעם 14טן דעצעמבער, אין תלמוד תורה זאל. איבער 200 אין צאל זיינען זיך צוזאמענגעקומען די מיט־גלידער מיט זייערע פרויען, צו פייערן דעם גרויסן יום טוב. די טישן זיינען געווען גע־גרייט פון מרס. לעווין פון לעווינ'ס רעס־טאראן, מיט כל טוב און מיט אלערליי געטראנקען. חזן מעקס ווייגשטאק האט גע־בענשט חנוכה־ליכט. רעדעס זיינען געהאל־טען געווארן פון איינינקע פון די גרינדערס פון 'בני־יעקב' און פון טשערמאן. אלע האבן אויסגעשפראכן די צופרידנהייט פון דעם דערפאלג, וואס אין אזא קורצער צייט — בלויז 2 יאר — און די סאסייטי צייל־שוין איבער 200 גוט־שטיענדיקע מיטגלי־דער. די סאסייטי איז די 'בייבי' פון אלע וויניפעגער פרי לאאנס, און האט שוין אבער איבערצייגט צו שטיין א גאנץ יאר מיט בלויז 1½ פראצענט אינטערעסט און האט אויך ארויסגעהאלפן דעם ארץ־ישראל הילפס פאנד מיט $75.00 און דעם מאונט כרמל קליניק מיט $50.00. דער באריכט איז אנגענומען געווארן מיט צופרידנהייט. נאך דער סעודה האט זיך דער עולם אוועק־געלאזן טאנצן אונטער די קלאנגען פון א גרויסארטיקן ארקעסטער, אונטער דער פי־רערשאפט פון מר. וואנעלא. דער עולם האט פארבראכט ביז שפעט אין דער נאכט, און האט פארלאזן דעם זאל וויינשנדיק דעם פרעזידענט מיט דעם קאמיטעט צו פייערן דעם 25־יאריקן יובילייאום און די משפחה זאל זיך מערן.

אב. כהן

* * *

א שיינע פארטי איז געגעבן געווארן אין דער היים פון מרס. נאדראן, 552 פלארא עווענוי לכבוד מרס. ס. שווייד, וועלכע פארט אפ מארגן 5 אזיינער נ. מ. מיט דער סי. ען. אר. קיין סט. פאול, וואו זי וועט פארברייינגען א פאר טעג ביי אירע שוועס־טערס, און פון דארטן וועט זי אפפאר קיין ניו־יאָרק, וואו זי וועט זיין א גאסט ביי אירע שוועסטער.

די פארטי איז געגעבן געווארן פון מרס. שווייד'ס שוועסטערס: מרס. נאדראן און מרס. סטאלבערג. מרס. שווייד איז פון זיי פרעזענטירט געווארן מיט א שיינער מת־נה. זי האט אויך געקראגן פרעזענטן פון אירע פריינט, מרס. פרידמאן און מרס. וואלק.

פאלגנדע פרויען זיינען אנוועזנד געווען: שווייד, נאדראן, סטאלבערג, פרידמאן, וואלק, קלינערמאן, גלעס, קאווער, באראסקי, גלעדסבערג, קאווען, ארמעיר, ל. כוואל און וויניק.

* * *

די יערלאכע נאמינאציע און וואלן־פאר־זאמלונג פאר'ן מאונט כרמל קליניק, וועט פארקומען אין קליניק זונטאג אוונט, דעם 11טן יאנווער, 1931.

* * *

א סיום משניות

זייער א נייסטדייכער סיום משניות איז דורכגעפירט געווארן זונטאג אוונט, דעם 7טן דעצעמבער אין "משניות שול", סטע־לא און ראבינסאן סט. מר. באר. איז גע־ווען דער חתן הסיום, און האט נאכ'ן סיום געזאגט זייער א שיינעם "הדרן" וועלכער וועט בלייבן אין זכרון ביי אלע וועלכע זיינען געווען אנוועזנד. דערנאך האט גע־רעדט הרב זילבערשטיין, זייער הארציק ווענן דער גרויסער וויכטיקייט פון לערנען תורה ביי אונז אידן; ווי אזוי דאס לערנען היט אפ, אז מ'זאל חלילה ניט נכשל ווערן אין קיין מעשים תעתועים. נאכדעם האט חזן נ. קושניר געזונגען מעגינא דשמחה. אבער ניט צו דיינקען, אז ס'האט חלילה געפעלט עולם הזה ביים טיש. משקה איז געווען אמת'ער יין המשומר. און לרוב, עסן איז געווען מדגני מלך. ס'איז געווען זייער א ליבהאריקיע שמחה סיי אין רוח־ניות און סיי אין גשמיות. אנוועזנד זיי־נען געווען זייער א גרויסער עולם. ביי אלעמען וועט פארבלייבן די הויכע גייס־טיקע שטימונג פאר א לאנגער צייט.

מאונט כרמל קליניק פייערט 55טן געבורטסטאג פון ס. ב. לעווין

זונטאג אוונט, דעם 14טן דעצעמבער איז אין מאונט כרמל קליניק געפייערט געווארן א צוויי־פאכער יום־טוב, און דאס איז געווען די פייערונג פון חנוכה און די פייערונג פון דעם 55טן געבורטסטאג פון דעם ערן־וויצע־פרעזידענט, מר. ס. ב. לע־ווין. צו דער געלעגנהייט איז סערווירט גע־ווארן א פיינער מאלצייט און דער עולם האט פארבראכט א פיינעם אוונט.

מר. א. א. הורוויץ איז געווען דער פאר־זיצער. א צאל רעדנער האבן געלויבט מר. לעווין פאר זיין גוטער ארבעט פאר'ן קלי־ניק.

יונגע פרויען סיסטערהוד דער־ווייל נייע באאמטע

דעם 18טן נאוועמבער האט די יונגע פרויען סיסטערהוד אפגעראלטן א וואלן פארזאמלונג אין י. מ. ה. א. זאל. די פרע־זידענטן, מרס. ה. שאפירא, האט דערעפנט די פארזאמלונג און מרס. דזש. קריקלאף, סעקרעטארן, האט געלעזן א באריכט פאר דער נאנצער צייט, זונט די יונגע פרויען סיסטערהוד האט זיך אָרגאנזירט.

מרס. בערלין, פינאנץ סעקרעטארן האט אפגעגעבן א פולן באריכט פון אלע אריינ־קומענדיקע און אויסגעגעבענע געלטן. א באריכט איז געלעזן געווארן פון דעם אויר־דיטאר, מר. קליפער. מרס. שאפירא האט באראנקט אלע מיטגלידערנס פאר זייער קאָ־אפעראציע אין פארלויף פון לעצטן יאר.

די פאלגנדע באאמטע זיינען דערווייזלט געווארן פאר'ן יאר 1931: מרס. ה. שאַ־פירא, ערן־פרעזידענטן; מרס. דזש. קרי־קלאף, פרעזידענטן; מרס. ל. וואלדמאן, ערשטע וויצע־פרעזידענטן; מרס. דזש. בע־לאנוס, צווייטע וויצע־פרעזידענטן; מרס. י. פארטער, קאסירערן; מרס. בערלין, פי־נאנץ סעקרעטארן; מרס. מ. א. בלום, רע־קארדינג סעקרעטארן; מרס. ס. פארטער, אינוועסטיציישאן טשערליידי; מרס. מ. א. בלום פובליסיטי פארזיצערן; "באארד" מיטגלידערנס: מרס. ס. באסאגוסקי, דזשייקאב, מ. באראדיצקי, ס. וו. היגינס, ס. שאפירא, באריש, שוסטער, בעלאנוס, בלומבערג, וואלדמאן, י. פארטער, קירנאר־סקי, גרינבערג, פעסאטשין, פארטנאי, פליישמאן, י. קאהען, ל. מעלאן, ה. שאַ־פירא, לאנדער, קאפ, בעל, דזש. בראַ־דיצקי, י. שייפער, מאראשינסקי, בלים.

אין דער סאשעל קאמיטע זיינען דער־ווייזלט געווארן: מרס. ס. שייפער, פאר־זיצערן, און די פאלגנדע פרויען: דזש. בלומבערג, ה. קירנאווסקי, דזש. קעי, א. ראזנבערג, ס. פארטער, קאוונאטט, באריש, י. פארטער, ס. וו. היגינס, דזש. בעלאנוס, דזש. שוסטער, דזשייקאב, ס. שאפירא, ס. קאפ, ל. וואלדמאן, י. קאהען, ס. בליס.

סיק וויזיטינג קאמיטע: ה. קירנארסקי, פארזיצערן; דזש. קעי, ס. וו. היגינס, ס. בליס, נ. פארטנאי, ס. פארטער, ס. באַ־סאווסקי און מרס. פליישמאן.

פאטש פאטש קיכעלאך

(צום קונסט אוונט פרייטאג 19טן דעצ.)

פאלקס לידער האבן א באזונדער מעלה: זיי ווערן קיינמאל נישט אלט, פארקערט, וואס עלטער, — אלץ צוציענדיקער און שענער, ווייל אין יעדן דור זיינען מען עס אנדערש און יעדער דור גיט עפעס צו צום טאן פון ליד.

דאס פאלקס ליד דערמאנט אונז אלע־מאל אין געוועזן און איינן לעבן, דערפאר זוכן מיר ניט אין פאלקס ליד דאס שיינע ווערט, נאר דעם טאן, די שטימונג, דעם געפיל וואס עס טראגט מיט זיך.

מ'גיט א זינג א סטראפע פון אן אמת פאלקס ליד און עס שטייט שוין בולט אן בילד פאר די אוינן, א בילד וואס ערדערער האט איבערגעלעבט. דערפאר ציט עס אזוי צו הערן דאס פאלקס ליד.

זעלטן אבער האט מען די געלעגנהייט צו הערן א פאלקס ליד נישט נאר שיין געזונגען, נאר וואס וויכטיקער גוט אויס־געטייטשט. ס'זאל זיך באמת שאפן דאס בילד וואס האט ליד דארף מיט זיך פאר־שטעלן. אפט פארבייט מען ביי אונז לייכ־טע טעאטער לידלאך פאר פאלקס לידער. דארף מען דאריבער באגריסן דעם מוטער פארא'ין פאר'ן אראנזשירן דעם מוזיקאלי־שען קונסט אוונט דעם 19טן דעצ., וואס וועט האבן א באזונדער רייכן אויסוואל פון פאלקס לידער אראנזשירט פון באַ־וואוסטע קאמפאזיטארן.

די טאלאנטפולע אפערע זינגערן פאשא אייבל וועט א חוץ לידער אין פארשיידענע שפראכן אויך זינגען א רייע אידישע פאלקס לידער ווי "צום באדעקנס", "דער פאדעס" אראנזשירט פון ליאוו, תחנים — פון גאלוב, "וואלס מיין טאטע רייך גע־ווען" — לאזאר ווייגער, "נר תמיד," "פאטש, פאטש קיכעלאך" און אנדערע.

דאס לעצטע ליד, איז בלויז די ווערטער פירן אונז אריין אין די יארן, ווען טאטע מאמע קוועלן פון די חכמות פונ'ם יונגן קינד און "פאטש, פאטש קיכעלאך" פאר־מאנט א באזונדערן חז. ס'ווילן זיך עס הערן און הערן ספעציעל אין א גוטער קינ־דערשישע אויסטייטשונג.

דער הינער טעאטער עולם האט איצט א געלעגנהייט צו הערן גוט זינגען א פאלקס ליד און ס'איז צו דערווארטן, אז דאס פלעיהאוז וועט זיין געפאקט.

א חוץ די געזאנג נומערן, וועלן אויך דורכגעפירט ווערן אנדערע קינסטלערישע נומערן געשפילט פון אן אינסטרומענטאלן טריא און מאדערנע סטיליזירטע טענץ. אן אוונט פון כל טוב. מ'טאר אזא געלעגנ־הייט נישט דורכלאזן. דער וויניפעגער עולם דארף באווייזן, אז ער שאצט אפ א קונסט אוונט.

בילעטן צו פאפולערע פריזן אין א באַ־גרעניצטער צאל נאך צו באקומען. מ'קאן באשטעלן דורכן' טעלעפאן 192 54.

אלף.

וועסטערן קאנאדעס
ליבלינג פאר ארום א
האלבן יארהונדערט

באשטעלט איצט אייער סטאק פון

פאר אלע שמחות
PHONE 42 304-5-6

איין זאך, ווייניקסטנס, איז זיכער — אין קויפן א בוירק זייגער זיינען אלע צווייפלען אוועק.

דער נאמען בוירקס, געערט אין פאר־לייף פון פופציק יאר אלס זיי־נער סוחרים, שטייט אלס נאראנטיע פון ווערט, סטייל און ראיעלקייט.

בוירקס האט מאדעלן צו אלע פאר־לאנגטע פריזן — אין אלע שיינע עפעקטן — יעדער פון בעסטן ווערט וואס דער מארקעט דערמעגלאכט.

דער זיינער אילוסטרירט:

טשייסד גאלד פילד קייס מיט סערווים מואוומענט, $25.00.

מיט קאווענדיש מואוומענט $35.00

מיט דאונינג סטריט מואוומענט $45.00

HENRY BIRKS & SONS LIMITED

עטאבלירט איבער א האלבן יאר הונדערט.

JENNET WHYTE
פיאנא און טעאריע
ספעציעלע אויפמערקזאמקייט געגעבן צו אנפאנגער פיופלס צונעגרייט פאר עקזאמיניישאנס
334 BANNERMAN AVE. PHONE 51 433

עס וועט זיך איך באצאלן צו אדווערטייזן אין
"דאס אידישע וואָרט"

MACDONALD'S
10¢
CIGARETTES
בלענדעד ווירדזשיניע

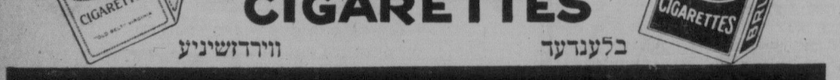

אייער דאס וועט איך קויפן 10 ריכטיגע סיגארעטס, אויב איך וועט פאר־לאנגען מעקדאנעלד'ס נייווי קאט פאר'ן ווירדזשיניע דויבערער — אדער מעקדאנעלד'ס ברונעט פאר דויבערערפון בלענדעד.

האַלט א פרייען דאַטום פאַר ניי-יאָר וואָך
און זעט די פאַנטאַזיע
"סינדערעלא" אין פּלעיהאוז

א טתנה וואָס וועט דויערן א לעבנלאַנג - -
א פריקער קורס אין שטימע קולטור און דראַמאַטיקס
ספּעציעלער חנוכה אָנבאָט
טעלעפאָנירט פאַר אינפאָרמאַציע צו
MABEL HARBOUR
(Elocution Gold Medalist, L.A.M.)
366 ST. JOHN'S AVENUE RES. 88 892

אויפטערקאָם
א מאַס מיטינג ווערט פאַררופן מאָנטאָג, דעצ. 22, 8 אָוונט אין דער גרויסער תלמוד תורה
(טשאַרלס און פּלאַרא)
אַלע אַנהייַנגער פון דער שטאָט קאָמיטע זיינען געבעטן קומען און הערן א באַריכט פון די איצטיקע פאַרהאַנדלונגען. די קאָמיטע וועט איבערגעבן דעם איצטיקן צושטאַנד און אַלע איינצעלהייטן וועגן די לעצטע אַנאַנסן אין "דאָס אידישע וואָרט".
אינטערעסאַנט פאַר אייך — קומט אַלע
די שטאָט קאָמיטע בשר כשר

גוטע פעטע אַלאַסקאַ הערינג
פאַר ווייניפּעג און מערב קאַנאַדע
איך לאָז וויסן צו אַלע ווייניפּעגער און מערב קאַנאַדער סטאָרקיפּערס, אַז איך האָב ערשט אריינגעקראָגן א נייע קאַר פעטע אַלאַסקאַ הערינג אַלע סייזעס.
שטעלט צופרידן אייערע קאָסטאָמערס
שיקט באַלד אריין אייערע אָרדערס
בעסטער סאָרט הערינג צו מעסיקע פּרייזן
נאַנצע און האַלבע פעסלאַך
— אויך —
די גוט-באַקאַנט און באַליבטע שיקאַגאָ כשר געוויכערטע
פליישן, וואורשטן, ווינערס און אַלע אַנדערע
פלייש פּראָדוקטן
פריש, געשמאַק און באַטעמט
מיר האָבן עס שטענדיק אין סטאָק צו אייער באַקוועמלאַכקייט
טעלעפאָנירט, שרייבט אָדער טעלעגראַפירט
צו
CHICAGO KOSHER SAUSAGE CO. LTD.
י. אַוועדבאַך, פּרעזידענט
358 Flora Ave., Winnipeg Phone 54 015

פאָרט גערי
קלינערס און דייערס
וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם
[(אין איר זאָלט זיך הייליקן היינט אין מאָרגן, און זיי זאָלן צעוואַשן זייערע קליידער).]
איסקלייבנדיק די פירמע צו וועמען איר זאָלט שיקן אייער דראַי קלינינג; זאָלט איר ניט בלויז נעמען אין אָנבאַטראַכט איר סייז, נאָר אויך איר אַרבעט און איר באַדינונג.
מיר גיבן אייך ביידע
זייענדיק איינער פון די גרעסטע דריי קלינינג פּאַבליקס אין מערב קאַנאַדע, אויסגעשטאַטעט מיט דאָס בעסטע וואָס מאָדערנע וויסנשאַפט קאָן פּראָדוצירן, וואָס מאַכט דעם פּראָצעס פון אונזער אַרבעט פערפעקט.
אונזערע טאָג-טעגלאַכע פּרייזן
מענערשע סוטס — דראַי קלינד, געפּרעסט און דעליווערד — אַלע קליינע ריפּערס פרייע — $1.00
לײַדיס פּליין דרעסעס — דראַי קלינד, געפּינישט און דעליווערד — אַלע קליינע ריפּערס פרייע
פאַר שנעלער און פּינקטלאַכער באַדינונג
טעלעפאָן 54 063
Fort Garry DEPENDABLE
DYERS AND CLEANERS LIMITED
B. W. SILVER, General Manager
פלעגט און הויפּט אָפּיס:
324 YOUNG ST., AT PORTAGE AVE. PHONES: 37 061-2-3-4
NORTH END BRANCH 1028 Main St., Phone 54 063
FORT ROUGE BRANCH 800 Corydon Ave., Phone 48 697

בריוו פון וואַנקאַווער

פון מם יוד

נאַציאָנאַלער מאַסקאַראַדן באַל פון "צעירי ציון"

די אָרגאַניזאַציע "צעירי ציון" האָט דורכגעפירט אין קהל'שן צענטער דעם נאַציאָנאַלן מאַסקאַראַדן באַל, וועלכער איז דורך מיט גרויס דערפאָלג. א היבשער עולם האָט אָנגעפילט דעם זאַל און האָט זיך שטאַרק משמח געווען הן אין מאַנצן און הן פון די נאַציאָנאַלע קאָסטיומען.

דעם ערשטן פּריז פאַר דעם בעסטן קאָסטיום האָט באַקומען מיס רעי לוק; סעמבורג וועלכע האָט פאָרגעשטעלט "געדעכטיקייט". דאָס איז געווען א יונגע פרוי, אָנגעטאָן אין א ווייס-בלויען קאָסטיום, וועלכע האָט געטראָגן א וואַגשאַל. אויף איין זייט איז געלעגן "דאָס ווייסע פּאַפּיר" און אויף דער צווייטער זייט — מוט, אַרבעט, האָפענונג און גערעכטיקייט. דער אורטייל איז געווען. לויט ווי מ'האָט געקענט פאַראויסזען. א גינסטיקער פאַר דעם דאָזיקן קאָסטיום אַלס אָרגינעלסטער, בפרט אַז געדעכטיקייט האָט איבערגעוועזן . . .

דעם צווייטן פּריז האָט באַקומען מיס ראָזע גאַלצמאַן פאַר איר מאַסקע "אַר פישקין" אָדער "דער נאַציאָנאַל פאַנר". דעם דריטן פּריז האָט באַקומען יצחק אַבראַמאָוויץ אַלס "החלוץ" אָנגעטאָן אַלס החלוץ, איז ער גענאַנגען מיט שווערן האַמער אויף דער פּלייצע, גענרייט ביי יערן כאַמענס צו צעקלאַפן דעם גרויסן שטיין "דאָס ווייסע פּאַפּיר" וואָס איז געלעגן פאַר אים.

די איבעריקע וואָס האָבן באַקומען פּריזן זיינען געווען מר. גורוויץ אַלס א "חסיד" און מיס שרה ווינער אַלס א רבי'צן".

די דזשורי איז באַשטאַנען פון צוויי מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע, מ. יפה און י. באַראַק; און מ. ראַטשטיין, ע. קאַצענעלסאָן און י. וואַלדמאַן.

דער מאַסקאַראַדן-באַל האָט בכלל געמאַכט א גרויסן מאַטעריאַלן און מאָראַלישן דערפאָלג.

די אָרגאַניזאַציע "צעירי ציון" באַדאַנקט אַלע חברים וואָס האָבן געהאָלפן אין דער אַרבעט ובפרט די אַנפירער מיטן באַל י. ווייַנק און ב. וויינשטיין, וועלכע האָבן זיך אויסגעצייכנט אויף אַלע אופנים. עס ווערן אויך באַדאַנקט די הערן מ. מאַלקאָוו, י. ראַם, ל. קאַסטמאַן און מ. פרידמאַן וועלכע האָבן געגעבן די פּריזן פאַר דער אַרזיקער אונטערנעמונג.

א חנוכה אָוונט ביי דער פרויען אָרגאַניזאַציע פון בני ברית

זונטאָג, די ערשטע נאַכט פון חנוכה איז פאַרגעקומען אין קהל'שן צענטער א פייערונג ביי דער פרויען אָרגאַניזאַציע פון "בני ברית".

די פּרעזידענטן פון דער אקזילערי מרס. ה. נעמעץ האָט געעפנט דעם אָוונט און זי האָט איבערגעגעבן די פאַרזיצער שאַפט מרס. י. אַבלאָוויץ, וועלכע האָט אָראַנזשירט די פּראָגראַם.

נ. פעלמאַן, א תלמיד פון תלמוד תורה האָט געזונגען "אַלי, אַלי". מרס. ריטנבערג האָט געזונגען א פאַר לידער אין אידיש און אין ענגליש, און האָט זיך אַרויסגעוויזן אַלס א גוטע, הגם נישט גאַר געשלטע זינגערן.

עס קומט פאַר א מיניסטרעל-שפּיל אין וועלכער עס באַטייליקן זיך נ. דייוויס און נ. ווינינגער. י. ב. יאַפּע טרעט אַרויס מיט א געזאַנג סאָלא "מאַיר'קע מיין זון". נ. דייוויס גיט א פאַר ענגלישע קופּלעטן צוגעגעפּעפערט מיט אידישע ווערטלאַך.

די שפּיל ווי אויך די קופּלעטן, הגם זיי אַמוזירן דעם עולם, זיינען אָבער אויף דעם גאַנץ באַקאַנטן שטייגער, וואָס אויף א אידישער שמחה פּאַסן זיי זיך ניט. די אַרטיסטן זיינען בעצם גאַנץ באַנאַבטע. אָבער זייער רעפּערטואַר איז ניט קיין באַרידנדער. זאָלן זיי בעסער אויסנוצן קינסטלערישע אידישע טעמעס, דאָן וועט עס זיין א דאַנקבאַרער אויפטריט.

עס טרעט אַרויס ד. דייוויס מיט א פאַר געזאַנג נומערן אין ענגליש און רעזו. פאַסטינסקי וועלכער ניט געלונגען א פאַר אידישע פאָלקס-לידער.

רעזו. פאַסטינסקי רעדט אויף וועגן דער באַדייטונג פון חנוכה. מיטן געזאַנג פון "התקוה" ווערט די קאַנצערט אָפּטייטונג געשלאָסן.

עס גייט אָן א קאַרטן שפּיל. לייכטע צובייסן ווערט פאַנאַנדערגעטיילט דעם עולם און צום סוף ווערט געוואָרפן גרל פאַר א זילבער-פּוקס קראַנז, וועלכן מיס ליליען שוואַרץ געוויינט.

מרס. לאַנדא וועלכע האָט מנרב געווען דעם קראַנז פאַר דער אָרגאַניזאַציע ווערט רעפּרעזענטירט מיט א מתנה און אויף א ריי אַנדערע מיטגלידער וועלכע האָבן זיך אויסגעצייכנט.

די הכנסה פון דער אונטערנעמונג איז געווען איבער פיר הונדערט דאָלאַר.

דער אָוונט האָט איבערגעלאָזן אַן אויסנצייכנטן איינדרוק.

קאָמיטעט פון "בני ברית"

לעצטנס איז אויסגעוויילט געוואָרן א נייער קאָמיטעט פון "בני ברית" פאַרן קומענדיקן יאָר, אין פאָלגנדן באַשטאַנד: ה. נעמעץ — פּרעזידענט, י. מ. גאָלד-סמיט — וויס פּרעזידענט, ס. א. גאָלד-סטאַן — סעקרעטאַר, ל. מאַרעי — פינ. סעקרעטאַר, נ. דייוויס — קאַסיערער, ס. ל. גרין — מאַניטאָר, מ. פּאַטער — געהילף מאַניטאָר, מ. גלאַסקאָמאַן — וואַרדען, י. דירעלקאַר — שומר הסף, מיס-גלידער: י. ל. פאַסטמאַן, ה. קעמפּ און ל. נאַראַש.

לעקציע פון ל. מלאך

אין שלום אַליכם אינסטיטוט איז פאַרגעקומען א לעקציע פון ל. מלאך אויף דער טעמע: "וואו אידיש לעבט און וואו אידיש גייט אונטער".

א שוועסטער האָט אויסגעכאַפּט דער שוועסטערס מאַן

עס וועט אפשר קלינגען ווי א מעשה, אָבער ס'איז פאַרט א געשעענער פאַקט, און דאַריבער וועלן מיר דאָס איבערגעבן מיט אַלע פּרטים.

מיט צען יאָר צוריק האָט די טאָכטער פון אַן אָנגעזעענעם פיראַדעלפיער אידישער פאַמיליע געהייראַט א יונגערמאַן, וועלכער שטאַמט אויך פון פראָמינענטער פאַמיליע.

די חתונה איז געווען איינע פון די שענסטע אין שטאָט און די צייטונגען זיינען דאָן געווען פול מיט אַט דער חתונה — מיט דער פאַראייניקונג פון די צוויי פראָמינענטע פאַמיליעס.

אויף מאָרגן נאָך דער חתונה איז דאָס פּאָרל אוועקגעפאָרן אויף א "האַנימון" רייזע וואָס האָט געדויערט עטלאַכע מאָנאַטען. זיי זיינען אויסגעווען א וועלט. צוזאַמען מיט זיי איז אויך מיטגעפאָרן דער פרוים א אינגערע שוועסטער.

ווען זיי זיינען געקומען צוריק אַהיים, האָט די פרוי אָנגעהויבן צו באַמערקן, אַז דער מאַן שענקט צופיל אויפמערקזאַמקייט צו איר שוועסטער.

זי האָט שטאַרק ליב געהאַט איר מאַן און דאָס האָט אין איר אַרויסגערופן אביסל אייפערזוכט. אָבער באַטראַכטנדיק זיך אביסל האָט זי זיך פאַר זיך אַליין פאַרשעמט פאַר צולאַזן צו זיך אַזא געדאַנק. אומעגלאַך — איר איינגע שוועסטער וועט דאָך פון איר ניט אוועקרויבן איר מאַן און צעשמעטערן איר פאַמיליען גליק.

אַזוי איז געלאָפן די צייט און די פרוי האָט איינגעזעען, אַז זי האָט יאָ אורזאַכן צו פאַרדעכטיקן איר שוועסטער, צו אָפּט זיינען זיי ביידע — איר מאַן און שוועסטער — געווען צוזאַמען און ער האָט איר שוין אָפּן אָנגעהויבן אַרויסזייַן צופיל ליבשאַפט און צערטלאַכקייט.

אַזוי האָט עס אָנגעהאַלטן ביז די נעטראַפעניע פרוי האָט איינגעזעען, אַז עס איז שוין צייט צו מאַכן איר שוועסטער פאַרוואָרפן.

אין זי איז געטראָפן געוואָרן פון א בליץ ווען איר איינגערע שוועסטער האָט איר סאַרקאַסטיש אָפּגענטפערט אויף איר פאַרוואָרף, אַז ווען א פרוי ווייס ניט ווי צו האַלטן איר מאַן געבונדן צו זיך, פאַרדינט זי אים ניט אין דאַרף-אים פאַרלירן.

די פרוי איז געוואָרן פאַרצווייפלט צו שטאַרק האָט זי געליבט איר מאַן צופיל און האָט זי געליבט איר פאַמיליען לעבן אום אריינצונעמען זיך אין זיינען צו צעברעכן איר היים.

זי האָט זיך געבעטן ביי איר מאַן און ביי איר שוועסטער, און ווען זי האָט איינגעזעען, אַז איר בעטן זיך האָט ניט קיין גרויסע ווירקונג האָט זי ווען דעם דערציילט דער פאַמיליע און גנרלאַך אין שלום געשאַפן געוואָרן, — אַמווייניקסטנס אַזוי האָט עס אויסגעזעען.

אין די פרוי וועלכע האָט אַזוי געליטן פון דעם שרעקלאַכן געפיל, אַז איר אייגענע שוועסטער האָט געזוכט אוועקצורויבן איר מאַן, האָט אביסל פרייער אָפּגעאָטעמט אין דאָס לעבן זיך ווידער אָנגעפאַנגען צו פילן גליקלאַך.

מיט א פאָר יאָר צוריק, האָט איר מאַן איר פאַרגעשלאָגן, אַז זיי זאָלן מאַכן א רייזע נאָך אייראָפּע און דער פרוי איז דאָס שטאַרק געפעלן געוואָרן. זי איז מיט דעם געווען איבערצייגט, אַז איר מאַן האָט אַנגענומען אַט דעם בריוו אַז זי זאָל מאַכן א רייזע נאָך אייראָפּע און דער פרוי איז דאָס שטאַרק געפעלן געוואָרן. זי איז מיט דעם געווען איבערצייגט, אַז איר מאַן האָט אַט דעם בריוו אַנגענומען אויף א ריי אַנדערע מיטגלידער וועלכע האָבן זיך אויסגעצייכנט.

די הכנסה פון דער אונטערנעמונג איז געווען איבער פיר הונדערט דאָלאַר.

דער אָוונט האָט איבערגעלאָזן אַן אויסנצייכנטן איינדרוק.

קאָמיטעט פון "בני ברית"

לעצטנס איז אויסגעוויילט געוואָרן א נייער קאָמיטעט פון "בני ברית" פאַרן קומענדיקן יאָר, אין פאָלגנדן באַשטאַנד: ה. נעמעץ — פּרעזידענט, י. מ. גאָלד-סמיט — וויס פּרעזידענט, ס. א. גאָלד-סטאַן — סעקרעטאַר, ל. מאַרעי — פינ. סעקרעטאַר, נ. דייוויס — קאַסיערער, ס. ל. גרין — מאַניטאָר, מ. פּאַטער — געהילף מאַניטאָר, מ. גלאַסקאָמאַן — וואַרדען, י. דירעלקאַר — שומר הסף, מיטגלידער: י. ל. פאַסטמאַן, ה. קעמפּ און ל. נאַראַש.

לעקציע פון ל. מלאך

אין שלום אַליכם אינסטיטוט איז פאַרגעקומען א לעקציע פון ל. מלאך אויף דער טעמע: "וואו אידיש לעבט און וואו אידיש גייט אונטער".

וואו איז מזרח?

א איר האָט געהאַלטן א שטיקל אַכסניה אין א דאָרף, וועגן אידישע ענינים האָט ער זייער ווייניק געוואוסט, אָבער אין אַכסניה האָט ער געהאַט און געמאַכט א לעבן פון דעם, וואָס א איד פלעגט אַמאָל צו אים פאַרפאָרן. נו, א איד פאַרפאָרט אין אַן אַכסניה שטעלט זיך דאָונען און וועגן א איד דאָרף דאָונען פרעגט ער זיך נאָך וואו מזרח איז. אַזוי איז דער שטייגער, איז אָבער אונזער אַכסניה'ניק געווען אַן עם הארץ אַז ער האָט ניט אָנגעהויבן צו וויסן וואָס עס באַדייט אַפילו דאָס וואָרט מזרח. איז וועגן א איד פלעגט פרעגן:

— וואו איז מזרח?

פלעגט דער בעל אַכסניה א קוועטש טאָן מיט די פלייצעס. ער ווייסט ניט.

איינמאָל רופט זיך אָפּ דער בעל אַכסניה צו זיין ווייב:

— דו הערסט, אַז אַלע אידן וואָס פאַרפאָרן צו אונז האַלטן אין איין נאָכפרעגן זיך אויף מזרח וואָלטן מיר קענען לייגן געלט און עס וואָלט אפשר אריינגעפאַלן אביסל פרנסה.

ענטפערט דאָס ווייב:— ווייסטו וואָס לאָז זיך אוועק אין שטאָט און קויף אביסל מזרח וועט אפשר טאַקע גאָט העלפן.

פאָלגט דער ישוב'ניק, לאָזט זיך אוועק אין שטאָט און וועמען ער באַגעגנט נאָר פרעג ער: וואו קויפט מען דאָ מזרח? האָט מען דעם ישוב'ניק אָנגעוויזן אויף א איד וואָס האַנדלט מיט אידישע סחורה מזוזות, תפילין און אַנדערע אַזעלכע זאַכן. איז אוועק אהין דער ישוב'ניק און בעט, מ'זאָל אים פאַרקויפן מזרח.

האָט דער ספרים הענדלער געוויזן דעם איד אַן אָפּגעדרוקטן "מזרח" (אַזאַ בילד מיט אַן אָפּגעמאָלטן "מזרח"), און ער זאָגט צו אים:

—דאָ האָט איר, ר' איד, א "מזרח" און טאַקע זייער א שיינעם, זייער א פייגעם, און היינגט עס אויף אויפן וואַנט, $4.600.

קוקט אָן דער ישוב'ניק די סחורה אַזוי ווי א האָן אין "בני אדם", נאָר ער שעמט זיך צו זאָגן אַז ער פאַרשטייט ניט וואָס מען גיט אים דאָ, ער נעמט דעם "מזרח" און פאַרט אהיים.

נעקומען אהיים האָט דער ישוב'ניק געטאָן ווי מ'האָט אים געהייסן, האָט דעם מזרח אָנגעקלאַפּט אויף א וואַנט פון זיין אַכסניה און — פאַרטיק און ער זאָגט צו זיין אידענע:

— נו, האָבן מיר שוין מזרח? וואָס דאָס איז אַזוינס זאָל איך אַזוי וויסן פון א גוטער קריינק, נאָר איך וועל דאָך פרעגן וועל איך הייסן באַצאָלן.

קומען ווייטער אידן אין דער דאָזיקער אַכסניה און אַז אידן זעען אַז אויף דער וואַנט היינגט א "מזרח", ווייסן זיי דאָך וואו מזרח איז, פרעגט מען שוין ניט דעם ישוב'ניק אויף מזרח און מען שטעלט זיך דאָונען און גענוג.

נייט אַזוי אריבער א צייט און דער ישוב'ניק זעט, אַז אידן האָבן אינגאַנצן אויפגעהערט נאָכצופרעגן זיך אויף מזרח, זאָגט ער צו זיין ווייב:

— נו, ווי געפעלט דיר? האָבן מיר ניט געהאַט קיין מזרח האָט מען סדר נאָכגעפרעגט זיך אויף מזרח, אַלע האָבן נאָר געוואָלט האָבן מזרח; מען האָט ניט געגעבן, ניט געטרונקען, אקאַפּיקע ניט געגעבן צו לייגן, גיב זיי נאָר מזרח! און אַז איך האָב שוין אריינגענומען מזרח אין שטוב, איז עפּעס ווי אויף צו לחכעים — אויס! וואָלט כאָטש איין איד געעפנט א מויל און געפרעגט אויף מזרח.

רעם מאַקאַריווער רבינ'ס היים
איז 413 באַיר עווע. דאָרט דאָונען ער בכמנין כל יום בביקר, 8 אַזייגער פונקט. ווי אויך אין אָוונט. טעלעפאָן 56 591

שיין — אוואָדע!
טאַקסידאָ אָדער דרעס סוט דראַי קלינד און געפּרעסט אין פערס'ם
פאַר $1.00
טעל. 37 266
Perth Dye Works Ltd.

שפּאַרט אייער קוילן ביל
און שטעלט אָפּ די ווינטן דורך האָבן אייערע טירן און פענסטער צוגעפּאַסט מיט די
אימפּראָוווד מעטאַל
וועטער סטריפּס
געמאַכט אין ווייניפּעג זינט 1906.
אָפּשאַצונגען פרייַ
J. F. DEELEY
1086 MAIN ST. PHONE 56 451

פּיינט אייער הויז איצט
שיין, גוט און בילליק
ראיעלע אַרבעט און צופרידנהייט
MAX GORDON
484 FLORA AVE.

Classified Section קלאַסיפייד סעקשען
ספּעציעלע פּרייז פאַר אַדווערטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג
איין פאַל, 5 ס. פאַר "אַנייס לייס" — פאַר 3 מאָנאַטן, $2.15
פאַר א וואָרט, 20 ס — פאַר 6 מאָנאַטן, $4.00
פאַר א מאָנאַט, 75 ס — פאַר 1 יאָר, $7.50

:: פערזענלאַכעס ::
PERSONAL
PROF. SCOTT 88 106
290 פּאַרטערדזש עוו. איבער לייסטאָוס מאָנאַטער נייסטע בעסטע פּאַסט מראָס און וואַלץ סטעפּס פלאַטאָ און סטריקטלי פּריוואַטע לעסאָנס. פולער קורס פון לעסאָנס $5.00.

ראַבערט גרעי סקול פון פיזישער קולטור
83 באַלמאָראַל פּליס, טעלעפאָן 409 39.

R.B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
ביזמען טעלעגראַפירט אַיבעראַל

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן א פּאָליסי אַז ניט דאַרפן. אייער דאַרפן דאָס אַז ניט האָבן.
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

אַקטיוו מעסענדזשער
טעלעפאָן 26 062
באַס, מאַטראָסייקלס, טראַקס. דעליווערי אין אַלע אירע בראַנטשעס.
ACTIVE MESSENGER SERVICE
119 Albert Street

טייפּרייטערס
באַנקראָט סייל. רעמינגטאָן, אַנדערוואָוד, וואָודסטאָק און א. וו.
T. A. WEIR
Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

LIGHTFOOT'S TALLY HO'S
פאַר שלינן פּאַרטיס
Phone 86 067 Evenings 23 258
הייסע וואַסער קאַר היטערס $ 7.50
"עסקאַהאָוסט" קאַר היטערס, $10.00
טרייבט ניט קיין קאַלטע קאַר היינטיקן ווינטער. און מאַכט ניט קיין טעות אין דעם פאַרט היטער וואָס איר קויפט. אונז זענען נייע 'עסקאַהאָוסט" היטערס זיינען זיכער און גיבן מאַנעטאַל א סך היץ. זיינען פּאַסיק פאַר ביזנעס אָדער פאַמיליע קאַרס. הייסע וואַסער היטערס זיינען לאַנגזאַם, אָבער גוט ווען שטענדיק נעטריבן. לאָזט אונז אַריינשטעלן פאַר אייך איינעם היינט.
MAGIC TIRE & BATTERY SERVICE
424 Graham Avenue

נעשעפט נעלעגנהייטן
Business Opportunities

אַפּאַרטמענט בלאָק, נאָרט ענד, 10 סוויטס, יערלאַכער רענט $4.718. פּרייז $23.000.
האָטעל, שטעטל פון 1.600, זיבעצן רומס, ביר פּיילס $1.000 א מאָנאַט. פּרייז $7.700.
דזשענעראַל, שטעטל פון 1.200, סטאָק $18.000, אומזאַץ $60.000. בילדינג צו פאַרענען.
מיר האָבן יעדער סאָרט און גרויס ביזנעס.
SCOTT REALTY CO. Ltd.
C.P.R. Office Bldg. Phone 89 044

פאַרלאַנגט א פאַרטנער צו א גוט עטאַבלירטער ביזנעס, וואָס איינגט גוטע רעוול טאַטן. מיט האָבן פון 6 ביז 8 טויזנט דאָלאַר. פאַר אינפאָרמאַציע זיך ווענדן צו ב. מ. מאַראַנץ און קאָ., 277 סעלקירק עוו. טעלעפאָן 984 56.

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

באַלטיק אַפּאַרטמענטס
מאַניטאָבאַ עווע.
צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקאָרירט. סקרינער באַלקאָנס.
מעסיקע רענט
זיך ווענדן צום קערטייקער סוויט "די." טעלעפאָן 668 56

צו פאַרענטן 1 אָדער 2 רומס, געפּוצט נישט אָדער ניט. זיך ווענדן אין 511 מעגנוס עווענוי.

צו פאַרענטן א 7 רום בריק הויז מיט א זומער קיטשען. פולי מאָדערן. מיט אָדער אָן גאַראַזש. קאַר. דאַפּרין און איינינגס. זיך ווענדן טעלעפאָן 52 165.

:: שטעלע פאַרלאַנגט ::
SITUATION WANTED

א באַי מיט 4 יאָר עקספּיריענס אין רושנעראַל סטאָר ביזנעס זוכט א פּאָזישאָן אין שטאָט אָדער קאַנטרי. באַזיצט 4 פאַראַכן. קאָן בוקקיפּינג. קאָן נעבן די בעסט רעפערענס ווענן עקספּיריענס. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט בוקס 3443.

עס איז בלויז א פראַגע פון מינוטן
אריינצושטעלן אַן "ער" אין "דאָס אידישע וואָרט"
אייער טעלעפאָן וועט אונז דערגרייכן אין נעצייטלעך טעלעפאָנירט
52 213
און אייער "ער" וועט דערשיינען אין דער זעלביקער אויסגאַבע

אַוטאָמאָביל איינטימער
מיר קאָנען אייך געבן גאַראַנטירטע אַרבעט און באַדינונג אין
ריפּעירס און אַריינשלעפן קאַרס
צו זייער מעסיקע פּרייזן
פון וואַשן ביז אינדזשין ריפּעירינג, טייער ריפּעירינג, גריזינג און אויליינג. מיר זיינען גוט באַקאַנט פאַר אונזער גוטער באַהאַנדלונג און ערלאַכקייט.
מיר פאַרקויפן נאָר סטאַר אויל פּראָדוקטן
MANITOBA SERVICE STATION
I. LANDER, Prop.
Main and Manitoba, Phone 53 000

ספּעציעלע רעדוקציעס
1,000 טאָן פאַרד קאָוק
500 טאָן קאָפּערס קאָוק
סטאָוו און נאָט סייז
בעסטע קוואַליטעט
רעגולאַר $15.50 א טאָן
$13.50
א טאָן
500 טאָן דראַמהעלער לאָמפּ בעסטער גרייד מוריי און עמפּייר מינעע
רעגולאַר $12.00 א טאָן
$10.75
א טאָן
עכטע ווערזשיניאַ בעקלעי פּאַקאַהאָנטאַס לאָמפּ, $15.00 א טאָן.
באַשטעלט אייער ווינטער זאַפּאַס איצט.
טעלעפאָנירט 29 709
McCRACKEN BROS.

וואַנצן און קאַקראָוטשעס
פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

קאָטעדזש פון 3 סוויטס, אין גוטן צוסטאַנד, באַזונדערע טירן און האַלס פאַר יעדער וואוינונג. קאָסט דעם איינגעטימער $4.500. א גרויסע מציאה פאַר $2.850. איילט זיך צו ווייל דאָס פון און וועט שנעל פאַרקויפט ווערן.
א גרויסע מציאה אין א סינגער סטעגר אין איינער פון די בעסטע געגענטן אין שטאָט. מיט צוויי גרויסע ווינדעס. וואו מוזיקנטער מענשן גייען טעגלאַך פאַרביי. א פערזאָן וואָס באַזיצט געשעפט פעאַיקייטן קאָן אַן צווייטל מאַן דאָרט א גלענצענדע ביזנעס. אויב איר ווילט זיך איבערצייגן פאַרשפּעטיקט ניט צו קומען.
אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן.
"האַלד אַפּ" אינשורענס $10 א פּאָליסי.
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

אַבערדין עוועניו. נאָענט צו מיין סט., 7 רום פּולי מאָדערן הויז, אין ערשט-קלאַסיקן צושטאַנד, האַרדוואָוד פלאָרס און פינישן, גוטער גאַראַזש. פּרייז בלויז $4.600. וועט בייטן אויף גוטע בילדינג לאָטס.
סעלקירק עוועניו. גוטער קאָטעדזש, 5 רומס אונטן, 2 אויבן. מיט באַטס און פּוירנעס. א גרויסער באַרגין פאַר $2.500 אויף זייער ליינטיקע צאָלונגען.
5 רום פּולי מאָדערן קאָטעדזש אויף סטריט. מוז פאַרקויפט ווערן פאַר מאָרטגעדזש פרייז. דער גרעסטער באַרגין אין שטאָט.
אויב איר ווילט א הויז, זעט
ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000
צו פאַרקויפן א פלייש און פּראָווישאָן ביזנעס. גוטער טרייד. עטאַבלירט 12 יאָר. אין אַן ענגלישן דיסטריקט. מוז שנעל פאַרקויפט ווערן פאַר האַלב אומזיסט. זיך ווענדן צו
M. B. MORANTZ & Co.
Phone 56 984 277 Selkirk Ave.

שטאָטיטע הייזער צו פאַרקויפן
פאַסיפיק עוועניו, ווענט פון איזאַבעל, 66 פון פּראַנסעס. קאָטעדזש, 5 רומס, סעמי מאָדערן.
הויז, 7 רומס, פול בייסמענט און פוירנעס. ביידע פאַרענט. האַלב אומזיסטיקער פּרייז, $3.500. קעש $500.
FRED C. HAMILTON & CO.
Realtors
Avenue Blk. Phone 27 911

אַנג-אורחא
(שלום פון זייט 1)
"שטערן" און זיינע "כאַווייריס" אַליין שולדיק אין דער "קאַנטר-רעוואָלוציע". באַלד ווי זיי באַראַכטן יעדע נאַציאָנאַלע שטימונג ווי א גרויסן פאַרברעכן, האָט דאָך קיין זינען ניט צו האַלטן זיך אַן אידיש, אַזוי שנעל ווי מען קאָן זיך פון דעם באַפרייען.
* * *
מילא, אידיש וועט דאָך מסתמא פאַרט אונטערגיין, — איך ווייס נאָר ניט ווען, אין הונדערט אָדער אין טויזנט יאָר אַרום, ווען די וועלט דאַרף, לויט'ן חשבון פון געוויסע וויסנשאַפטלייט, אונטערגיין . . .